

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko

Upravištvu:

Ljubljana, Prešernova
ul. št. 51. Telef. št. 34.

Podružnici:

Maribor, Baravska ul. 5.
Celje, Aleksandrova c.Račun pri pošt. čkov.
zavodu št. 11.812.

Izšla ob 4 zjutraj.

Stane mesečno 20.— Din
za inozemstvo 30.—
neobvezno

Oglasi po tarifu.

Uredništvo:

Krištofova cesta št. 10/1
Telefon št. 72.

Ljubljana, 28. februarja.

Jutri praznuje češki narod šestdesetletnico svojega pesnika-bojovnika. Jan Svatoptuk Machar, je ime, ki je v podlari, kar je slabega in starega in kaže in razkriva nove sile in svetove, ki se zde izpočetka nevernjeni in nemogoči, a se pozneje izkazuje kot pravi in resnični. Bilo je v njegovem vedno tako, da je čas nanesel svojih smetlj in odpadkov na svet, ki morali so priti vedno novi junaki. Bilo je z nadljudsko silo pospravili stvari in so pod njo odkrili novo zemljo. Pogumno so in zaorali vso zemljo in rastle je nova žetev. Kar je bilo dobrega in večnega iz prejšnjih časov, je ostalo, drugo je propadlo in služi samo za spomin zgodovini. Imeli smo tudi mi take čase. Le pomnimo se na našega bojovnika-karjatarja Frana Levstika. Koliko boja je truda je bilo treba, predno je ovrzeli stare veljavne korifeje in pripravili slovensko zemljo za novo setev. In na njem je šel Stritar in je vzgajal novo seme. Pa je zopet dozorel čas, da je bilo bojovnika-romarja Markarja, da je premagal zastarele in pokazal novo pot »v deželo domov«. Pot bojovnikov je težka in nevarna — šele pozno jim priznajo nove generacije čast in hvalo.

Machar je rušitelj in graditelj. Njegova bojovita narava ne pozna ozirov. njegov svetli meč je sekal v najsvetlejšje tradicije naroda. Mnogim se je pesnik zdel splošno uničevalec in nemehovalce vsega lepega starega — v resnici je bil poslanec Duha, ki rešaja, da otvori pot novim življenjskim silam, ki kijejo pod papirjem slobočnosti. Stopil je pred narod brez zastave, brez surke in celo brez rodoljubnega nasmeja in je teptal po starih svetinjah, ki so jih drugi po božje častili. Ne le na kulturnem, tudi na moralnem, na političnem polju. Povsod je bil bojevnik, nešteto krat je bil peben, mnogokrat krivičen. Rekli so, da pri tem trpi njegova umetnost, čitali so mu, da se je s Parnaso ponihl v nižave strankarskih bojev, grali so, da pogosto pretirava, da je prestranski, urizirali so gonje od obeh strani. Njemu pa so se iskriale oči in rušil je stebre klerikalizma s strupom iz Judeje in Rimoma, pa tudi s svojimi nedosežnimi »Katoliškimi povestkami«, v verzih in v prozi je podiral častiljive podobe sentimentalne kulture, v svojem Tristum Vinobonae in v nešteti feljtonih je nakrajal navidezno tako trde vezi med Dunajem in Prago. Boj češkega naroda proti habsburški državi in rimskemu klerikalizmu je sprejel za svoj boj, Rim in Dunaj sta mu bili glavni cilji, proti kateri je sekal preko vseh čim, pregaril tradicij in paragrafov in čim bolj so ga svarili, naj pazi, tem bolj je zamahnil. Narod je bil bojazljiv — on pa se je boril ravno proti strahu.

In je zmagoval. Navidezni rušilec narodnih svetinj je bil pravi vzgojitelj svojega naroda k treznosti, neustrašnosti in doselnosti. Kakor je njegov veliki učitelj Masaryk, katerega realistična filozofija in politika je pred decenijami zdelo premočnim češkim rodoljubom narodno izdajstvo, postal osvoboditelj in ujedinitelj, tako je Macharjev duh nacijskega somospoznanja postal tvorec one duševne kreposti, v kateri je češka duša dozorevala za veliko delo osvoboditve.

Da smo mi Jugoslovenci in zlasti Slovenci za Askercem dobili svojega Macharja, Svoboda in Ujedinjenje li našlo drugačen rod...

Macharjevo življenjsko delo je slavo svojo apoteozo pred petimi leti, ko so padli okovi suženjstva. In kakor simbol njegovega bojevitosti življenja je nam zdaj, da je pesnik v osvoboditvi domovini prepsal vojaško sabljo ter prevzel mesto inspektorja češke vojske...

Ves bratski narod se danes klanja svetemu ljubljencu, svojemu Macharju. To ime tudi radostno zveni tuji v premočnem jugoslovenskih srehi. Njegove bojevitosti pesmi so dramlje tudi nas, njegovi vzori so tudi za naš narod spasonosni.

PRED ODPRAVO SMRTNE KAZNI V ANGLIJI.

London, 28. februarja. h. Vlada je predložila spodnji zbornici predlog, po katerem se uvede namesto smrtne kazni doživljenska ječa. Izjemo bi tvorili samo dvojni umori. Kazni za zlorabo otrok, kupčije z deklicami in oskranje mladoletnih naj... zestre.

Nov poskus radikalov zradičevci

POTOVANJE DR. MARKOVIČA V ZAGREB. — PAŠIČ PRI KRALJU PRIHODNI TEDEN DOBA ODLOČITEV.

Beograd, 28. februarja. p. Politična situacija je v glavnem neizpremenjena. V Beogradu so dospeli člani Jugoslovenskega muslimanskega kluba. Šef kluba dr. Spaho dospe šele v soboto. V nedeljo se bo vršila seja muslimanskega kluba, na kateri se bo sklepalo o nadaljnjih korakih. Pred torkom pa večjih odločitev ni pričakovati. Demokrati bodo sklepali o naenkrat opozicijskega bloka najbrž že 5. ali 6. marca. Vsi opozicijski listi v Beogradu pišejo, da je blok dovršena stvar. Posebno naglašajo, da izpremembe v politični situaciji niso več odvisne od Pašića. Vlada je kakor na sinočnji tudi na nocojšnji seji dolgo časa razpravljala o kočljivi in pereči politični in parlamentarni situaciji. Pred sejo ministrskega sveta se je Pašić dalje časa mudil na dvoru, kjer je poročal kralju o parlamentarnem položaju.

Radikalci se z vsemi silami trudijo, da bi razbili opozicijski blok in so v to svrhu angažirali vse vladno časopisje, ki širi vesti, da je ustanovitev opozicijskega bloka nemogoča. Medtem so danes po hodnikih narodne skupščine jele krožiti vesti o ponovnih poskusih radikalcev, da se približajo radičevcem. Ze dva dni se mudi v Zagrebu bivši minister dr. Laza Marković. Trdi se sicer, da je dr. Marković odpotoval le v privatnih poslih, k svatbi nekega svojega sorodnika, opozicijski krogi na govorijo, da ima potovanje Laze Markovića izrazit političen značaj. Zadržuje se tudi, da so nocoj odpotovali v Zagreb trije radikalni poslanci, da izroče Lazi Markoviću naknadna navodila vladne za poskus zblizanja z radičevci, ki imajo v nedeljo svoje odločilno posvetovanje.

Interpelacijski dan v skupščini

ZALOSTNE RAZMERE V DRŽAVNI BOLNICI V ČAČKU. — DANES SE PRIČNE SPECIJALNA DEBATA O PRORAČUNU.

Beograd, 28. februarja. p. Današnja seja Narodne skupščine je bila ena najbolj mrtvih, kar se jih je doslej vršilo. Skupščinska dvorana je bila skoro prazna. Na dnevnem redu je bila interpelacija demokratskega poslanca Nikole Sretenovića na ministra narodnega zdravja dr. Slavka Miletića glede zlorab, ki jih vrše zdravniki v državni bolnici v Čačku, kakor tudi o škandaloznih zdravstvenih razmerah, ki vladajo v tej bolnici. Poslanec Sretenović je v svoji interpelaciji ugotovil, da izjemajo zdravniki te bolnice bolnikom velike vsote denarja za zdravljenje, ki se mora po zakonu vršiti brezplačno. Zgodilo so se tudi slučajni odpravljanja človeškega ploda.

Minister Miletić je v svojem odgovoru priznal, da so nekateri zdravniki res prejeli denar za zdravljenje. Ukrenil

je vse potrebno, da se bo odslej zakon spoštoval. Poslanec Sretenović se z ministrom odgovorom ni zadovoljil.

V debati je klerikalni poslanec Žebot kritkoval splošno organizacijo naših bolnic. Odgovarjal mu je radikal Ante Radojević. Za njim je govoril v imenu zemljoradnikov Stanko Miletić, ki je predvsem naglašal paskviteto ministra narodnega zdravstva. Interpelant Sretenović je predlagal dnevni red, ki obseja delovanje ministra. Izvolil naj se posebna anketa, ki bo proučila in ugotovila vse nezakonitosti. Poslanec Ante Radojević je predlagal prost prehod na dnevni red. Vlada večina je sprejela predlog Radojevića. Seja je bila nato zaključena. Jutri se prične specialna razprava o proračunu.

Republikanci zapustili grški parlament

REPUBLICANSKI PREDLOG ZA TAKOJŠNJO ODPRAVO MONARHIJE PROPADEL. — VOJAŠKE INTRIGE PROTI VLADI IN VENIZELU.

Atene, 28. februarja. s. Zbornica je odklonila predlog republikancev za takojšnjo odpravo monarhije. Vlada predlog, da naj se za določitev bodoče vladne oblike vpraša ljudstvo, je bil sprejet. Nekateri republikanski poslanci so zato odložili svoje mandate.

Atene, 28. februarja. j. Pričetkom današnje parlamentarne seje je izjavil vodja radikalnih republikancev Papanastasiou, da republikanska opozicija ni mogla prepoznati vlade o nevarnosti, ki ji groze vsled odlašanja s proklamirano republiko. Nato se je dvignilo 106 republikanskih poslancev in zapustilo v razburjenju dvorano.

Seja ministrskega sveta

Beograd, 28. februarja. p. Nocoj od 17. do 21. se je vršila seja vlade, na kateri so navzoči ministri najprej razpravljali zakon o zemljoradniški banki. Na večerajnji seji vlade se je nadaljevala razprava o tej banki v načelu, na nocojšnji seji pa so prišli v razpravo specialni oddelki tega zakona. Na zahtevo ministra Peleša je vlada sklenila, da se za tri mesece odloži plačanje menic za aprovizacijski kapital: Potrošaškemu zavodu v Mostaru, Zlatnemu zavodu v Ljubljani, Zdravstvenemu zavodu v Splitu, Ljubljani, dr. in Iliji Božonoviću v Cetinju, in sleer s pogojem, da imenovani takoj nakažejo delno odplačilo.

Pogajanja z Italijo

Posvetovanja vlade o pogajanjih z Italijo in Nemčijo.

Beograd, 28. februarja. p. Danes dopoldne so za časa skupščinske seje ministri, ki se jih tičejo pogajanja z italijansko delegacijo, imeli daljšo sejo, na kateri so razpravljali o konvencijah, ki se nanašajo na sporazum z Italijo. Ministri so detaljno razpravljali o naših in italijanskih predlogih, da se omogoči sklepanje vlade, ki bo na jutrišnji seji o tem razpravljala. Zaradi toga se danes ni vršila seja naše in italijanske delegacije.

VPRAŠANJE MEDJIMURJA.

Beograd, 28. februarja. r. Z ozirom na želje prebivalstva v Medjimurju je današnji ministrski svet pritrdil mnenju ministra notranjih del Vujčića, da se Medjimurje za sedaj ne odloči od matrikorske oblasti, dokler se ne izvrše oblastne volje.

Novi francoski poslanik na našem dvoru

Beograd, 28. februarja. p. Nocoj je dopotoval v Beograd novi francoski poslanik na našem dvoru gosp. Robert de Billy.

Gosp. de Billy je rojen 27. jan. 1859 v Parizu. Po končanih študijah je stopil v diplomatsko službo. Leta 1896. je bil imenovan za tajnika francoskega poslanstva v Londonu. Leta 1903. je deloval kot član francoske komisije v ameriških Zedinjenih državah, za tem pa leta 1906 kot tajnik francoske delegacije na mednarodni konferenci v Algecirasu. Od januarja 1907 do novembra 1909 je bil prvi tajnik francoskega poslanstva v Sofiji. Leta 1912 je bil postavljen za prvega tajnika francoskega poslanstva v Rimu. Od januarja 1917 do avgusta istega leta je bil diplomatski agent v Solunu. Meseca avgusta, leta 1917 je bil imenovan za poslanika v Atenah, katero funkcijo je izvrševal do meseca julija 1921. Od julija 1921 je izvrševal posle šefa arhiva v francoskem ministru zunanjih del.

ZOPET ODGOVORNA SEJA ZA POPLAVLJENCE.

Beograd, 28. februarja. r. Za danes dopoldne določena seja sekcije za pomoč poškodovancem vsled poplave na Hrvatskem in v Sloveniji se zopet ni vršila, ker minister za poljoprivredo in vođe Krsta Miletić enostavno ni prišel. Radi tega so vložili protest poslanci Reisner, Sušnik in Vilder. Minister se je izgovarjal, da je bil zadržan, ker se je udeležil konference ekonomsko finančnega komiteta ministrov.

Ruski poziv Jugoslaviji

SENZACIONALEN ČLANEK »IZVESTIJ«. — ČEŠKOSLOVAŠKA IN JUGOSLAVIJA NAJ NEMUDOMA PRIZNATA RUSIJO.

Moskva, 28. februarja. j. V obširnem uvodniku se peča glavno vladno glasilo »Izvestija« z dejstvom, da Čehoslovaška in Jugoslavija še nista priznali sovjetske vlade. Uvodnik primerja najprej razsežnost in število prebivalstva kakor tudi naravno bogastvo sovjetskih republik na eni in Čehoslovaške in Jugoslavije na drugi strani ter zaključuje, da sovjetske republike presegajo po svojem pomenu obe imenovani državi. Pomen sovjetskih republik pa bo 21. dne dne nastel in ni več daleč oni dan, ko bodo sovjetske republike z vso silo govorile pri načelnih mednarodnih vprašanjih. Sovjetske republike ne nasprotujejo prijateljstvu napram novim državam, kakor sta Čehoslovaška in Jugoslavija. Dokler obstoja načelo samoodločevanja narodov, so jima simpatije sovjetskih republik že v naprej zagotovljene.

V ostalem pa so — nadaljuje uvodnik — besede o priznanju sovjetske republike več ali manj besedna igra. Ruske države so spremenile samo vladu, tako da nastane vprašanje ali je sploh potrebno, da tako državo, ki je svojo vladu, do spremenila z revolucijo, druge države priznajo in ali pravno stanje ni ostalo neizpremenjeno.

Preokret se je izvršil poleg tega z gotovimi izjemami v medsebojnem sporazumu. Danes so razmere v sovjetskih republikah tako urejene, da je računati s skorajšnjim vstopom Rusije v mednarodni konzern.

Ko se bodo stvari obrnile nam v prilog, bodo iskale države našega priznanja in obžalovale, da so svojočasno zamudile ugodne trenutke. Vsled tega naj si Čehoslovaška in Jugoslavija premisli, dokler ni prepozno.

Dunaj, 28. februarja. h. Sovjetski poslanik Levicki je sprejel zastopnika časopisja in jim pri tej priliki obrazložil koristi medsebojnih odnosov. Glede rusko-rumunske konference je izjavil, da bo prišla dne 10. marca. Kot predsednik ruske delegacije je imenoval ljudskega komisarja iz Ukrajine Manuelakoga. Tej komisiji bodo pripadali še: Lovicki, Serebrakov in Lorenc. Na vprašanje, ali bo besarabsko vprašanje prišlo na konferenci v razpravo, je poslanik izjavil, da o tem nima bližjih informacij. Gotovo je pa, da smatra sovjetska Rusija Besarabijo kot rusko ozemlje, ki so ga Rumuni zasedli, v času ko z Rusijo niso bili v vojnem stanju.

Pred razpustom Reichstaga

STRESEMANNOV EKSPOZE. — STERILNOST PARLAMENTA. — POGAJANJA O RAZIDU.

Berlin, 28. februarja. s. Zunanji minister dr. Stresemann je imel danes v državnem zboru govor, v katerem je izjavil, da je nemška zunanja politika trenutno pod vplivom delovanja strokovnih odborov. Od uspehov tega dela zavisi, ali je rešitev reparacijskega vprašanja mogoča. Gospodarski položaj Nemčije je tak, da so se morali strokovnjaki prepričati, da so trditve o namišljenem bankrotu napačne. Nemčija mora zbrati predvsem vse moči, da ohrani svojo valuto, vsled česar v doglednem času iz lastnih sredstev ne bo mogla plačevati reparacij. Strokovnjaki so se morali tudi prepričati, da sta moratorij in dovolitev mednarodnega posojila neobhodno potrebna.

Berlin, 28. februarja. h. Politična razmotrivanja državnega zbora, ki trajajo že tri dni, niso vzbudila razen govora državnega kancelarja in zunanjega ministra, posebnega zanimanja. Vse parlamentarno življenje se suče okrog pogajanj za termin novih volitev. Vlada in stranke še niso prišle do sklepa, kdaj in kako naj se razpusti državni zbor in kdaj naj se določi nove volitve. Vsekakor bo sedanja vlada rada odnesla ugoden vtis za bodoče volitve. Vodno bolj se pojavlja misel, da naj bi se državni zbor sam razšel. Državnoborska frakcija nemške ljudske stranke je stavila iniciativni predlog, po katerem naj bi se državni zbor razšel dne 10. maja in bi se določile nove volitve za 11. avgusta.

Berlin, 28. februarja. s. »Vorwärts« javlja, da je treba po večerajšnjih izjavah državnega kancelarja računati tokom prihodnjega tedna z razpustom državnega zbora. Državni kabinet razmotriva poleg tega tudi vprašanje, kakšno pravno stanje naj sledi sedanjemu izjemenju. Računajo, da bo namesto vojaškega proglašeno civilno izjemno stanje.

Bolgarski alarm

Beograd, 28. februarja. r. Sofijski listi, ki so prispeli danes v Beograd, imajo na čelu svojih člankov naslove, kakor »Srbijska pretila«, »Srbska bojazen pred Bolgarijo«, »Nove klevete proti Bolgarski«. Vladni list »Slovo« pravi: Spaljaković se je v »Matineu« izrazil tako, da ni pričakovati dobrih odnosov na Balkanu, ako njegovo mišljenje odgovarja razpoloženju v Beogradu. Z ozirom na to ima Bolgarska polno razlogov, da se vznemirja in da stavi vprašanje: Kdo preti in komu so preti? Bolgarska niti ne želi, niti ne more pretiti pa naj si bo komurkoli.

London, 28. februarja. r. Na večerajnji seji parlamenta je vprašal poslanec Danley predsednika vlade, ali je minister za zvezništvo Thompson, točno izrazil stališče kraljevske vlade, ko je izjavil, da je Makedonija po večini bolgarska in da ji je treba dati avtonomijo. Odgovoril mu je poslanec Clydes, da je bila trditve Thompsona netočno javljena. Sestanek na katerem je bila podana ta Thompsonova izjava, je bil zasebnega značaja.

IZ BOLGARSKEGA STRANKARSKEGA ŽIVLJENJA.

Sofija, 28. februarja. j. Kongres radikalne stranke se je izrekel včeraj v posebni resoluciji proti združitvi z demokratskim blokom. Resolucija naglašja, da bo ostala radikalna stranka samostojna in bo podpirala vlado na podlagi sedanjih platforme.

UGODEN POTEK POGAJANJ Z NEMCIJO.

Beograd, 28. februarja. p. Danes dopoldne so se nadaljevala pogajanja z doktor Kunzejem o vprašanju dobav Nemčije na račun reparacij. Iz predlogov doktorja Kunzeja je razvidno, da so odnošaji med nami in Nemčijo manj napeti, kakor je bilo doslej in da je kompromis mogoč. Podrobnosti o konferenci se čuvajo v največji tajnosti. Definitivnega sklepa glede tega ne bo, dokler ne dospe v Beograd zastopnik naše delegacije v reparacijski komisiji Mate Bošković. Pričakujejo gojutri ali pojutrišnjem.

Belgijska vladna kriza

Pariz, 28. februarja. h. »Temps« poroča iz Bruslja, da je napravil padeč Theunisovega kabineta zelo globok vtis. V gotovih parlamentarnih krogih upajo še vedno, da bo Theunis, če se ponese, vse druge kombinacije, znova prevzel sestavo kabineta.

Kralj še ni pričel razgovorov s kandidati. Danes popoldne je sprejel predsednika zbornice iz senata, včeraj zvečer pa je poklical k sebi zunanjega ministra Jasparsa. »Temps« je mnenja, da bo kralj poveril sestavo kabineta nekemu katoliškemu politiku.

Inozemske borze

28. februarja.

CURII: Beograd 7.50, New-York 577.75, London 24.82, Pariz 23.75, Milan 24.75, Praga 16.765, Budimpešta 0.0145, Bukarešta 5.05, Sofija 4.32, Dunaj 0.0081375.

TRIST: Beograd 29.25 do 29.50, Dunaj 0.0325 do 0.0330, Budimpešta 0.04 do 0.05, Praga 67.20 do 67.60, Bukarešta 12.25 do 12.75, Pariz 96.75 do 97.25, London 17.20 do 100.40, New-York 23.20 do 23.30, Curih 401 do 404, dinar 29.35 do 29.50, dolar 23.15 do 23.25, carski franki (20 zlatih) 89 do 89.50, uradni tečaj zlate lire 448.50.

DUNAJ: Beograd 800 do 894, Berlin 15.20 do 15.30, Bukarešta 874 do 876, London 34.500 do 35.500, Milan 3044 do 3050, New-York 70.935 do 71.185, Pariz 2027 do 2043, Praga 2051 do 2051, Sofija 326 do 330, Curih 12.275 do 12.325, dolarji 70.800 do 71.200, lire 3046 do 3060, dinarji 883 do 889.

FRAGA: Beograd 44.25, Dunaj 4.33, Berlin 7.78, Rim 151, Budimpešta 6.30, Pariz 144.25, London 150.42, New-York 35.10, Curih 68.50.

BERLIN (v milijonih): Beograd 55.800, Milan 179.550, Praga 122.103, Pariz 174.563, London 18.754.750, New-York 4.180.500, Curih 728.175.

LONDON: Beograd 842, Pariz 104.35, Pariz 99.87, Avica 24.53, New-York 429.87, Dunaj 803.070, Praga 143.25.

NEW-YORK: Beograd 127, London 430.31, Pariz 422, Curih 17.32, Rim 432.

Zveza voditeljev SKS z radikali

Odkar je lani gospod Pucelj odklonil volilni kompromis z JDS in s tem pripomogel klerikalcem do večjega uspeha, je začelo v vseh naprednih vrstah dozarjati prepričanje, da je vsa ta napor zoper združitev naprednjakov razumljiv le v osebnosti. Ker g. Pucelj in neki njegovi ožji sodelavci niso voljni za skupno delo, mora trpeti celo napredna stvar, in klerikalci uživajo, ko gledajo spor.

Posebno žalostno je to v trenutku, ko politične napake SLS postajajo vidne in občutne že največjim slepecem. Mesto koncentričnega nasoka od strani naprednjakov, vidimo, kako se demokratski akciji s strani vodstva SKS mečejo polena.

Stvar pa postaja vsak dan bolj nevarna. V trenutku, ko je vsa javnost opravičeno sklenila račune na homogenim radikalnim rešitvam, ki ga je prinesel po g. dr. Brejcu in Smolem podpisani Markov protokol, je radikalec priskočil na pomoč SKS: združila se je z njimi in njihovi privrasci (NSS) za političen boj z ustanovitvijo političnega glasila „Narodni dnevnik“. Ta zveza obstoji za SKS in NSS v tem, da se hoče prvi s skupnim delom uničiti demokrate (ne — klerikalce!), drugi pa na stroške radikalne banke izdajati skupni list kakor tudi „Novo Pravdo“ in „Kmetijski list“. Če to ni politična zveza ali celo združitev, ne vemo, kaj naj bo potem zveza.

Zato se otročjim izgovorom NSS in SKS vsako smeje. Če ste zvezani za pobijanje demokratov in za izhajanje političnih listov, je to politično bratstvo, ki je toliko bolj tesno, ker se cel račun plačuje iz radikalnega žepa. Kako naj NSS in SKS rešeno pobija radikale, ko pa sta od njih v najvažnejšem političnem udejstvovanju odvisni?

Klaverno vlogo SKS se vidi posebno, če se čita „Narodni dnevnik“. Ta list dosledno brani radikale in hvali njih politiko. Branil je tudi znanega g. Markovića, bivšega ministra pravde. A predlog za obtožbo istega Markovića so prvi podpisali zemljoradniki! Kako gre to skup? Marković je najbližji prijatelj „Jadranske banke“, ki plačuje glasilo gosp. Pucelja. Kako naj se od ljudstva zahteva politična doslednost, ako vili tako kome-

dijo in dvojno igro?

Ista je z NSS. Radikali mrevarijo železničarje, male uradnike in jih uničujejo, NSS pa, kateri so ti, može prej pripadati, se objema z radikali. V Korošcu imamo slučaj, ki je v tem oziru najbolj značilen. Vodilen možak od NSS je obenem odbornik radikalne in narodno-socialne organizacije! Kam plovemo?

Naravno, da so klerikalci to stanje na vsi moč izrabili. Kar store radikali, gre na hrbet SKS. In res. Težko je braniti njeno stališče. Če so radikali dobri, da se skupaj z njimi izdaja političen dnevnik, ki je vrhunec vsakodnevne radikalnega dela stranke, če so radikali dobri, da plačajo, kako jih je možno zatačiti v drugih zadevah? Dobro so zadeli radikali, ko so se odločili financirati dr. Ravuharjevo kolobojco: s tem korakom upalo tako za usodo radikalov, ki so jih zlasti na usodo raznih g. Puceljev, Pipanov, Bukovcev, Maruščev in drugih, da bo nemogoče narazen in v odločilnem trenutku (to je ob volitvah) za SKS ne bo preostajalo drugo nego da se utopi v radikalni vodi.

„Kmetijski list“ je dobil dovoljenje, da sme zabavljati čez radikale. Ako hoče radikali, se to dovoljenje jutri prekine. A ta dvojna igra je še bolj ogabna, kakor vse drugo. Lahko se reče: leta roka, ki piše „Kmetijski list“ navidezno napad na radikale, jih hvali in brani v — „Narodnem dnevniku“. To je politična dvoletnost, ki se bo hudo maščevala nad SKS.

V tem razpoloženju so zeleni generali napisali napad na napredno učiteljstvo, napad, ki je bil hušil od vseh klerikalnih. Učiteljem očitajo, da dobivajo denar za to, da so demokrati! Pozneje so se začeli umikati, češ, da niso mislili vseh, ampak le — posamezne. A ko smo jih pozvali, da grodo z imeni na dan, so umolknil. In to je — napredna stranka?

Tudi „Kmetijska družba“ bo vodila kaj povedati o pametni taktiki zelenih generalov. Povod, kjer so ti ljudje zaven, je vse zaščeno.

Tem razmeram bo treba narediti konec. Klor je napreden in se vedno kakorkoli podpira samomirski tako tiki zelene generalitete, postaja skriv, da bo SKS izginila v radikalnem močvirju.

V končno fazo

Ljubljana, 28. februarja.

Po pordnevem ravnovesju pričenjajo nova javljanja in kombinacije zopet živahno vzgibati politično življenje. Končno odločitev radičevcev, okrog katerih se zaenkrat suče opozicijski interes, je pričakovati v nedeljo. Dr. Korošec je danes zjutraj odpotoval v Zagreb, se takoj sestal s predsednikom HRSS dr. Mačkom in dr. Krnjevičem in so se pretresala stališča. Kakor zatrjuje naše poročilo, je povsem sigurno, da o pogajanjih z radikali ni govora in so netočni komentariji, ki se z radikalne strani širijo radi zavlačevanja definitivne odločitve vodstva SLS. V ostalem se ne ve, da se v nedeljo sestane plenum radičevskih poslancev. Ker pa se izvrševalni odbor SLS sestane šele v ponedeljek, pomeni to, da dr. Korošec čaka najprej odločitve radičevcev, da nato še sam uravna odločitve o svojem nadaljnjem postopanju.

Interesantne podrobnosti prinaša medtem Radičev glavno glasilo „Slobodni Dom“. V ostri polemiki proti zagrebskim listom, ki so se do nedavnega stali v podporo Radičevi službi, se iskrijo krilatice, ki skoroda osupnejo. Listi, ki jih Radič znova anatomizira („Obzor“, „Jutarnji list“ in zdaj še „Večer“) so lasti koncerna Tipografske, ki je Radiču storila lepe usluge v protidržavni agitaciji. Zda Radič kratkoma razodeva, da naveden listi, osobito „Obzor“, pod krinko neudovitosti že ne znajo ali pa ne smejo preveč prikriti, da stojijo v radikalni službi. Radič zavrača njihove intrige proti opozicijskemu bloku in — čujte in strmiti! — zameri „Obzoru“, ker nastopa proti Svetozarju Pribičeviću! Radič nadalje zameri „Obzoru“, ker je nedavno zagovarjal abstinenco klerikalcev in muslimanov ter piše: „Obzor“ razpravlja o tem, da zda tudi klerikalci in muslimani vsakomur morali zapustiti Beograd. Uprav si najno! Da bi radikali in Turki še tri leta lahko pljačkali, izdajali hrvatski teritorij in parcelirali... Radič torej v lastnih besedah obuja lastno abstinenčno taktiko; kajli ako ni za abstinenco klerikalcev in muslimanov, je težko uginiti, komu tedaj Radičev koristi s svojo privilegirano abstinenco... Ni malo značilno za čudne razmere za zagrebski mi kulisami, ako Radič stigmatizira goru je liste, da pišejo v imenu lastnika Tipografske in Radeta Pašića in jim proglašajo splošen bojkot hrvatskega naroda, njegov „Slobodni Dom“ pa se vseno še nadalje tiska v isti bojkotirani Tipografiji.

„Obzor“ v ostalem nemoteno nadaljuje svojo modrovnanja in s spretno fingirano očitovsko skrbjo za hrvatsko išče kamen velike spotike v Pribičeviću. Ne zaupa demokratom: nič se niso izpremenili, samo v stiski so, zato kislega lica govorijo o bošedovanju s separatisti nadejajo se, da se jim posreči Korošca in Spaho odcepiti od Radiča in ju kot zmernejša moža pridobiti za Marinkovičev načrt, ki je tako elastičen, da sda subsumirati tudi pod (no torej) današnja ustavo! Radičeva stranka je res izpremenila

taktiko: v parlament sicer ne pojde, toda nima nič proti temu, da Korošec in Spaho ostaneta tam in se družita z demokrati, četudi ni revizija ustave zajamčena in čeprav Pribičević ostane v demokratski stranki. Da, Radič je Pribičeviću izdal celo politično svedočbo! Sedanja ustava in Pribičević torej „Obzor“ ne dasta miru, zato se izdaja nadalje: Ako bi HRSS osvojila Marinkovičev načrt, tedaj bi naravno lahko sklepala kompromis nele z demokrati temveč tudi z radikali in s samimi srbskimi strankami, in blok bi bil odveč. Ker pa je jasno, da demokrati hočejo strmoglaviti radikale, ne pa tudi „centralizem“, ostane „Obzor“ še nadalje skeptičen glede uspeha in zagotavlja, da odslej sploh ne bo več razpravljalo o opozicijskem bliku temveč samo registriral dogodke in čakal, kdaj se uresniči njegova črnoglednost. To je prilično tragikomičen umik za dnevnik tradicije in starega ugleda.

V Beogradu si vlada beli glav, kako ventilirati vdušje, odkar ji je sam radikalni klub začel kuriti pod nogo. Rankovičev nastop, ki je znatno pretresel koroševski klub, in odgovod Nemcev spravljata večino in sigurnost vlade v krilih bladij. Tipunja za izhodom je obilo. Ikonvijo se vesti o novih volitvah, kombinacije o koaliciji in, najvažnejša, o koncentraciji strank. Čeprav je slednja zelo malo verjetna, je vendar karakteristična za knos, v katerega brede naše politično življenje. V Beogradu se nadejajo, da se bo situacija do torka popolnoma razrešila. Kakor doznava „Politika“, obstoja dr. Koroševa mislja v tem, da od radičevcev energično zahteva definitivno izjavo in izročitev poslanskih polnomoči. Za radikalni manever pa je posebno značilna vest „Vremena“, da opozicija pospešuje svojo akcijo, ker sluti nevarnost: proračunska debata gre h kraju; ko bo proračun pod streho, utegne radikalna vlada parlament odločiti do jeseni — in to bi bil za opozicijski blok bolj težak udarec. Končno glasovanje o proračunu je res v gotovem oziru poslednji odločilni moment. Seveda pa izgleda, da opozicija pred tem momentom nobenega odločilnega koraka storiti — noče.

Sporazum glede volitev na Primorskem

Primorski Slovenci in Hrvati grolo v bližajoče se državnozborske volitve z združenimi močmi v boj, da ta o čim veličastneje afirmirajo obstoj slovenskega življa v Italiji. Na poljači sporazuma, ki je bil sklenjen z italijansko „Nemško zvezo“, bo skupni volilni znak slovenske liste in liste hrvatskih Nemcev, kakor smo že poročali, sestavljen iz lipove vejice in planika. Besečilo sporazuma med obema strujama je glasi:

„Politično društvo „Edinost“ v Trstu z ene strani in Politično društvo „Edinost“ v Gorici in Politično društvo za Hrvate in Slovence v Istri z druge strani so sklenili siedoči

sporazum:

1.) Za predstojanje in prve prihodnje volitve v poslansko zbornico pripadajo kandidatom Političnega društva „Edinost“ v Trstu 1., 3. in 5. mesto pri prvih in 2., 4. in 6. mesto pri drugih volitvah, kandidatom Političnega društva „Edinost“ v Gorici in Političnega društva za Hrvate in Slovence v Istri pa obratno 2., 4. in 6. mesto pri prvih in 1., 3. in 5. mesto pri drugih volitvah.

2.) Kandidatska lista za preletne volitve je: 1.) Dr. Josip Wilfan, 2.) Dr. Engelbert Besednjak, 3.) Dr. Uliks Stanger, 4.) Dr. Stojan Dražja, 5.) Ing. Anton Podgornik, 6.) Dr. Josip Biteznič.

3.) Obe pogodbeni stranki se zavezujejo, da boeta potom skupnega volilnega odbora, kolikor potom časopisa „Edinost“, „Goriška Straža“, „Istarska Rijeka“, „Pučki Prijatelj“, „Mali list“ in „Novice“ ter potom vse svoje organizacije, v vseh poizvih, in shodih in sploh v volilni agitaciji lo za njegova delovanja na to, da oblijo volilni preferenčne glasove prvemu, drugemu in tretjemu kandidatu v tem vrstnem redu, in sicer za vse tri kandidata, z izključjenjem katerekoli spremembe.

4.) Prav tako se zavezujejo, da pogodbeni stranki, da se opustijo med vsi volilno dobo do začetka vsi medsebojni naradi v časopisu „Edinost“, „Goriška Straža“, „Istarska Rijeka“, „Pučki Prijatelj“, „Mali list“ in „Novice“ na shodih in sploh v javnosti.

5.) Glede „Malega lista“ in „Novice“ se zavzemata obe pogodbeni stranki priskrbiti od izdajateljev in uredništev obvezne izjave v smislu 3. in 4. točke tega sporazuma.

6.) Za kandidata, ki bodo izvojeni, velja toliko v imenu obeh pogodbenih strank kolikor v njihovih osebnem imenu izredna in neprekinjena dolžnost, da se združijo v en sam poslanski klub z zavezo, da bodo složno nastopali v vseh važnih vprašanjih, držče se strogo disciplinirane kluba.

7.) Vrhovno vodstvo vse volilne kampanje pristoi skupnemu volilnemu odboru („Slovenskemu volilnemu odboru“), ki je sestavljen iz skupne eksekutive Političnega društva „Edinost“ v Gorici in Političnega društva za Hrvate in Slovence v Istri (dr. Engelbert Besednjak, dr. Josip Biteznič, dr. Stojan Dražja, Vladimir Stanić in Anton Vuk) in eksekutive Političnega društva „Edinost“ v Trstu (dr. Josip Wilfan, dr. Ivan Marija Čok, dr. Karol Podgornik, dr. Mirko Vratović in dr. Edvard Slavik). Sestavijo se tudi paritetni pokrajinski volilni odbori.

8.) Skupni volilni odbor bo razpolagal s sredstvi, ki se prekrbijo za stroške volilne kampanje, iz teh sredstev se poravnata ostanek dolga iz pršne volilne kampanje pri upravi „Goriške Straže“ v približnem znesku 7000 lir.

V Trstu, 25. februarja 1924.

Dr. Engelbert Besednjak s. r. — Dr. Stojan Dražja s. r. — Dr. Edvard Slavik s. r. — Dr. Josip Wilfan s. r.

Političnem društvu „Edinost“ v Gorici pritožnima k sporazumu sledeče: Politično društvo „Edinost“ v Trstu je strinja, ki je sedaj organizirana v Političnem društvu „Edinost“ v Gorici in v Političnem društvu za Hrvate in Slovence v Istri, izrečno prinalo za stranko. To priznanje je bilo tržaškemu Političnemu društvu izhodna točka za njegove predloge, ki so na poljači paritete dovedli do zaželjenega sporazuma. S tem priznanjem pa seveda tržaško Politično društvo ni nikakor odstopilo od svojega načelnega stališča, s katerega je proti temu, da bi se naše ljudstvo v Italiji delilo na politične stranke.

Novosti iz Rusije

Sovjetsko oboroževanje. — Kovinski denar. — Nočno čelo žensk. — Odkodninske zahteve za oškodovance po tujih armadah. — Nastopi novih poslanikov.

Povodom česte opletne ustanovitve rdeče armade je Trocki, ki se zdravi na južnem Kavkazu in je že izven nevarnosti, napisal slavnosten članek, ki so ga objavile vse sovjetske novine. — Trocki poziva k vnetemu delovanju za obnovitev industrije, ker je moč armade dandanes oobito na zrakoplovnih pripravah in anovanju kemije. Ob jubileju, ki se je letos proslavil znatno umernjeje, so tudi ostali visoki funkcionarji rdeče armade razglasili posebne spomence, Moskovski sovjet pa je Trockemu poslal posebno depešo.

Posebna novost sovjetske Rusije je srebrni in bakreni denar in je o tem bil 24. t. m. publiciran poseben dekret. — Srebro je legirano v razmerju 900/1000: ruhel tehta 40 g in meri v premeru 33 mm, polovični ruhel pa tehta 20 g in meri 26 mm. Na vseh novčičih se nahaja napis: „Proletari vseh dežel, združite se!“ V Moskvi so bili novčiči stavljeni v promet že 25. t. m. v provinci pa postopoma.

Nedavno je bilo dovoljeno tudi ponočno delo žensk. Člen 130 delovnega zakona, ki je to doslej rigorozno zabranjeval, je zdaj korigiran s posebno naredbo, ki zahteva posebno dovoljenje za poedine obrate in o njem odločuje kompetentna strokovna zveza. Ta reforma pa se za enkrat prakticira samo v Moskvi: ponočno delo mladoletnih pa ostane še nadalje zabranjeno.

Zunanje države, osobito Anglija, zahtevajo odškodnino za svoje državljane, ki so ob revoluciji v Rusiji izgubili svoje imetje. Rusija torej mora vrniti ona podjetja in obrate, ki jih je sovjet vzel v svojo last, in sedanja vlada naj plača inozemske dolgovne prejšnjih vlad. Anglija sama zahteva 1800 milijonov zlatih rubljev. V protutež tem zahtevam je sovjetsko „podporno udruženje za žrtve intervencije“ izdalo proklamacijo, da naj vsi državljani SSSR, ki so jih tuje intervencije ali bele armade oškodovale, vpošljejo na udruženje seznam škoda, da bo SSSR lahko inozemskim zahtevam staviila protizahteve. Udrženje že s polno paro deluje na ugotavljanju oškode in pošilja v posebno prizadete kraje posebne komisije.

Novi poljski poslanik pri zvezi sovjetskih republik, Parowski, je prošle nedeljo dospel v Moskvo. Novi italijanski poslanik grof Manzoni je v ponedeljek izročil svoja akreditiva Kaleninu, predsedniku centralnega eksekutivnega odbora zveze sovjetskih republik. Ceremonija se je s običajno enostavnostjo izvršila v Kremliju.

Politične beleške

+ Sami konstatirajo svojo nesposobnost. V zadnjih uvodnikih smo opozorili na veliko opusnost, ki preti našemu gospodarstvu radi trgovinske pogodbe med Jugoslavijo in Italijo. Našli smo glavne zahteve Italijanov v komisiji, ki sedi že v Beogradu, ter zaključili vsem merodajnim faktorjem, da naj se, ako tega še niso storili, ob dvanajsti uri z vsu energijo zavzamejo zato, da Slovenija ne bo strahno udejana. Cisto lojalno in z najboljšim namenom smo apelirali tudi na 21 tizgov, ki nosijo odgovornost za vse politične dogodbe v naši pokrajini. Kot dokaz kako vlada vodi trgovinska pogajanja z Italijo smo navedli zlasti dejstvo, da ni v tozadevno komisijo pozvan noben gospodarski zastopnik iz Slovenije ali Dalinacije, kateri pokrajini stali na sklepanju pogodb vitalno interesirani. „Slovenec“ naše lojalno stališče ni bilo všeč in včeraj je lopnil po nas, češ, da smo nepuščni, ker smo apelirali na poslanice SLS in nismo našli kaj so oni že vse v tej stvari storili. „Slovenec“ smo prav hvaljevali, da je to debato sprožil, iz njega šele izvemo, da so klerikalni tigri tudi v tem vevlačnem vprašanju brez vsake pomoči in brez vpliva. Slovence proklete malo zanima po katerih vratih klerikalci kljuje pritiskajo, oni hočejo le vedeti, če niso njihovo pritiskanje kaj sadu. Stvari, kakor danes s pogajanjem z Italijani stoji, pa tudi „Slovenec“ sam potrjuje, da 21 tizgov nima niti toliko moči, da bi vsaj en gospodarski zastopnik iz Slovenije prišel v komisijo, ki se pogaja za trgovsko pogodbo. Za nas je stvar sedaj jasna. Kakor se niso klerikalci postavili po robu, ko so uvajali kuluk, tako tudi sedaj, ko se sklepajo z Rimom pogodbe niso vršili svoje dolžnosti tako, kakor bi smeli od njih vsaj njihovi volilci pričakovati. Ljudstvo naj si zapomni to, da ne bo pozabljilo, kdo je kriv, ali kdo je vsaj glavni krivec, če bo pogodba z Italijo prinesla v naše kraje zopet velik kup nove nesreče.

+ Prazni izgovori. Radikalni dnevnik nas psuje z lažnjivci, ker smo konstatirali, da je istočasno glasilo g. Pucelja. Ali ne veste, nas vprašuje, da g. Pucelj ni član konzorcija „Narodnega dnevnika“? Izumeno. Toda člana tega konzorcija sta v imenu in po odobrenju vodstva SKS g. Marušić in Urek. Dosedaj se nismo čuli, da je g. Pucelj izstopil iz SKS, in resigniral kot glavni voditelj stranke. Povsem podobna izgovoru glede g. Pucelja so bistroumna izmikanja „Narodnega dnevnika“ glede njegovega napada na opozicijske stranke. Gospodje pravijo, da smo mi potvrdili njihov članek, češ saj vendar niso niti z besedico imenovali zemljoradnikov in SKS, temveč so mislili le one druge opozicijske skupine, ki propagirajo opozicijski blok. Blamaža in kazen za ta izgovor je sledila za petami. V najnovejšem času so pričeli namreč tudi zemljoradniki na vsi moč propagirati opozicijski blok (glej njihove „Novosti“) medtem, ko so dosedaj bili še večji opozicijski blok nego n. pr. demokrati in so trdili da so še neizprosnejši nasprotniki radikalnega nego ostale opozicijske stranke. Da oni voditelji SKS, ki se danes oklepajo „Narodnega dnevnika“ niso niti za opozicijo, niti za opozicijski blok, to je pa seveda jasno. Sami sebe torej niso napadali — v toliko imajo pri svojih poopravkih prav.

+ Plodovi klerikalne vzgoje. Piše se nam: Početkom tega meseca so se pojavili v bivši gorški pokrajini neki klerikalni agitatorji, poslani iz Ljubljane kot emisarji Korošev stranke, da agitirajo za klerikalno stranko v Julijski Krajini. Tako je 9. t. m. prišel v gustilno Villa Anna v Vipavi neki Lekan, Slovenec rodom iz Vipave, ki študira pravo na ljubljanski univerzi. Prišel je že iz drugih krajev. Zbral je krog sebe prisotne goste med njimi tudi nekaj italijanskih vojakov ter počel govor v prilog Šček-Besednjakov stranke. Najprej je govoril slovenski putem pa italijanski in navedel, da je dr. Wilfan jedna s..... poukupljena ob bank. Izmeneval kron v lire da ni dosegel Ninčić, ampak to je zasluga Korošca in dr. Ježa. Srbski narod da mora izgniti z geografske karte. Nekateri prisotni so začeli protestirati že poprej, ko pa je ljubljanski emisar izrazil neravnno zaljublju za Srbe, sta vstala dva italijanska vojaka in prepovedala nadalje govoriti. Eden od njih, starejši po letih z odli-

kovanji, je rkel Lekanu: Mi poznamo Srbe, ker smo se skupaj z njimi borili proti Avstriji. Oni so hrabri vojaki. Srbi Vas bodi in nehaite že. Nato so domačini zgrabili Lekana in vrgli ta izrodek klerikalne vzgoje skozi vrata. Lekan je nadaljeval svojo pot... Tako naše poročilo Kdor pozna, kako SLS vzgaja svoj naraščaj v najkrajšem plemenskem sovražstvu, ta bo verjel, kar bi sicer pri normalnih narodih bilo neverjetno. Take lja di pošilja SLS na agitacijo v Julijski Krajino želeč še tam okužiti, kar je zdravega.

+ Struje v radikalni stranki. Več koroški magnatski „Beograd“, ki mu šis, ša beogradska javnost nikakor ne posveča nadejana pažnje, skuša s političnimi senzacijami dvigati prah. Vse to pa pretežno na račun oficijelne radikalije, ima že itak zelo zrahilane živce. „Samo upravi“ in „Balkanu“ je zdaj le spodaj niti nogo, da obračunavata z njim vsak po svoje. Balkan pravi: Gospodje okrog revolverske redakcije „Beograda“ niso nujni temveč čisto navadni učenjaki. Od notornih anacionalnih vagabundov so postali „gorički prijatelji“ naše narodne dinastije... „Samouprava“ istotako a „gnusom“ prehaja preko „Beograda“ ova ga pisanja. — Ne želeč se vpletati v radikalne razmere dostavlja k temu „Oj- jek“, da je urednik „Beograda“ do nedavnega bil eden glavnih sotrudičkov „Samouprave“, da je v Pašićevem imenu vodil kampanjo proti pokojnemu Stojanu Protučinu in da je „Samouprava“ prva simpatično pozdravila magnatski porod „Beograda“. Najlepše je pa, če „Balkan“ očita revolversko — drugim.

+ Dr. Maček o opozicijskem bloku. Podpredsednik HRSS dr. Maček je dal dopisniku „Politike“ zanimive izjave iz katerih posnemamo: Ali je revizija ustave pogoj za sporazum? Je vprašal med drugim dopisnik in dr. Maček je odgovoril: „Ni. To vprašanje je prepuščeno času po volitvah, kakor budo te izpadle. Samo „parcelacija Hrvatske“ bo volilna vlada ustvarila in to je obvezen pogoj v sporazumu. Parcelacija se vrši po ustavi in ustava se samo v tem smislu ne bo do volitev izvršila, po volitvah bomo pa videli.“ Kako je g. Radič zadovoljen z uspehom pogajanj za blok? Je vprašal dalje dopisnik in dr. Maček odgovarja: „Predsednik je zelo zadovoljen. V ostalem je to njegovo delo.“ Ali se b. g. Radič vrnil v deželo? „Da, kakor hitro pade sedanja vlada.“ O volilni vladi, sestavljeni iz opozicijskega bloka, je izjavil dr. Maček: „Vsaka stranka ostane pri svojem programu. Vlada bo čisto volilna in ona bo porabila one tri mesece razpusta skupščine do volitev za odstranitev partizanskega uradništva, da bila na ta način zagarantirana svoboda volitev.“

+ „Sprava Bele in Črne roke.“ Pod tem naslovom kulpurtira zagrebski „Hrvat“ famozno vest, da se utegne v kratkem v beograjski skupščini odraziti sprava med Belo in Črno roko, ki se je dosegla te dni. Posledica te sprave naj bi bila bolezen g. Pašića, kateri bi si dila demisijske vlade. Nato bi se formirala nova vlada, ki bi bila garnirana s „primerno dozo jugoslovenstva“. Vladi bi postavili radikali in demokrati in bi imela popolno oporo v vseh merodajnih faktorjih. Bila bi seveda odločno „protihrvatska in protialtonomistična“. Domneva se da za akcijo stoji sam Pašić, ki se uvidevajoč svoj položaj hoče umakniti na ta način, da svojo politiko izroči Belu in Črni roki. Po drugi verziji pa je ta akcija naperjena proti Pašiću in jo snujejo oni demokrati, ki ne pristajajo na osnivanje opozicijskega bloka; šla bi tore, tudi proti Davidoviću, in naj bi dovedla do koalicije, torej do „srbskega bloka“ „Hrvatove“ senzacije so znane. Mi beležimo najnovejšo kot ilustracijo zapletenega položaja, ki kar kriči po končnem razčiščenju.

Po svetu

— Testament predsednika Wilsona. Amerikanski listi poročajo, da je zapustil pokojni predsednik Woodrow Wilson 225.000 dolarjev premoženja. Za svojo glavnega dediča je postavil svojega ženo.

— Italijansko oboroževanje. Mussolini je sprejel predvčeršnjim deputacijo visjih mornariških častnikov. V svojem nagovoru na nje je naglašal med drugim: „Vse, kar se lahko zgodi okrog nas, postavlja mornarico na prvo mesto. Na suhem smo sedaj zadostno zavarovani, kolimamo Brenner in Snežnik, ki sta nedotakljiva. Kljub temu sem trdno odločen delati še dalje na elastematiki okrepitve naše armade. Zlasti pa Vas zagotavljam, da bom storil vse, da dobi mornarica sredstva, ki so ji potrebna, da je pripravljena na vsak slučaj.“

— Macdonald in Stresemann. Chicago Tribune poroča, da je nemški zunanji minister Stresemann dal zaupno vprašanje v Londonu, ali bi mogel priti in Macdonaldom razpraviti vprašanje nemškega posejila in sprejema Nemčije v Zvezo narodov. Macdonald je dal odgovoriti, da nemškega ministra ne more sprejeti.

— Pred nove orjaške stavke na Angleskem. Komaj se je končala stavka ladjedelniških delavcev, že grozi Angliji nova, še večja in usodnejša stavka. Med rudarji in lastniki premogokopov je prišlo do resnih diferenc, ki se zde sedaj nepremostljive. Rudarska zveza je zato izdala oklice na rudarja, da se prijavijo na stavko. Odločitev bo padla dne 8. marca.

Naši kraji in ljudje

Srbsko gledališče v Afriki

Med vojno je vznikla, kakor drugod, tudi na solunski fronti cela vrsta vojaških gledališč. Vsaka divizija je imela svoje gledališče, ki je seveda bilo bolj zabavnega nego umetnostnega značaja. Največje gledališče pa so imeli srbske vojske v Afriki nad Bizerto, kjer je bilo njihovo taborišče. Tam se je nahajalo v taborišču »Nador« vedno 3 do 4 tisoč dobrovoljcev in 5 do 6 tisoč vojakov. Da bi se jim silno skrbeli, so vojski postavili posebno barako, v kateri so začeli pripravljati gledališke predstave. Izprva je bil za dnevni red orkestralni repertoar, pozneje so se pojavile tudi stvari literarne vrednosti. Baraka je sčasoma postala svetilnica: v njej je bilo prostora komaj za sto ljudi. In tako je prišel upravnik in duša gledališkega podjetja, srbski igralec Dušan Glinč na originalno idejo graditve amfiteatra, v katerem bi bilo dovolj prostora za vse vojaštvo.

V ta namen je G. Glinč odpotoval v Kartago. Na lico mesta si je ogledal amfiteater, ki presega amfiteater pod Akropolom. Ko se je vrnil v Bizerto, je takoj izdelal načrt za gledališče podobnega obzora v »Nadoru«. Dobil je pomoč tisoč vojakov in gledališče je bilo kmalu dograjeno. Na Petrov dan 1917. se je vršila v gledališču prva predstava. Igrali so »Hajduk Veljko«. Gledališko delovanje se je marljivo nadaljevalo. V pripravi so se izvirni domači in prestavljene komadi. Po 20ih mesecih je gledališče doseglo 186 predstav ter si je nabralo priščno bogato garderobo in je imelo izredno polno odločnosti ženskega spola, gorali izvajati moški sami.

Celokupno gledališče z dramo, zborom in orkestrom je imelo 250 članov. Dramatski naročnik je vrnil g. Dušan Glinč. Njegovo šolo je dovršilo okoli 1200 najdenih učencev, ki pa so pozneje napredno morali zopet na fronto.

G. Glinč praznuje letos 3. marca 35letni jubilej svojega gledališkega delovanja. Šeeka javnost, zlasti bivši borci, katerim je Glinč znan pod imenom »Čika Glinč« proslavijo ta redek dožudek svoje ljubljene posebnosti. Na kateri bo imela prvo besedo iskrenost in hvaležnost. Mi se mnogostevnim čestitkam »Čika Glinč« pridružujemo z vsem srcem.

Smrt splitskega „Goluba“

Dne 22. februarja je v Splitu po dolgotrajni bolezni izdihnil Petar Sabić, veliki intelektualni, bohem in humorist. Rodil se je v Starigradu na »Vuc« 1889 leti. Živel je večinoma v splitski »Kazališni kafani«, kjer je bohemiziral zvoč »matošizmu« in si bil svojevrstni književnost. Pisal je satire, pesmi, parodije in satire. Ker je bil poznat bogatirsko čaršijo in satirsko mahalno, je imenitno imenoval in srečno pogajal filistrozno jedanjost v najbolj občutljiva mesta.

Petar Sabić je izdal »Goluba«, humorističen list, ki je izhajal od časa do časa. »Golub« je bil verno zrcalo Petra Sabića, njegove šale, humorja in satire. V njem je bila Sabićeva duša duha in zvesto srce: zavzemanje za preživetje, podžiganje k upornosti, lubezen do trpečega bližnjega. Sočustvoval je z vsemi reveži, saj je sam delil tragično njihovo življenje. Sabić je bil absolviran jurist, kateremu ni dala bohemski žilica miru, la bi se vstavljal za birokratično mizo. Tako je živel od jutra do večera v karni, trnel na letiki, pisal zabavljice in strahale. Kadar mu je kdo zavaljal kaj denarja, je izdal novo številko »Goluba« in čakal, da se pojavi nov

mecen. S smrtjo Petra Sabića je umrl tudi »Golub« in Split bo dolgo čakal na njegovega naslednika, ki bi bil dalmatinski prestolici tako iskreno vdan kakor je bil pokojni Petar Sabić.

Kje so zdaj radikali

Kaj dela gosp. Ivan Hribar? Spor za lepo mesto.

Kar se godi ob prevedbi Južne železnice v državno last, je pravi radikalni unikum. Južna železnica je prevzeta, a ker ni zakona, ki bi jo odobrili, zopet ni prevzeta. Kakor smo že poročali, predvaja na regulaciji plaš oni nameščeni ljubljanske direktor državnih železnic, ki so bili prej južni železničarji, niso dobili. Famosni »komitec«, ki začasno vodi prevzeto železnico, je skušal dobiti iz državne blagajne denar za to. A glavni kontrola ni dovolila, ker ni zakona. Zakaj pa komitec ne izplača treh milijonov dinarjev, ki so potrebni za predvajo, iz tekočih dohodkov? Ali so pod novim vodstvom dohodki višje južne železnice res že tako padli, da take vsote delajo težkoče?

Kje so zdaj naši radikali, ki so železničarjem delali take oblihe, kakor ob volitvah klerikalci? Kje je Ivan Hribar, ki je edini Slovenec, katerega se smatralo sposobnim, da je član komiteta Južne železnice? Ali ni s tem članstvom zvezana tudi odgovornost? Kje so klerikalni tigri? Zahtevamo, da se zakon o »državi« Južne železnice nemudoma predloži narodni skupščini, dalje, da se predvaja takoj izplačajo iz tekočih dohodkov ali pa iz obče državne blagajne. Prevredba bivših južnih železničarjev se mora nemudoma izvršiti, a njih pridobljene pravice se morajo zagotoviti. Se poseben škandal pa so razgovori starih vpokojencev Južne železnice, ki so izgubili bogate pokojninske sklade, pokojnina pa se jim izplačuje — v kronah. Demokratska stranka bo o priliki debate o podraževanju Južne železnice vsa ta vprašanja podvržala javni kritiki, ki ne bo prijetna radikaliji in njenim zaveznikom.

Medtem ko se radikalni nemodije prav malo zanimajo za skrbi in jale nameščencev, se pa tem živahnije brigajo za lepo novo mesto, ki se obeta. Po rimski pogodbi ima namreč Južna železnica kot delniška družba postaviti v vsaki od prizadetih držav po enega strokovno in zlasti juridično ter finančno kvalificiranega generalnega reprezentanta, ki bo posloval kot nekak posredovalec med državno upravo proz in starim delničkim društvom. Pri nas bi imel biti, kakor čujemo, imenovan na to mesto odlični bivši višji železniški funkcionar. Vse kaže, da bo ta namera ostala neizpeljana. Kakor vsaka stvar, hočejo radikali tudi to mesto za svoje eksponente. In tako se ljubljanski radikalni Akademijski odbor trudi, da bi dobil to službo dr. filozofije Niko Zupančič, ki naj bi od etnografije preskočil v železnice. Druga skupina si je zopet izmislila kandidaturu — dr. Ravnharja, čož, da je bil itak ves čas po prevratu glavni pravni zastopnik Južne železnice in da ga treba »dobro privezati«. Kot tretja kandidatura se silno energično pojavlja ona g. Ivana Hribarja, ki pa je z odhodom dr. Jankovića iz ministrstva prometa izgubil svojo glavno oporo. Boj je, kakor nam poročajo iz Beograda, jako oster in ni izključeno, da dovede celo do krize v slovenački radikaliji. Čim bo ta bitka izvoščana, bodo gospodje morali imeti nekaj več časa za — železnico in železničarje.

Tatvina ministrov hlač.

To se ne dogaja vsak dan: ministru, sicer bivšemu, ali vendar ministru, so bile ukradene hlače!

Pri bivšem ministru dr. Lazi Markoviču so bile ukradene hlače ministru, krilo in žensko porilo pa guvernanti gospe Svajstovi. Za tatvino sta obtoženi dve Ani: Ana Bauer kot izvršiteljica tatvine in Ana Natli kot sodelovalka.

»Razumem, ako ste ukradli krilo in porilo, ali za kaj ste rabili hlače g. Markoviča?« vpraša sodnik.

»Moja imam« odgovarja Ana Bauer in postane vsa rdeča. »Ako on tudi ne more biti minister, njegovo obleko vendar lahko nosi.«

»To na stvari nič ne menja! Ali, da li ste vi kdaj videli g. Markoviča? To je majhen človek evo, tolik« — in pokaže z roko — »vsa mož je pa gotovo manjši.«

»Bogami, gospod sodnik, čisto nič. Zato sem se tudi zmotila. Kakor bi bila od enega očeta in matere...« je hitela zatrjevati Ana št. I., že precej dobre volje in v pogumu.

Dijalog je završen. Predčitala se je izjava g. dr. Markoviča, da ne zahteva odškodnine, obtoženi sta še doli poslednjo besedo obramba in padla je razsodba: Ana Bauer je obsojena na mesec dni zapore, ali ker je že v preiskovalnem zaporu odsedela več kot mesec dni, pride takoj na prosti. Ana Niti je pa bila oproščena radi pomanjkanja dokazov o njeni skrivili.

Spalna bolezen v Beogradu.

Letargično spanje male Angeline Vorkapić, o kateri smo poročali včeraj, traja še vedno. Smatra se, da bo deklica spala še doli časa, kajti spalna bolezen traja čisto tudi šest tednov. Mala Ange lina spi sedaj že tretji teden.

To pa ni prvi slučaj tropične letargije v Beogradu. Lansko leto je na tropični letargiji obol el Beogradu neki zdravnik, a v državni bolnici se je nahajal človek, pri katerem je kot posledica spalne bolezni nastopila delna paraliza. O poteku bolezni pri sedanjem slučaju bomo še poročali.

Dolarske plače za naše diplomate.

Naše diplomatično osebje v Franciji, Italiji, Nemčiji, Belgiji, Grčiji, Romuniji in Češkoslovaški, je prejelo doslej svoje plače v francoskih frankih. Ker pa je frank v zadnjem času znatno padel, je ministri svet sklenil, da se diplomatičnemu osebju v teh državah nakazujejo plače v dolarjih, računajoč 1 dolar za 12 frankov.

Izrabljanje neprevdlih izseljencev.

Izseljeniški komisariat nas obvešča, da se v gotovih lukah južne Amerike pečajo mnogi goljufi s tem, da izseljenec iz raznih evropskih držav dokazuje, kako jih lahko za dober denar vti hotajo v Zedinjene države. Mnogi naši ljudje so že nasledili tem s'eparjem. Oni gredo na ladjo, izročijo denar goljufu, ki pa na to izgine. Izseljenec pa čaka navadno zapor ali pa jih pošljejo v luke, odkoder so prišli.

Dopisi

JEZICA PRI LJUBLJANI. V soboto dne 1. marca ob 8. uri zvečer nadaljuje »Pri ruskem carju« razvalitljiva gospodinjstva bole gđ. Zemljanova predavanje »O gospodinjstvu«. Predavanje je namenjeno predvsem našemu ženstvu. Pri tej priliki se bo poročilo tudi o poteku priprav za gospodinjstvi tečaj. Vabljeni vsi **SKOFJA LOKA.** Tukajšnja privatna zvezdarna prejema že dalj časa potom svoje radio - telegrafsko postajo čudne znake, ki jih je razvalitelj g. Velblod, deloma razrešil. Razrešeni del brzojavke se glasi: »Sokol, zagnali, da v nedeljo pride Karneval — maskarada velika — orkester Dravske divizije — pridemo tudi mi s svojim čintarabum. Spiritistič-

na fakulteta pa nam sporoča, da bo tudi pokol postal kakega črnega hudiča na maskarado.

RAKEK. Sokol Unec - Rakek priredi v soboto dne 1. marca ob 20. uri v prostorih g. Domicelja na Rakeku predpustno maskarado, za kojoj vlada veliko zanimanje. Najlepša maska dobi nagrado. Kdor si želi pristno zabavo, bo gotovo posetil to prireditev. — Zdravot!

RAKEK. Pritožba naših klerikalcev proti občinskim volitvam, ki so se vršile dne 16. novembra in pri katerih so dobili klerikalci 3, napredne liste pa 13 mandator, je končno vendarle od pokrajinske vlade zavrnjena. Volitve so torej, kakor smo pričakovali, odobrene. Klerikalci imajo k Akodi še sramoto. Vse se jim smeji. Ni jim šlo v glavo, da bo morala njihova že pripravljena kupanska miza iti na dvorišče. Naj jo kar prodajo sročnojšim svojim somišljenikom v kakem drugem kraju. Na Rakeku se ne bo nikoli več rabila.

VIŠNJA GORA. Večkrat je že kdo rekel, da so Višjani sovražni kulturi in napredku. In to bo morda tudi res, kajti nekateri nasprotujejo celo šoli, še bolj pa zlasti naprednim kulturnim napravam. Naš Sokol ima tedaj zelo težko nalogo, orati ledino in pripravljati tla za dobro seme, ki mora pognati in roditi stoterni sad. Društvo se v resnici resno trudi. Dne 21. februarja je priredilo predavanje o tragediji onega dela našega naroda, ki se je umikal preko svoje »Kalvarije«, to je divjih alpskih gor, in močvirij. Predavatelj prof. Jeraš iz Ljubljane, je v pesniško iznešenih besedah tako živo orisal tragedijo srbskega naroda, da je moral vsak občutiti, kaj so pretrpeli za svojo in našo svobodo. Le žal, da smo pri predavanju marsikoga pogrešali. Vsak začetek je pa težak, a Sokol bo šel preko vseh nepravil. Sedaj pripravlja celo ljudsko knjižnico in pričakuje, da mu bodo šli prijatelji čim bolj na roko.

MOKRONOG. V nedeljo smo imeli občni zbor podružnice CMD. Dosedanjemu odboru se je izrekla zaupanja ter sklenilo se intenzivnejše delovati v korist družbe in v prid naših ogroženih rojakov izven mej. — V gostilniških prostorih g. Al. Majcena je bilo dobro obiskano zanimivo predavanje višjega živnozdravnika iz Ljubljane o prežičerji. Zeteli bi za naš okraj še več enakih podučnih predavanj. Priporočali pa je, da pripeljejo kmetje k predavanjem tudi svoje ženice, ki imajo predvsem opravka pri živini. — Sokol je imel v nedeljo zabavni večer pri br. Iv. Den. Lepo uspela zabava je poglobila naše družabne razmere. Pogrešali smo okoličane. — Poročil se je g. Fran Majcen, gostilničar in posestnik v Mokronogu s hčerko g. Anzosa Zlajpaha, g. Ovetko Kladičnik, mizarški mojster pa z gđ. Pavlo Popih. Narodnim parom: bilo srečno!

KRSKO. Dne 23. februarja se je vršil »Fantovski ples«, ki je pod izurjeno roko g. Rikarda Engelsbergerja uspel uprav slajno. Plavo - rumeno okrašena dvorana nas je spominjala na čarobne indijske bajke. Krasne preproge in pozlatovano delo domačih dam in gospodov je pripomoglo do izredno lepega uspeha. Čisti dobiček je namenjen Narodni čitalnici. — Odbor »Fantovskega plesa« se vsem cenjenim damam in gospodom, ki so pripomogli do slajnega uspeha, najiskrenejše zahvaljuje za njih nesebično pozitivnost.

TRBOVLJE. Zadnje čase je ob plačilnih dnevih po gostilnah in na raznih predpustnih zabavah slišati prepevanje nemških pesmi, kakor »Deutschland über alles«, »Mein schönes Oesterreich« itd. Pojejo jih slovenski rudarji, ki so prišli po stavki iz nemških krajev, kjer so se navzili znane burševske vzgoje. Dolžnost trbovškega zavednega delavstva kakor tudi ostalih domačinov bi bila, da poduče nevedneže, da je tako početje ne samo v njihovo sramoto, ampak tudi ostalemu delavstvu. Upamo, da kmalu preneha takšno surovo žaljenje narodnega čuta zavednih ljudi in to tembolj, ker nemškega vpitja nismo bili vajeni

niti ob najhujšem pritisku germanizacije v preteklosti.

VELENJE. V »Napreju« so kar vrste razni neutemeljeni dopisi in napadi. V 14. številki je napaden poleg zdravniške bratovske skladnice tudi strelni mojster M. Mrz. Očividno si ga je nekdo privoščil iz škodoželjnosti ali pa iz osebnega sovraštva. Nezgoda se pripeti lahko vsakemu še tako izkušenemu človeku. Sicer je pa M. Mrz vedno na svojem mestu. Peščica velenjskih rudarjev okoli »Napreja« paš menda ne ve, da s svojim rovarjenjem proti uradnemu škoduje amno sebi in vlecje v prepad tudi vse drugo zavedno delavstvo.

SLOV. BISTRICA. Kakor kažejo vsa znamenja, dobimo s 1. marcem vendar električno razsvetljavo. Od javnih poslopih je vpojna električna luč samo v deško ljudsko šolo, ki je last mestne občine. Vsa čast mestnim očetom! Kaj pa druga javna poslopja? V predpustnem času je bilo toliko veselje, zabav in plesov, kakor že dolgo ne. Še celo šmarčani s svojim gasilnim društvom so nasredili a plesom in licitacijo raznih dobrot. Pri nas pleso staro in mlado in je vse veselo, kar živi. — Novoustanovljeno sadjarsko in vrtnarsko društvo je hotelo prirediti preteklo nedeljo gospodarsko predavanje, ki pa je žal izostalo, ker sta dva naprosena strokovnjaka v zadnjem trenutku odpovedala. Zanimanje za gospodarska vprašanja je pri nas veliko. Kakor čujemo, se vrši predavanje meseca marca.

KEBELJ PRI OPLOTNICI. Šolska mladina je uprizorila dne 2. in 3. febr. igrice »Vedež« in »Povodni mož«. Malčki so se prav spretno valili v svoje vloge, nastopali jako samozvestno in resili svojo nalogo v splošno zadovoljstvo občinstva, ki je obakrat popolnoma napolnilo šolsko sobo. Tudi oha odrasla soigralca Kebeljana sta mnogo pripomogla k uspehu. Marljivemu učitelstvu posebno nadučitelj A. Striglu in njegovi soprogji je le čestitati na uspehu in to tembolj, ker se kljub obilni zaposlenosti v šoli in v lastnem gospodinjstvu ne strašita težavnega prosvetnega dela v izvenšolskem času. Čisti dobiček znaša 300 Din in se bo uporabil za nakup knjig za šolsko knjižnico.

MURSKA SOBOTA. Dne 22. februarja je priredila organizacija državnih nameščencev veliko plesno reduto, na kateri je vzbujal klabaretni program mnogo smeha in zabave. Razveseljivo je dejstvo, da niso prisostvovali samo »prišlički«, kakor nas imenujejo domačini, ampak tudi domačini iz elitnih krogov, ki jih do danes ni bilo videti od zasedbe Prokurije na nobeni naši zabavi. Naša dolžnost je zato, da se tudi mi udeležujemo njihovih prireditev. Za kolosalen uspeh plesne redute gre velika zahvala g. sodniku Kravini in upravniku Pircu. Čistega dobička je 20 tisoč kron. Odbor državnih nameščencev ima te dni sejo, na kateri bo razpravljali po kakšnem ključu naj se razdeli dobiček med prizadete reduciranec. Tudi druge naše organizacije v tem smislu naprepi!

PREKMURJE. Kakor smo štitali v »Murski Straži«, se je 88 boljših posestnikov in dva župana obrnilo na škofijski ordinariat v Mariboru zaradi narodnih in gospodarskih razmer pri farni cerkvi v Murski Soboti, kjer pašnja dekan Slepce. Nastop neubojljivih ovčje je dekan Slepce tako razburil, da skuša sedaj zlitv vsi jero na tle. »Prišleke«, kakor bi bili oni krivi, če je naša uprava svobodoljubna in dovoljuje maršakaj, kar pod Madžarsko ni bilo mogoče. Ali so mar tudi »prišleki« krivi, da se je tudi vsa župnija pri sv. Sebastijanu pritožila čez svojega plebanusa in zahteva od škofa njegov takojšnji odpoklic. V nedeljo dne 24. febr. je dekan Slepce zopet prav prostasko psoval vse, ki pridejo sem, kakor pritepenec. Ali misli, da nas žali njegovo bruhanje? Nikakor ne, kajti čujemo se domače v svoji domovini, ki sega od Hodoša do Vardarja. Verjeto, da naši mlini meljejo potasi a gotovo!

Kulturni pregled

Gledališki repertoarji

Ljubljanska drama.

Petek, 29.: »Beneški trgovci«. C.
Sobota, 1. ob 15.: »Mogočni prstan«. Di-
jaška predstava. Znižane cene. Izv.
Nedelja, 2. ob 15.: »Ugrabljeni Sabinke«. Ljudska predstava Izv. Ob 20.: »Danes
brmo tiča«. Izv.
Ponedeljek, 3.: Tri maske, Smešne pre-
cižje. Prijudni komisar. E.
Torek, 4.: Zaprt.

Ljubljanska opera.

Petek, 29.: »Traviata«. E.
Sobota, 1.: »Poljub«. Slavnostna predsta-
va Izv.
Nedelja, 2. ob 16.: »Prodana nevesta«. Slavnostna predstava. Izv.
Ponedeljek, 3.: »Dijaska predstava«. Izv.
Torek, 29.: »Mamzelle Nitouche«. A.

Mariborsko gledališče.

Petek, 29.: »Carostelec«. A.
Sobota, 1.: »Mogočni prstan«. B.
Nedelja, 2. ob 17.: »Janko in Metka«. Ku-
poni. Zadnjič v sezoni. Ob 20.: »Pri
treh mladenkah«. C. Kuponi.
Ponedeljek, 3.: »Dijaska predstava«. Izv.
Torek, 4. ob 17.: »Lumpacij-vagabund«. Zadnjič v sezoni.

Ljubljanska opera. Pri današnji

predstavi »Traviata« nastopi poleg gospe »Cae-Polte« v vlogi očeta Germonta prvič na našem odru g. Boris Popov. Ostale vloge so v dosedanjih zasedbi.

Smetanova proslava v Ljubljani

Poročali smo že, kako se ves kulturni svet pripravlja, da proslavi stoletnico rojstva velikega češkega glasbenega genija Bedřicha Smetane, ki je uvrščen danes v vrsto prvih glasbenih velikánov sploh. Niti v Nemčiji in na Madžarskem, kjer je proslava Čeha vsled političnih razmer danes gotovo vse prej kakor popularna, ne morejo preiti molče preko jubileja in ga proslavljajo, čeprav seveda v manjšem obsegu.

Umevno je torej, da se tudi v Jugoslaviji povsod pripri tja, da se kar najbolj dostojno spominjajo pravka bratskega naroda. Vse naše glasbene institucije so deloma že izvajale, deloma pa bodo v prihodnjih tednih izvajale znanih na Smetanova dela, naša gledališča pa bodo uprizorila te dni najpopularnejše mojstrove opere. Kakor znano, je ljubljanska opera za to priliki naštudirala

Smetanovo komično opero »Poljub«, ki jo bo obenem s »Prodano nevesto« uprizorila v soboto, oziroma nedeljo kot slavnostni predstavi, potem pa še večkrat ponovila. Glede pomena, ki jo je imela opera »Poljub« v Smetanovem delovanju, opozarjamo na sestavek g. kapelnika Balatke v današnjem listu, kjer priobčujemo drugi članek o Smetani. — G. Balatka je opero tudi naštudiral in jo bo dirigiral. Režijo ima g. Debevec, glavne vloge pa pojejo gg. Lewandovska, Borova, Rozumova, Zathay, Kováč, Rigo itd. Opero bodo prvič uprizorili v soboto zvečer.

V nedeljo popoldne ob 4. bodo igrali kot slavnostno predstavo »Prodano nevesto«, ki se bo ta dan izvajala na sto in sto gledališčih po celem svetu. Saj je to delo prineslo mojstrovu slavo iz Prage tja doli v Avstralijo, Južno Ameriko in Azijo. V Ljubljani bo pela Marinka gospodinja Rozumova, ki se je naučila vlogo že v slovenščini. Janka g. Šimenc, Kecal g. Betetto itd. Za predstavo je g. Skružni našel deloma nove dekoracije. Tudi to opero dirigira g. Balatka. Orkester Zveze godbenikov za Slovenijo proslavi Smetanov jubilej 10. marca v Unieniu. Izvajal bo največje simfonično delo Smetane »Ma vlasti«.

V okvir Smetanove proslave spada tudi VIII. muzikalno predavanje, ki se vrši v nedeljo 2. marca ob 11. in kojega spored obsega samo Smetanove skladbe. — Pred izvajanjem posameznih točk bo go-

voril o življenju in delu Smetane dvorni svetnik prof. dr. Josip Mantuan, kojega govor bodo pojasnjevale razne skulptične slike. Smetanova dela pa prednašajo gđ. Zikova, g. Cvejč, g. Šimenc, gospa Šlaisova in prof. Jan Šlic.

Na ljubljanskem občinstvu je sedaj da tudi s svoje strani s čim največjim obiskom pomore h kolikor mogoče sijajnemu, velikega mojstra dostojnemu poteku jubilejnih prireditev.

Gledališki list in Smetanov jubilej. Izšla je 10. številka ljubljanskega gledališkega lista, ki prinaša sliko nesmrtnega mojstra Bedřicha Smetane ter članke: Bedřih Smetana, stvaritelj češke glasbe, in Delo Bedřicha Smetane, ki jih je za »Jutro« napisal kapelnik Anton Balatka, ki dirigira operi »Poljub« in »Prodano nevesto«. Režiser Pavel Debevec pa priobčuje sestavek z ozirom na premijero Smetanove opere »Poljub«.

III. simfonični koncert Muzike dravske divizijske oblasti, pod vodstvom doktore Josipa Cerina se vrši v ponedeljek 17. marca v Unionski dvorani. Na koncertu bomo imeli priliko spoznati skladatelja Milenka Paunovića in se izjava na njem njegova jugoslovanska simfonija, katero je posvetoval kapelniku dr. Josipu Cerinu ter mu je ob tej priliki v lastno-ročno pisano partituro simfonije poslal skladatelj izbrane vrstice: »Gosp. dr. Josipu Cerinu, Ljubljana. — Štovani gospodine kolega! — Sa nestrpljenjem očekujem

dan izvodjenja moje Jugoslavenske symphonije« i dovolite mi, da tu svojo symphonijo posvetim Vam u znak trajnog prijateljstva i poštovanja. Zelo bih, da na programu prilikom izvodjenja njenog stoji, da je ova Vama posvećena. Partitura ostaje kod Vas. Mnogo Vas pozdravljam i do skorog vidjenja u Ljubljani. Milenko Paunović i. r., muzičar. — Beograd, 12. februarja 1924. god.»

Mariborska Glasbena Matice v Ljubljani. Tekom meseca marca pride v Ljubljano pevski zbor Glasbene Matice v Mariboru ter priredi tu v veliki dvorani hotela Union svoj vokalni koncert, na katerem so izključno jugoslovanske skladbe. Spored izvaja pevski zbor 80 članov in članov, pod vodstvom svojega zborovodje ravnatelja Franja Topiča. Natančni datum se objavimo. Danes pa že kličemo mariborskim gostom: dobrodošli v naši sredi.

Celjsko mestno gledališče. Tudi pri reprizi »Mamzelle Nitouche« v torek dne 26. t. m. je bilo gledališče natrpano polno. Medsebojno prijateljstvo, ki vlada med ljubljanskimi igralci in Celjani, je prišlo o priliki jubileja celjskega gledališča tudi do vidnega izraza. Ga. Juvanova je v imenu Udruženja v toplih in iskrenih besedah čestitala celjskim igralcem k petdeseti predstavi ter izročila v znak priznanja velikega dela, ki ga vršijo domači igralci, posebno zaslužnim članom Dramatičnega društva in gledališča ge. Eli dr. Kalanovi in g. Pfeifferja.

Domače vesti

BESEDA.

Ko je pred par meseci radikalskemu opozicijonalcu Mihajlu Rankoviću, imenovanemu »Bezbožnik«, uspelo, da je s prvimi pritiskom pripravil ministra Lazica Markovića do demisije, je ohrabren s tem uspehom začel nadalje streljati v hrbet.

To nastopanje je začelo v radikalskem klubu povzročiti znatna razburjenja in lepega dne je Mihajlo Bezbožnik prejel povabilo od Pašića. Sel je in Pašić mu je med štirimi očmi dejal na kratko:

»Znaš, Mihajlo, o meni pravijo, da ne držim besede v politiki. Toda držim jo v poslih. In midva sva se pogodila za posle, ne za politiko...«

Mihajlo Bezbožnik je razumel... In Lazi Marković se v skupščinski razpravi ni skrivlil las. Kdo pa bi vedel, kaj je Mihajlu Rankoviću skrivilo dobro voljo zdaj pri proračunu, da je začel lomiti radikalsko besedo?

Ssa.

* Otvoritev potniškega prometa z Reko. Z današnjim dnevom se odpre potniški promet z Reko. Med Zagrebom gl. kol. in Reko bodo vozili sledeči osebni in brzovlaki: Brzovlak št. 302/302a odhaja iz Zagreba ob 7.25 in prihaja v Reko ob 13.20; osebni vlak št. 310/310a odhaja iz Zagreba ob 8.50 in prihaja v Reko ob 17.10; osebni vlak št. 312/312a odhaja iz Zagreba ob 23.10 in prihaja na Reko ob 7.20. Brzovlak št. 301a/301 odhaja iz Reke ob 13.55 in prihaja v Zagreb ob 20; osebni vlak št. 311a/311 odhaja iz Reke ob 20.25 in prihaja v Zagreb 5.25; osebni vlak št. 313a/313 odhaja iz Reke ob 8.43 in prihaja v Zagreb ob 17.30.

* Železniški in obmejni policijski komisarji, ki je bil doslej v Čukovcu, se je preselil definitivno v Dolno Lendavo. Orožniška postaja v Peričali pri Centibi ki je bila svojočasno opuščena, se je obnovila.

* Spomenik kralju Petru v Bosanski Krupi. Prebivalstvo v Bosanski Krupi postavi pok. kralju Petru Osvoboditelju spomenik, ki bo svečano odkrit na Veliki nedeljo leta 1925, ker se baš ta dan obhaja 50 letnica upora bosanske kraljevine pod vodstvom Petra Mrkonjića.

* Konvencije o sodni pomoči z Bolgarijo. V ministarstvu za zunanje zadeve so pregledane konvencije o sodni pomoči med Jugoslavijo in Bolgarijo, katere so Bolgari podpisali že lanske jesen. Konvencije bodo v kratkem predložene narodni skupščini v svrhu ratifikacije.

* Za profesorja jugoslovanske književnosti na kolegiju v Skoplju je bil imenovan dr. P. Kolendić, dosedanji ravnatelj gimnazije v Kninu.

* Spremembe na naših letih. V večerajšo našo brzovlakovo so se vled nerazločnosti pri telefonskem razgovoru vrnila nekatere popreške. Predvsem popravljamo, da ni upokojen ravnatelj Ivan Ošana v Mariboru (srednješkolski ravnatelj tega imena ne obstaja), temveč upokojen je g. Ivan Košan, profesor v Mariboru. Upokojitve srednješkolskih ravnateljev in profesorjev so izvršene na podlagi zakona, ki predpisuje 65. leto starosti kot rok za umirovljenje. Upokojeni ravnatelji in profesorji sodelujejo med najzastopljivejše slovenske šolnike.

* Občinske volitve na Koroskem se bo do vršile dne 6. aprila. Slovenci se jih bodo udeležili in se nanje že pridno pripravljajo.

* Razpis nadučiteljske službe. V St. Petru pod Sv. Gorami, v lepem kraju ob Sotli, je razpisano nadučiteljsko mesto do 20. t. m.

* Nova francuska revija o Slovanih. V Pragi se muči te dni prof. pariški Sorbonne Louis Esenmann, da pripravi vse potrebno za izdajanje velike francoske revije, ki bo posvečena Slavenstvu. Revija je zamišljena kot obnovitev nekdanje Denisove revije »Le Monde Slave« in bo razpravljala izključno o slovanskih problemih. Pri reviji, ki prične izhajati jeseni, bodo sodelovali Francozi in Slovani.

nosilci glavne vloge — opereti god. Pavlinčević in dirigentu g. ravnatelju Saccinu cvetje in venec. Občinstvo je tomu pristranemu pobratimstvu burno akumiralo.

Pojasnilo ge. Borštnikove. Z ozirom na nameravano gostovanje ge. Borštnikove v Zagrebu smo prejeli sledeče pojasnilo: Moje gostovanje se je imelo vršiti v kr. Narodnem kazališču v Zagrebu. Odstopila sem od gostovanja zato, ker kot vestna umetnica nisem hotela nastopiti s par puvršnimi skušnjami, katere naj bi se vršile v mali dvorani »Kola« namesto na gledališkem odru. Sofija Borštnik.

* Maškarate ispod kuplja v Beogradu. Drama g. Iva Vojnovića »Maškarate ispod kuplja«, ki se je pred dvema mesecema igrala v Pragi in katero je avtor pred par dnevi čital v Zagrebu, se kmalu uprizar v Beogradu. Režiser Rakitin, ki bo režiral to delo, je že odpotoval v Dubrovnik, da prouči milje drame. Uprava beograjskega gledališča je obenem naprosila slikarja Marka Murata. Vojnovićev prijatelj, da napravi skice za opremo komada.

Koncert monakovskega pianista v Zagrebu. Monakovski pianist Ernst Riemann privedi 8. marca v Hrvaškem glasbenem zavodu klavirski večer. Iz Zagre-

* Poslovanje mariborske oblasti se vrši še vedno v Ljubljani. Tudi zadnje imenovani uradniki še niso dospeli v Maribor, ker vlada še ni nakazala potrebnih kreditov. Velike stroške povzroča zlasti transferiranje nižjega uradništva, posebno strojeplak, ki bi se tudi morale prevzeti od Ljubljane, ki pa večinoma stanujejo pri svojih starših in bi bile s premeslitvijo v Maribor radi nizkih plačil silno prizadete, tako da bi jim bilo življenje v Mariboru skoro onemogočeno. V Mariboru torej še vedno akte le pol-pisujejo imenom velikega župana, a čim-mer pa se rešitev vedno le zvišuje povprečno za dva dni. Pač pa že redno posluje v Mariboru kmetijski oddelček. Veliki župan dr. Ploj je najavil svojemu namestniku dr. Vondriču svojo vrnitev za ponedeljek dne 8. marca.

* Plemen. Dne 28. t. m. se je poročil v Kranju g. Ignacij Sami, faktor tiskarne »Sava« z gđ. Varlovo iz Klanca pri Kranju. Bilo srečno!

* Smrtna kosa. V Črnomlju je umrl dne 20. t. m., zdet od kapi, v starosti 88 let, g. Fran Uršanič, davkar v pokopju. Pokojnik je bil trden in zaveden narodnjak. — V Zalcu je umrl 26. t. m. posestnik in gostilničar g. Ivan Zgank v 65. letu svoje starosti, splošno priljubljen pri ljudeh.

* Kako skrbijo klerikali za slovenske tate, kjer imajo sami odločitev v rokah, je razvidno iz dejstva, da v Prekmurju dolnjelendavski slovenski katoličani (v župniji jih je nad 3000!) že leto zmanj moledujejo vsaj za eno slovensko pridelko na teden. Maščari nočejo iz mariborski školi se ne gane!

* Odbor Sokolskega društva v Središču ob Dravi se tem potom javno zahvaljuje Dramatičnemu društvu iz Ptuj za njegovo gostovanje na središčem sokolskem odru in uprizaritve drame »Golgota«. Omenjenemu društvu gre za to podporo v kulturnem delu vso naše priznanje, a to tem bolj, ker se je odrekli vsaki odločitvi in prepustilo vse štati dobiček Središčnemu Sokolu. Upamo, da bo temu prvemu poskusu vzajemnega prosvetnega dela, ki se je tako lepo obnesel, sledilo še več gostovanj vrlih Ptujčanov na našem odru. Veselilo nas bo, če pritraviti jih kmalu zopet v Središču. Zdravo!

* Za podperno društvo visokošolcev daruje g. Toma Svetina, Rakek, mesto venca na krato pokojne Marto Vrančič roj. Orožen 100 Din.

* Ljudska knjižnica v Prekmurju. — Klub napr. slov. akademikov v Celju je ustanovil v nedeljo dne 24. t. m. v Krogu pri Murski Soboti svoje enajsto ljudsko knjižnico, ki šteje 126 knjig razne vsebine. Knjižnico je prevzel v oskrbo agliti sokolski delavec učitelj Ciril Hočevar. V Prekmurju obstajajo sedaj poleg na novo ustanovljene še knjižnica celjske srednješkolske organizacije »Sloga« v Murski Soboti in pet knjižnic Jugosl. Matice. Nujno potrebne so še nadaljnje knjižnice. Marljivemu celjskemu klubu naj se realiziranje njegovih načrtov posreči v kratkem času.

* Konfiskacije na Hrvaškem. Po podatkih stola sedmorice v Zagrebu je bilo na Hrvaškem in v Slavoniji leta 1923 konfisciranih 149 izdaj listov, od katerih je sodišče odobrilo 148, eno pa razveljavilo.

* Vsem društvom in organizacijam v Ljubljani in okolici. Društvo za gojitev treznosti v Ljubljani je sklenilo prirediti predavanja protialkoholne tendence v Ljubljani in najbližji okolici. Društva in organizacije, ki žele, da so v njih omogočeno vrše taka predavanja, prosimo, da javijo to naslovu. (Oznatili je, koliko predavanj žele. Predavanja se dele v več vrst: za mladino do 14 let, nad 14 let, dekleta in matere, lante in moške, kmetiško ali industrijsko delavstvo ter izobraženstvo. Navedejo naj tudi, če posreduje društvo sklopišni aparat in označijo približno velikost predavalnega prostora. Predavalo se bo na željo lahko tudi po dvakrat na dan v enem kraju. Umestno bi bilo, da se tam, kjer manjka primerne prostora za predavanja, dogovore

ba se poda Riemann najbrže tudi v Beograd.

* Šantilev večer se je te dni vršil v prostorih spliške »Kazališne kavane«. O pesniku je govoril uovinar g. Stjepan Roca, član spliškega gledališča g. Jovanović pa je recitiral par šantilevskih pesmi. Prireditelj se je vrnila na pobudo »Narodne prosvete«.

* Proslava dveh pesnikov v Narodnem divladu. Narodno divlado je počastilo šestdesetletnica J. Sv. Mucharja in Antoina Sove s slavnostno matinejo v nedeljo ob pol enajstih dopoldna. Matinejo je otvoril dr. O. Fischer s predavanjem o razvoju in pomenu obeh pesnikov.

* Liky filoloških, najstarejša češka revija, ki je posvečena znanstvenemu študiju filoloških vprašanj, so dovršili svoj pideseti letnik.

* Usoda »Savremenika«. Poročali smo pred kratkim, da je nadaljnji obstoj »Savremenika«, glasila društva hrvaških književnikov negotov. Lanski urednik Milan Begović je odstopil ter odšel v Italijo. »Savremeniku« je radi tega šlo za kožo. Sedaj pa javljajo iz Zagreba, da se je odbor društva »Hrvaških književnikov« odločil za nadaljnjo izdajanje revije, katere bo urejeval najbrže pisatelj in publicist g. Čihlar-Nehajev.

krajevne politične skupine, tako, da govori predavatelj vsem skupaj. Predavanja brez slik bi trajala približno eno uro in ona, ki se bodo pojavljala s sklopišnimi ali kinematografskimi slikami pa od ene do dveh ur. Ko dobi Društvo za gojitev treznosti dovolj priglasov, razvrti odbor predavanja po krajih in dnevih, kar se bo pravdaeno javilo, tako da bo možno spornostno določiti tudi uro vsakokratnega predavanja. Prireditelje se vrše na stroške Društva za gojitev treznosti.

* V »Zbirki zakonov« izda prihodnji teden Tiskovna zadruga »Prisilni poravnalni red« in »Deveto in deseto poglavje srbskega kazenskega zakonika«. — Oba zvezka se že sedaj lahko naročata pri Tiskovni zadrugi v Ljubljani, Prešernova ulica št. 54.

Da ne bo razočarani

vsled pojavljajočih se ponaredh, opozarjamo naše cenjene gospodinjke, da pri nakupu zahtevajo le naš dobro znani in splošno priljubljeni izdelek

vanilijin sladkor
in
pecljni prašek
znamke »ADRIA«. Čuvajte
se ponaredb!

* Agrarna vprašanja Slovenije je naslov lični brošuri ki jo je spisal naš agrarni pravnik dr. Fran Špiller - Muya. Knjižica obravnava temeljito najvažnejša agrarno - pravna in agrarno - politična vprašanja v Sloveniji, ki jih skuša tolačiti z ozirom na njihov zgodovinski posebnost in razvoj. Obenem podaja načelne smernice za pravilno in uporno odpravo razkovanosti in za primerno porazdelbo kmečke zemlje potom zlošč (komasacij), za uredbo naših zemljiških zadev in event. razdelbo neproduktivnih skupnih zemljišč ter ureditev servitutnih skupnosti. To so sama pereča kmečka vprašanja. Končno naša seznanja še z zakonito osnovo, organizacijo in delovanjem oblasti za agrarne operacije, katerih delokrog obsega zakonito reševanje teh problemov. Pri slik nam kaže nekaj potnih »agrarne operacije« urejenih planin in pašnikov. Zanimivo delce, ki stane le 8 Din zasluži vse priznanje in upoštevanje. Priporočamo je posebno tudi vsem, ki imajo posla z kmečkimi vprašanji po občinah in okrajih.

* Snežni zameti. Vsi hrvaški listi poročajo o močnih sneženih zametih, ki pritenjajo resno ovirali promet. Osebito otežkočen je promet s Primorjem, ker je v Liki zapadlo do dva metra snega. Promet na progi Plitvička jezera-Derežulj-Rakovica je ustavljen. Telefonska zveza Zagreb-Dalmacija je popolnoma prekinjena, z Gospićem pa spet vzpostavljena. Pri kidanju sodeluje prebivalstvo, orožništvo in vojaštvo. Tudi iz Srbije javljajo o velikem snegu in o nekaterih žrtvah.

* Nesreča. V St. Petru v Sav. dolini si je vnučenec Leopold Jurič, zaposlen pri mizarju Vinku Mačku, pri stružnem stroju mečkal levo roko.

* Tekla nesreča v Gružu. Pri zidanju nove četveronadstropne hiše v Gružu se je petero delavcem vrti zidarski oder in so med silnim ropotom treskuli na zemljo. Trije so takoj obledeli mrtvi, dva težko ranjena pa sta bila prepeljana v bolnico. Nesrečo vzbujajo obilo sočutja in se vodi preiskava, čegava malomarnost jo je zakrivila.

* Na avstrijski mej pri Rogatevcih v Gorenjem Prekmurju je streljal službojuči finančni stražnik za nekim tiho-tapcem, ki je bil sicer obstreljen, a se mu je vendarle posrečilo pubeigniti čez mejo v Avstrijo.

* Avanture bivšega orožnika Pavla Sea, rodom iz Srema, je po prevrtni službi kot orožnik, a je bil radi sumljivega obnašanja odpušen. Nato je stopil v zveze z maščarskimi špijoni in postal uslužbenec maščarskega generalnega štaba. Uspelo mu je izmakniti nekemu našemu vojaškemu poveljstvu par aktov, a je bil pred prehodom čez mejo aretiran in nato v Zagrebu obsojen na 12 let ječe. Čez leto dni pa je pobeignil iz kaznišnice v Lepoglavi na Maščarsko. Pred tednom pa se je zopet vrnil v Jugoslavijo in so sam prijavil orožništvo, ki ga je odpravilo nazaj v Lepoglavo.

* Morilec Zlatka Arnolda obsojen. Kakor je znano, je takoj po prevratu v nehem železniškem vlakcu, kjer so hrvaški frankovci strahovito udarjali po državni, neki orožnik Kružič, rodom iz Črne gore, ustrelil najbolj kričečega hruška Zlatka Arnolda iz Zagreba. Razprava se je vršila že sedaj pred zagrebškim sodiščem in celo državni pravnik je kolektorko opravičeval, oziroma pojasnjeval dejanja, češ, obtoženec je bil rojen in vzgojen v Črni gori, kjer vladajo čisto drugačni pravni pojmi kot pri nas. Tudi n. pr. oni, ki se mu ukrade krava, ne bo gledal na to, da dobi kravo nazaj, češ, če bo tatu, ako mu je znan, ubil. Zagonovnik je čisto pravilno naglaskal, da se obtoženemu orožniku ne sme vzeti za preveliko zlo dejanje, ki ga je vršil mla-leč, da čuva državno avtoriteto, ki je takrat aplah ni bilo. Sodišče je obsodilo orožnika na 8 mesece zapor.

* Trdovraten samomorilec. Delavec Ja kob Čatež, ki je bil zaposlen v zagreb-

ški kemični tovarni, se je poskušal že večkrat usmrtiti. Te dni se mu je načrt vendar posrečil. Na hrano v tovarni je pritril močno žico in se obesil. Čatež je bil nasilen človek, ki se je neprestano prepiral z delodajalci in drugimi delavci.

Iz Ljubljane

* Demokratični večer. Gospodarsko in politično društvo za kolodvorski okraj v Mariboru je priredilo v sredo zvečer zopet zabavni večer v gostilni Puntigam, ki je bil zelo dobro obiskan in skrajno animiran.

* Československá obec v Ljubljani oznamuje svym členom, že zaznamy nastupenky pro slavnostni představení opery Hlubická v sobotu 1. III. přijámá Skrušny. V nedeli 2. počada C. O. ta-nečni zábavu v místnostech Jadranu (zahrada Nar. domu). Začátek v 8. hod. — Vstup volny.

* Nabavljajna zadruga državnih nameščencev v Ljubljani ponovno poziva svoje člane, da najkasneje do 10. marca oddajo pri blagajni knjižice nabavk v svrhu izračunavanja nakupov za leto 1923. Oni, ki se ne bi odzvali, izgube pravico do dividende, ker je po zaključku ne bo več mogoče vračunati.

* Občni zbor Udruženja vojnih invalidov, izvršnega odbora v Ljubljani se vrši v nedeljo dne 2. marca točno ob 8. uri zjutraj v salonu restavracije pri »Levu« na Gosposvetski cesti. Navzdno bodo delegati iz cele Slovenije. Povabljeni so nekateri merodajni činitelji v invalidskih zadevah.

* Umrli v Ljubljani. Včeraj so bili priglasi sledeči smrtni slučaji: Peter Plahuta, tesar, 32 let. — Ida Per, rejenska, pol leta. — Feliks Barta, sin brivca, 9 mesecev.

Preluknjače, 7 in 8 cm
THE REX CO., LJUBLJANA.

Iz Maribora

* Pustne zabave. Popularna Sokolova maškarada se vrši v soboto zvečer v Narodnem domu. Zanimanje za njo ni veliko le v mestu, ampak tudi po vsej okolici. Na pustni torek priredi svojo maškarado Sokol v Studencih.

* Umri je v Magdalenski ulici uradnik žnj. žel. g. Rudolf Pleušar, star 58 let.

Iz Celja

* Gospodinja šola v Celju je dne 25. t. m. pričela z rednim poukom iz vseh predmetov, ki se tičejo življenja, prirojanja in kuharstva. Šola obisku je 13 učenk. Je zadostno število z ozirom na to, da se je mogel pouk pričeti vsled pomanjkanja imenovanja vseh strokovnih učiteljev šole v drugem tečaju. Za prihodnje šolsko leto se obeta že sedaj lepo število gojenc, tako da je obato in lep razvoj te za Celje in cel celjski okraj prepotrebnosti strokovne šole zagotovljen.

* Ilišni posestniki, pazite na trotoarje! Vsled novega snega in nizke poudne temperature so trotoarji po celjskem mestu v tako slabem stanju, da se je zgodilo na raznih krajih mesta po poljih pešpotih že več nesreč. Vestni magistrat zastoji opozarja na nedogled ne posledice, ki jih mora nositi lišni posestnik pri kaki večji nesreči. Tudi obšutne kazni doslej še niso izpametovale stranke, ki vidijo v snagi in v redu le nepotrebnost šikaniranja oblasti.

Sodišče

* Ze star uzmovič je komaj 24-letni delavec Kerže Anton iz Drenjke vasi. Na več krajih je ukradel obleko in razno perilo, dokler ga ni zasledila po zadnji tatvini v Zalcu roka pravice. Pred celjskim okrožnim sodiščem je bil obsojen na eno leto poostrene ječe.

* Politična pravda. Včeraj se je vršila pred mariborskim okrajnim sodiščem nova pravda zaradi žaljenja časti med živnozdravnikom Hinterlechnerjem in dr. Leskovarjem, kateri je očital Hinterlechnerju, da je dalj urenil »Volksstimme« informacije proti njemu. Živnozdravnik Hinterlechner pa je bil pri razpravi opravičen. Tudi dolgotrajni pravdi med socialistom g. Bahunom in dr. Leskovarjem, ki datirata že iz lanske prokajnske debate v občinskem svetu, sta bili pred par dnevi končani pred sodiščem s poravnavo, tako da sta si nasprotnika drug drugemu očitke preklela.

* Reminiscence iz zadnjega rudarskega štrajka. Pred okrožnem sodiščem v Celju se je moralo zagovarjati dne 28. febr. 20 rudarskih žen, ki so bile obtožene po čl. 11. zak. o zaščiti javnega varstva in reda v državi, ker so dne 1. avgusta 1923. v Reštanju pri Sevnici ustvarile kom-

plot zoper one delavce, katere je Triboveljaka premog. družba pritegnila iz Hrvatskega. Ker je sodišče smatralo za dokazano, da so se vse obtoženke dogovorile in se tričetrt ure daleč med hrvatske delavce v celu procesi in so naravnost navale na nje s divjim kričanjem, da naj vendar prenehajo s delom in ne odjedo kruha domaćinam, jih je spoznalo sicer krivim, vendar pa izmerilo izredno nizko kazen 24 ur, oziroma 50 Din globe s posebnim ozirom na socialno bedo in na to, da je poteklo od štrajka še precej časa in so se razmere ublažile.

* Naši kralji in kraljice. Trije mladeniči zadnjega nabornega letnika, vsi iz Stare Loke, so se šli sprehajati proti Praprotnem. Spetoma so tuhtali, kako bi se na najdostojnejši način pozabavali, pa ni prišlo nič pametnega na misel. Kmalu jim usoda nakloni žrtov v osebi 73-letne potovke Marije J., ki se je s kočarjo jajo počasi in oprezno pomikala proti Luki. Tedaj se je trenutno posvetilo v zlati najbrihtnejši in našt je bil stopenjen. Najprvo se je najpogumnejši približal napoli slepi starki in jo skušal podreti na tla. Ko se mu to ni takoj posrečilo, je urno zbežal za bližnji grm, kamor oko starke ni seglo. Mladenčim pa je ugajalo povsem nekaj drugega, kot bi si človek mislil. Iz zasede so sedaj vsi trije naskočili nesrečno potovko, ki je sumila roparski napad. Toda nič takega se ni zgodilo. Mladenčji so jo podrli na tla, ji dvignili krilo in... se zabavali po svoje. Ko so zastopili svojim, vselkoro originalnim željam, so jih odnešli še vsak po par jezo iz kočare, ki so jih po naknadno vrtili. Škescani mladenčji so se imeli zagovarjati pred ljubljanskim delnim sodiščem, ki je poželjive fantazije obsodilo vsakega na 3 tedne ječe ter povrnitev stroškov sodnega postopanja.

* Lepa tatirska družba je stala dne 19. febr. pred celjskim okrožnim sodiščem. Od meseca marca do julija 1923. je izgubilo po raznih vaseh brežiškega okraja iz kleti vino, iz mlina moka in iz gospodarskih poslopj razno orodje. Šole tekom časa so prišli varnostni organi vsem pričem na sled, ki so pred sodiščem vedno tatvin tudi priznali. Obsodjeni so bili: Fr. Lupšina, delavec iz Dol. Pohancev na 4 mesece, Jos. Vimpolšek, posestnik v Trebitzu na 2 mesece, Fr. Cerjak, posestnikov sin iz Ortli na 2 in pol meseca, Jos. Kužner, posestnikov sin sedaj v vojaški službi na 2 in pol meseca, Iv. Cerjak, posestnikov sin iz Zg. Pohancev ter Avg. Glogovšek, okr. bolniške blagajne v Zagrebu na 1 mesec poostrenega zapor.

* Vročekrvnež. V prijazni Zgornje-koški gostilni so se precej živahno zabavali gostje, med katerimi je bil pa menda najglasnejši neki Vinko Str., ki se je med drugim tudi spri s Francotom Stularjem, ki je že bil na glasu kot podjeten pretepač. Ko so se vračali iz gostilne domu, je iznenada planil Stular proti Str-u in mu »naklonil« z nožem ubodilno na levi prani strani. Na srečo je napadenec vendarle okrevl brez posebnih posledic, kar pa Francota Stularja nikakor ni izpametovalo. Ko je zopet nekoč sedel v omenjeni gostilni, se je obenem z ostalimi fanti jezil na boljše goste, ki so v svrhu izbegavanja prepria sedli v sosedno, boljso sobo. — Podjetni in nekoliko vinjeni mladeniči so jim sledili in tako izživali, da jih je bilo treba slednjim odstraniti. Pri odhodu je nekdo sunil Stularja od zadaj, da je padel po stopnicah, kar ga je tako raztogotilo, da je potegnil nož in zabadel na slepo srečo, nakar so ga končno iztisnili iz veže. Pred hišo pa je stal Janko Meglič in strahil voz, da ga ne bi kdo od nadebudnih mladeničev odpeljal ali pokvaril. Nad tem je zdaj Stular skušal ohladiti svojo jezo. Brez predhodnega prepria je skočil nadenj in mu za dal smrtonosno rano z nožem v prsi. Zagovarjal se je pred ljubljanskim sodiščem in bil obsojen na eno leto težke ječe s amotno temnico in trdim ležajem vsak mesec, nadalje na plačilo bolečin ske odškodnine J. Megliču v znesku deset tisoč dinarjev in okrajnemu uradu za zavarovanje delavcev 1518.50 Din.

Izjava

Izjavljam, da za svojo hčer Emilijo Golob ml. nisem prevzela in ne prevzam nobenih obveznosti in torej osovbito nisem plačnica za dolgeve, ki jih je že in ki bi jih moja hči še napravila. Opozarjam, da Emilija Golob ml. tudi nima pooblastila razpolagati z mojim pmoženjem in prevzemati katerekoli sibi obveznosti v mojem imenu, sklepati kupčije, prodajati moje imovino in tako dalje.

Lesno brdo, 28. februarja 1924.

Emilija Golob.

Vremensko poročilo

Ljubljana 28. februarja 1924.

Ljubljana 204 nad morjem

Kraj opazovanja	ob	Zračni tlak	Zračna temperatura	Veter	Oblačno 0-10	Padevine mm
Ljubljana	7.	76°3	-2.3	jug vob	oblačno	2.8
Ljubljana	14.	75.6	2.4	jug zap.	"	"
Ljubljana	21.	76.3	-0.1	jug	"	"
Zagreb	7.					
Beograd	7.					
Buda	7.	700.2	-4.0	sev. zap.	"	8.0
Praga	7.	700.6	-5.0	jug zap.	"	0.1
Luomus	7.	709.9	-5.0	hlevratva	oblačno	1.0

V Ljubljani barometer nižji, temper. višja. Sonce vzhaja ob 6.44, zahaja ob 17.14.

Vremenska napoved za jutri: Večinsko oblačno, v alpekih deželah sneg. Temperatura okoli nižje. Severozapadni vetrovi.

Jan Svatoopluk Machar

1864 — 29. II. — 1924

Dr. V. Burian:

Ob Macharjevi 60letnici

Češki realizem, ki mu je J. S. Machar pesniški predstavil, je vznikel v osrednjih letih minulega stoletja. Pojavil se je najprej v vedi. Pomenjal je takoj spočetka boj za novo svetovno ureditev: proti romantizmu prejšnjih generacij, proti romantizmu, proti historizmu, proti poudarjanju sedanjosti, proti pretirani občutnosti in patosu je zahteval razuma in trezne istine. Zahteva rezultat ga je vedla k hladnemu proučevanju stanja v preteklosti in sedanjosti. Tako je češki realizem postal kritična revizija vsakega kulturnega, vednega, političnega in umetniškega dela češkega.

Kakor je ustvaril češki realizem trden program v vedi in politiki, ga je ustvaril tudi v umetnosti, zlasti pa v literaturi. Ta literarni realizistični program je tvorila cela generacija s J. S. Macharjem na čelu. Svede na brez ostrih bojov. Machar kot odvojen bojevnik te nove vere mu je oral pol s svežimi verz, romani, novelami in bogato publicistično delavnostjo; prav on je dal realizmu s svojimi deli premišljeno kulturno smer in mu je izbojeval vseobčno resnost.

Ustvaritelj češke moderne lirike.

V pesništvu je uvedel in uveljavil to novo smer Machar sam; imel ni predhodnikov niti naslednikov, dasi je imel kot pesnik velik vpliv tudi na poznejše mlajše pesniške pokolenje. Takoj s svojimi prvimi lirskimi zbirkami se je kazal glasnika novih realizističnih učenj.

To so zbirke »Confiteor« (1887.), »Drez naslov« (1889.) in »Tretja knjiga lirike« (1892.). A tu se javlja njegov realizem bolj negativno. Pesnik proglašuje s nekam trmasto ponosnostjo, da uče graditi, nego boče rušiti, nego sam sebi lagati lepšega sveta, nego je v istini ter hoče naravnost kazati njegov guš in bedo. Poudarja hoče resničnost v njeni goloti, hoče biti zrealo svoje dobe in sodnik istinitega življenja Skepsa, negacija in trma so znaki njegovega upornega intelektualista.

V tem vsem postaja njegova poezija idejna reakcija proti romantizmu Vrchlickyja in njegove šole. Tola tudi s formalne strani pomenja Machar revolucijo v češki poeziji. Namenoma zmetuje pesniško igro s besedami, ruši hotoma akademski formalizem in retorski patos, ki ga je ljubil romantizem, a uporablja preprosto, tola jednalo govornico, trezne slike, loml verz po notranji dinamiki dogodka in nadomešča govorniško gostobesednost dešto le s označbo ali kratico. Tako prinaša Machar po patetično in akademsko izbrušeni liriki Vrchlickyja novo liriko, preprosto in neiskano, da jo lahko smatramo za nadaljevalko lirike Nerudove, Havlíčkove in Sladkovy. S tega gledišča pa je mogoče govoriti o Macharju kot o stvaritelju moderne češke lirike vočje.

Ta značaj subjektivne lirike, mušine in poročljive, polne skepe, negacije in sebenalizma, se javlja tudi v nadaljnjih njegovih zbornikih: v »Pšele-měle« (1892.) in v lirskih zbirkah njegovih sonetov, v katerih njegov dolednji odpor proti akademizmu formalizmu romantične šole lomi tudi okorelo obliko sonetov, približuje v češki literaturi še od dob Kollarovih.

Narodnost in socialnost.

Še leta 1903, začenja docela novi obrat v njegovi pesniški tvorbi: pesnik premaguje svojo skepo in negacijo, uhaja opaznosti, da ostane enostranski, z zavestnostjo, da je socialno član svojega naroda in ljudstva vočje. V pesniku se je narodila trezna objektivizacija. Dasi

je Machar s svojimi prvimi zborniki napovedal boj romantizmu Vrchlickyja, je ostal dolgo strastnik »im Vrchlickyja. Šele zdaj nastaja v njem pravi mir in prava realizistična treznost. Šele v tej dobi prinaša pozitivne vrednote realizističnega nazora. Še bolj kakor v prvih zbornikih prevladuje zdaj v njegovi poeziji intelekt in duševstvo.

To novo fazo svoje pesniške činnosti je otvoril Machar s zbornikom »Tristium Vindobonae« (1893.). V njej je podvrnil ostri kritiki politični in narodni boj češki, kakor ga je gledal s dunajske perspektive. Iz nje je najbolj razvidno, kako bolešno je preživljal Machar vse narodne in politične krize svojega naroda te dobe. Velikomestni Dunaj, kjer je preživel dolgo leta, razkošniški in kapitalistični, sedež tiranov in zatiralcev češkega naroda, je razdražil njegovo čustvo in njegov socialni žut. Pesnik se je zavedal, kako je na Dunaju tujec in kako ga srce žene na sever, v domovino. Zavedal se je svoje narodnosti, ki jo vesesava in tepta Dunaj. Razmerje nemškega Dunaja k češkemu narodu se mu ne prikazuje le kot nadvalda nemstva nad češtvom, nego kot nadvalda tiranije nad zaslužjenimi robovi. Tako ima njegova narodna misel v sebi silen socialen obseg.

Sveda njegovega socializma ni pojmovali materialno, nego je v njem ta pojem razširjen tudi do sfer duševnih in pravnihi; v njem je zajeto tudi stremenje po tvortvi novega češkega človeka, čistega in svobodnega, ki bi bil sposoben upreti se dunajski Dalili.

Domovina mu ni le fikcija, niti le kop zemlje, nego se mu domovina in narod skladata v enoten organizem. Po njegovem naziranjju mora imeti narodni čut naravnost tenehi, sicer je prazna fraza; domoljubje mu pomenja dolžnost.

Svojo narodno zavest gradi kot pravi realist na prirodnem pravu. Saj baš na Dunaju je imel priliko videti, da zaprašeni historizem Čelov ne reši, kajti in historizem ni imel dosti sile niti za na skok niti za obrambo. Izhajajoč iz resničnega stanja svojega naroda, iz sočutnosti se je skiceval na pravico moči. Obsojajoč medlo češko teianost in jalovo slovančenje, se je pesnik povsem ločil od češke oficinalne politike mladobeške, s vžilo temu ni izgubil vere in nade v lepšo narodno in socialno češko bodočnost.

Temu resnemu in bojevitemu obsegu odgovarja tudi primerna zunanja oblika. Kakršnokoli umetno stiliziranje bi bilo tu neumestno; zato je Macharjev verz žeak: zveni kakor udarec meča ali bleš bodlna, včasih je mrzel ali suh kakor obtožnica. Ta enostavna forma je hotela in se zato ne sme razlagati kot nedostatek pesnikovega smisla za obliko.

S to zbirko je Machar ustvaril nov tip rodoljubno-politične lirike, ki pa je v zvezi celo s samim Havlíčkom. V nji je pesnik izrazil bolest narodne celote. K aktualnemu češkemu problemu se je vrnil pesnik pozneje še nekočkrat. Tako v zborniku »Golgota« (1901.), v groteski »Hožji bojevniki« (1897.) in v zbirki epigramov »Satirikon« (1904.).

Zenski problem in razna lirika.

Pozitivnost pesniškega realizma Macharjevega te dobe se je izražala jmano v socialnem čustvu in sočutju s ponižanimi in žaljenimi. S tem socialnim prizvokom ne glasila pesnik le svojih pesniških domoljubno-političnih izjav, nego tudi vse pesniške, ki se bavijo s trpin in zatraci.

bi imele cvetati rože» (1894.) v deveterih slikah dramo ženske duše, čije bolesti so mu del velikega socialnega trpljenja. K temu problemu se je pesnik vrnil še pozneje (1915.) v ciklu pesniških povestih v zborniku »Od življenja prevaran«. V to stroko spada tudi njegov roman v stihih »Magdalena«, roman prostitutke. V njem slika razen usode podlega dekleta sarkastično tudi hrtizetstvo češkega malomestnega življenja.

Machar je v teh knjigah dokazal, da je žena zvezana s številnimi družbenimi okovi, da je njena usoda trpeti in odrekati se sreče, in zahteva zato zanjo enako pravico do življenja, kakor jo uživa moč. Tako je Machar odločno posegel v pereče žensko vprašanje in mu s svojo avtoriteto pomagal do mogočnega razmaha.

S perečimi vprašanji, družbenimi in političnimi, se bavi tudi zbirka s naslovom »1893.—1896.«, ki je izšla leta 1897.

Poleg teh pesniških glas k češki sedanjosti in bodočnosti ter poleg pesmi o tujih bolešnih se vrača pesnik kakor v hipih oddiha tudi k lastni notranjosti. In tako se iz viharja človeških borb glasi zopet lirčna pesem pesnikove duše v zbirki »Izlet na Krim« (1898.). To je potopisen pesnikov dnevnik, prava poetična pesem, svobodna vseh krčev, pesem ponižnega in umirjenega duha. Sličnega značaja sta poznejši zbirki »Sekunde« (1906.) in »Krčpče« (Zaonje kaplje) (1915.), ki pa nimata iste melodične enotnosti, kakor »Izlet na Krim«.

Antika in krščanstvo.

Na prelomu XIX. in XX. stoletja se je zamislil pesnik nad razvojem človeštva. Zavzel ga je problem, ki ga je Vrchlicky pesniški obdeloval v »Olimpijskih epopeji ljudstva«. V razloček od renesančnega Vrchlickyja, ki je s svojo mogočno pesniško emocijo izval zgodovinsko minuloost, realizistični Machar ne slika zgodovino, nego jo revidira, da bi na njej dokazal pravilnost svoje zgodovinske filozofije. Machar vidi v razvoju človeštva menjavanje dvoje valov: luči in teme. Luč, telesno in duševno, vidi v helenskem idealu, torej tudi v rimskem svetu in kasnejše renesanse; mrak, reakcija vidi v krščanstvu. Tega problema se je Machar

dotečnil že v zbirki »Golgota« (1901.), zlasti v pesmi »Diolektrian«.

Popolnoma ga je rešil v pesniškem ciklu, ki ga je pri končni reviziji nazval »Vest vekov«. V celem je to sedmero pesniških zbir, ki jih je izdal v dobi 1905. do 1921. leta. Serijo otvarja zbornik »V zarji helenskega solca« (1905.); druga zbirka »Strup iz Judeje« (1906.) slika propadanje, ki ga je zaneslo v antično življenje krščanstvo. Tretji zbornik ima naslov »Barbari« (1912.) in podaja sliko barbarskega cerkvenega srednjega veka. Četrty, »Paganski plamen« (1912.), vidi v renesančni umetnosti zablesk in dediščino helenstva. Peti, »Apostoli« (1912.), slika boj za pravno prelojenje v reformaciji. Šesti, »Oni«, revidira in glasi francosko predrevolučno in revolucijsko dobo. Sedmi, »On«, je proslava osebnosti in dobe Napoleonove.

V tem velikem ciklu Machar ne gradi dogodkov in dramatičnega razvoja, kakor je to storil Vrchlicky, nego psihološke in miselne scene. Macharjeva historična poezija bolj kritikuje in dokumentira, nego obrazuje. Zato je tudi formalni izraz tu docela drug nego pri Vrchlickem; največkrat jemlje Machar obliko monologa, razprave ali dopisa. Je to epika, včasih precej suha in podobna prozi, brez vse barvitosti in melodijske, včasih brez rim, a zato psihološki prepričevalna in obračajoča vse zanimanje na notranjost.

Publicistika in proza.

Macharjeve osebnosti pa si ni moglo predstavljati brez njegove publicistične in prozalne delavnosti, ki nerazložno spremlja njegovo pesniško delo. Tudi v prozi je pogumen bojevnik za velike in vznešene ideje, oster kritik in sodnik češkega in tudi evropskega življenja vočje, resen reformator v stremljenju, ustvariti trdnega in poštenega človeka.

Izmed njegove drobne proze, često s primesjo ironije in sarkazma, je predvsem omeniti njegove feljone, v katerih se bojuje in izpoveduje. V njih se je dotečnil vseh aktualnih vprašanj javnega, političnega in literarnega češkega in evropskega življenja; izogibal se ni niti bojem osebnim, saj je dobro vedel, da so nosilci in bojevniki idej tudi le ljudje. Svoje feljone je več let objavljali v »Času« in jih 1901. in 1902. zbral v dveh knjižnih feljtonov.

Machar je obnovil in dopolnil obliko češkega feljtona, ki je po Nerudovi in Halkevi dobi znatno padla. Po prevratu je Machar iznova uredil svoje feljone in jih izdal v šestih knjižah: »Pod italiskim solncem«, »Dunaj«, »Antika in krščanstvo«, »Za rano«, »Trofeje«, »Opoldne«. Avtobiografsko vrednost imajo knjige: »Konfesijska literata« (1901.), iz katere najbolj zvezo o pesnikovem razvoju, pa memorane proze »Rolinčice« (1914.), »Kriminal« (1918.), »Trideset let« (1920.) in »Spominja se« (1920.).

K antični eliki spada tudi potopis »Rima«, ki je preveden v slovenščino. »Rinus« se po vsebini in protiklerikalni tendenci pridružuje »Katoliške povesti« (1911.) in potopise črtice o Italiji »Krajina, ljudje in neopirija«.

Machar je pesnik idej, dejanj in poštenega narodnega dela. Njegova naprednost je bolj v oblasti misli, nego umetnosti. Kot pesnik sicer ni ustvaril pesniške šole, a njegovi spisi so pomagali ustvariti modernega češkega človeka, trdnega, nekompromisnega in po značaju jeklenega, kakršnega je bilo treba, ko je s prelomom svetovne vojne udarila ura češke svobode. On, bojevniki misli, je pomagal vzgojiti češkemu narodu bojevnike s mečem in političnimi čin. In s tem priznanjem praznuje češki narod Macharjevo šestdesetletnico.

Macharjevo življenje

J. S. Machar se je narodil 29. februarja 1864. v Kolínu iz proletarske rodbine. Mladost je preživel v Bránysu, gimnazijo je absolvirati v Pragi. Po enoletni vojaški službi je odšel leta 1891. na Dunaj kot uradnik »Ustava po pozemkov uver« (Bodenkreditbank), kjer je vztrajal do prevrata. Njegovega literarnega delovanja si ni moglo misliti brez Dunaja. Z Dunaja je pošiljal svoje spise, s katerimi je zbujal češko zavestnost in ki so učinkovali kakor alarmantni strelji volja na prednji straži. Med vojno je bil v ječi in njegove spise so na Češkem zaplenili. Od novembra 1918. živi v Pragi. Bil je član revolucijske Narodne skupščine. Danes je generalni inspektor češkoslovaške armade, kjer je gotovo na pravem mestu s svojim jeklenim značajem.

Iz življenja in sveta

Kovarstva človeške duše

Senzacionalen proces v Brnu. —

Umor častnika Karla Hanika. —

Ogromen interes v Češkoslovaški.

Ni še češkoslovaška javnost imela tako senzacionalnega procesa kakor je razprava, ki se je v tork pričela pred porotnim sodiščem v Brnu. Na obtožni klopi misteriozna trojica: mlada lepa gospa Hilda Haniková, njena mati Franja Charvatová in mladič stavbni asistent Jan Veselý, ki je lani 3. septembra zapeljan od krasne Hilde ustreli Hildinega moža kapetana Karla Hanika. Popolna brezvestnost obeh obtoženk, njun demonični upliv na sliškega 19 letnega morilca, zagonetnost njihovih natur držijo potek razprave v tako privlačnih vezeh, da se stotine ljudi tepe za vstopnice v porotno dvorano in vse češkoslovaško časopisje posveča razpravi veliko pozornost.

Hilda Haniková, roj. Charvatová, je stara 22 let. Rodila se je na Dunaju, toda roditelja sta se kmalu po njenem rojstvu preselila v Zidenice pri Brnu, kjer je oče I. 1914. umrl. Vdova Charvatová, ki šteje zdaj 45 let, je sebe in hčerko vzdrževala kot porodna asistentka. Hilda je dovršila trgovsko šolo in dobila službo pri večji trdnici v Brnu. Razvijala se je v živahno lepotico in že zgodaj je imela ljubimca. L. 1921 se je lepota vezanila s kapetanom četi vojske Haniko, ki se je resno zaljubil vanjo in jo kmalu nato tudi poročil. Srečen je bil zakon spočetka, Hilda je bila od dne do dne lepša, kapetan Hanika mlad in poln rožnih predstav o domačem zatišju in blatu. Toda pravi temperament njegove žene se je kmalu pokazal. Hildi ni bilo za domačo srečo. Ona si je želela vselega življenja, kavarn, barov, toalet. Moč ji je ustrezal, kolikor je zmogel; nena pa se je pričela polniti, pojavili so se prvi spori, ki so se stopnjevali, dokler Hilda pred letom ni pretrgala vseh stikov z možem, ignorirala ga, opravljala ter — zahtevala ločitve zakona. Ker mož, ki jo je imel navzlic vsemu rad, v to ni pristal, se je Hilda oddelila od njega in se odpravila na Češko, kjer je potovala od sorodnikov do sorodnikov. Tu se je začela najhilekomiselnija doba življenja mlade dami, ki je potovala okrog, in nihče ni vedel zakaj, ki je živela potratno, in nihče ni vedel kako. Oglašila se je tudi v Novokavu pri obitelji Vesely in tu navezala nase bratrance Jana, ki je v kratkem času postal lutka v njenih rokah. Zaljublil se je vanjo kakor dete in jo obževal. Pred sodiščem kajake pripoveduje, da jo je častil »kakor angelja«.

Po nekaterih manjših pustolovstvih se je Hilda etablirala v Pragi, propadla moralno in vzdrževala zveze z uplivnimi gospodi, posebno s nekim bunčnim ravnateljem. Bratrance Janu Veselému je preskrbela službo stavbnega asistenta. Dospel je v Prago in postal stalni njen spremljevalec. Slepo ji je bil vdan, nič slabega ni videl na njenih sestankih v ponočnih lokalih in je sočutno verjel njenim neprestanim tožbam, da jo mož ovira v življenju, da jo zasleduje in jo bo nemara ustrelil. Ko je videla slabotnega

zaljubljenega Jana dovolj zamotanega v svoje zanke, ga je zaupno vprašala: »Ali ga ne bi ti mogel spraviti s sveta?« — Jan Veselý je bil fasciniran: »Kako?« — »Ustrelj ga!« Tako so padle odločilne besede, Hildino nadaljne prigovorjanje je zadrgnilo zanjko. Nekega večera sta se odpeljala v Brno k materi, ki ji je Hilda razodela, da je Jan dal besedo... Mati namreč je bila s svojo hčerko ene misli, da treba Haniko ubiti.

Tragedija se je začela. Nabaviti je bilo treba browning. Jan je od Hilde dobil denar; preskrbela mu je tudi orožni list svojega znanca Zahradníka, ki je Jana naučil ravnanja s samokresom. Toda Jan je omahoval, da sta ga Hilda in njena mati morali k odločitvi pripraviti z vso satansko spretnostjo. Jan se je končno odločil s trdnim sklepom, da po zločinu ustrelj tudi sebe. To je bilo ženskam zelo pogodu. Odobraval sta njegov sklep ter mu vestno svetovali, naj se pogodi v srce in Hilda mu je celo diktirala dvojce poslovnih pism: prvo starišem, v katerem prosil odpustanja, da je iz čiste ljubezni do Hilde, ki je povsem nedolžna, ustrelil njeneža moža in sebe; drugo — Hildi, v katerem jo prosil, naj mu na grob nasuje cvetja... Hilda in njena mati sta triumfirali. Odpravljen bo mož, odpravljen morilec in pričal!

Sugestivni vpliv Hilde na mladeža natočnega je bil naravnost fenomenalen. Točno po njenih navodilih je začel Veselý zasledovati kapetana Hanika. Dvakrat se je sestel z njim, toda med prijaznim razgovorom, v katerem je Hanika vedno pripovedoval, kako ima svojo ženo rad mu je naklep omahnil. Ko mu je Hilda ne voljno zagrozila, da se sama ustrelj, se je Jan naslednji dan, v nedeljo, znova odpravil za kapetanom, ki je bil na imenitnih okrog Ujezda. Prinesel mu je Hildine pozdrave, ki da boleha v Brnu. Bolezen žene je kapetana silno razburila. Zvečer okrog 7. je kapetan spremlj Jan na kolodvor. Pot je bila ozka, kapetan je šel spredaj, Jan molče za njim. Nekako sredi poti potegne Jan samokres, izproži v bližini dveh korakov enkrat, dvakrat. Kapetan Hanika, zadet v glavo, je zakrll z rokami in se zgrudil brez besede. Obilnega s krvjo ga je Jan zavlekel v krompir, nato pa pohitel na kolodvor. Strah pred smrtjo je preprečil, da izvrši še samomor.

Pred polnočjo se je Veselý vrnil v Brno in planil v stanovanje: »Ustrelil sem Karla!« Ženski mu nista verjeli, dokler jima nekoliko pomirjen ni izpovedal podrobnosti. Obe zadržujli sta mu nato izročili nekaj črn. rjavo, da se je takoj odpravil nekam na Slovaško. Ni se dolgo zdrževal v Banskí Bistrici, ko ga je dohitela tiralica, kajti sum je naravno takoj padel na njega. Pri aretaciji je takoj priznal toda dolgo je krivil le samega sebe. Še je pozneje je povedal vso resnico, nakar sta bili aretirani še Hilda in njena mati.

Razprava pred sodiščem.

Obtožnica obsega 33 strani. Štanje je okupiralo ves prvi dan razprave, a niti ne pojasnjuje vsega pekla. Ostala dva dneva, ki sta odmerjena zasliševanju,

razkrivata strahotne podrobnosti. V svoji dolgi izpovedi je Jan, ves pobit in solzen, razodel Hildine mahinacije, med drugim tudi to, da je dvakrat skušala moža otrovati, a ji ni uspelo. Z ogromnim zanimanjem se pričakuje nadaljna zasliševanja Hilde, ki je v preiskovalnem zaporu popolnoma usahnila in pričakuje poroda, ter njene matere, ki je pri naklepih imela prav odločilno besedo. O celotnih rezultatih procesa bomo tudi mi še poročali.

Kako živijo boljševiski komisariji

Boljševizem je aristokracijo v Kralji popolnoma uničil, zato pa se je kmalu pojavila — rdeča aristokracija. Angleški novinar Parsival Philipps, dopisnik »Daily Maila«, poroča svoje-mu listu prav interesantne reči o rdeči aristokraciji, ki živi v večjem luksu kot je kdaj živela stara ruska aristokracija, nekateri »najvišji« celo v večjem, kot je živel v starih ča-ih kak veliki knez.

Philipps piše med drugim: Sovjetski oblastniki Kremlja se ne držijo več bajke o tem, da so vse socialne razlike zginile s padcem carizma in monarhije. Pri njih se je ustvarila nova aristokracija, ki se zelo razlikuje od drugih ljudi, od mase proletarijata, ker živi nenavadno razkošno.

Nenavadno luksuzni, naravnost razkošni avtomobil komisarija Krasina, s kakršnim se niti sam car ni vozil, s soferjem v razkošni anđelski livreji — so javlja kot simbol nove aristokracije. Avtomobil je neobhodno zvezan s sovjetskimi uradnim komfortom — brez njega se ne podajo niti manjši višji komisariji nikamor, ako gredo med maso, v narod. Ako avtomobil angleške misije dirja po moskovskih ulicah, je navada, da otroci vpijejo: »Komunisti! Komunisti se vozijo!«

Višji komisariji prvega razreda imajo državne avtomobile in v gledaliških brezplačne lože. Komisariji drugega razreda imajo pa lastne avtomobile in imajo v operi stalno ložo.

Tročij je imel pred odhodom na Kavkaz razkošen dvorec v Sadovi ulici, kjer je stanoval. Razun ogromnega, neverjetnega bogatstva, ki ga je »zbral« s tem, da je udeležen pri raznih trstih z velikimi koncesijami, je Tročij kunil nenavadno lepo vilo na obali v Riškem zalivu in tudi v Stockholmu ima gospodski dom.

Zinovjev, bivši upravitelj Petrograda, živi v najbolj razkošnih sobah hotela »Astorja« in je zavzel skoraj celo nadstropje.

Beinstein, nekdanji učitelj v Ameriki, danes pa glava angleško-ameriškega oddelka v zunanjem komisarijatu, je vzel za svoje stanovanje dvorec bivše balerine, ki je bila svoječano ljubica nekoga velikega knoza.

Sobe, doborj teh novih aristokratov so navdani s najraznovrstnejšimi preprogami, slikami, vazami, raznimi okraski. Pri vrodu, pred hišo,

stoji stalno livrirani sluga — brez katerega se dom takega komisarja niti zamisliti ne more. Komisarji živijo nenavadno razkošno in navadno se menjajo šele ob petih popoldne in ostajajo pokoncu dolgo v noč.

Veliki del komisarjev iz sestave sovjetske vlade živi v Kremliju, katerega čuva strogo bolj strogo in natančno, kot se čuva Dalaj-Lama v tibetški prestolnici Lasi. Komisarji imajo posebne dobavitelje, ki jih preskrbujejo z živili in drugimi potrebščinami, kakor so havanske cigare, šampanjec, strošurke paste, raki, likerji, najbolj redke tropične evetlice in najraznovrstnejše konzerve. Potujejo vedno tajno, skrivnostno, v posebnih diplomatičnih vagonih in spremlja jih cela četa agentov, da se jim kaj ne zgodi. Prijetno se jim navlače vsemu luksuzu ne čuti nobeden od komisarjev in tudi pobeden ni varel življenja. Neki zelo ugledni sovjetski komisar je baje rekel nekemu Angležu: Dobro vemo, da živimo na vulkanu. Zato se moramo čvrsto držati drug drugega, sicer bomo prvi, ki bomo viseli na oknih in kandelabrih. Po Rusiji se govori med ljudstvom, da je bil edini Lenin slovec, kateremu se ni moglo očitati, da bi živel luksuzno in razkošno. Vsi drugi živijo tako, kakor niti carska rodovina in veliki knezi nikdar niso živeli...

Po 23. letih zasačeni slepar

Pred 23. leti, meseca maja 1901, je Viktor Keeskemeth v Budimpešti porabil 540.000 K v zlatu in potem z denarjem vred pobegnil na tako posrečen način, da ga kljub policijskemu zasledovanju po vsem svetu niso mogli najti. Afera je bila med tem že pozabljena in ne najmanj radi tega, ker so bile med vojno in po vojni izvršene še veliko večje sleparije. Vsekakor pa je bilo Keeskemethovo dejanje takrat pravi rekord.

Te dni pa je defraudant pisal nekemu svojemu sorodniku na Madžarskem pismo. Ni pač vedel, da je uvečena v njegovi pravi domovini pisemska cenzura in tako so oblasti zvedele za njegovo bivašče. Casopis je spravilo afero vnovič na dan. Viktor Keeskemeth je bil koncipient pri budimpeštanski mestni blagajni in se je udeležil takratnega antisemitnega gibanja, ki je obstajalo v tem, da so na vseh šolah, celo na univerzi prišli krži. Ko je pa dobil nekoga dne ukaz, da naj z nekim slugo vplača v državno blagajno 540 tisoč kron, je poslal potoma slugo z nekim pismom v četrti nadstropje neke hiše, prevzel od njega torbico denarja in izginil. Njegovi predstojniki so napravili napako, da slučajni niso takoj naznanili policiji, ampak so poskušali presenetiti sleparja privatnim potom pri njegovih sorodnikih.

Iz njegovega pisma, ki je prispelo sešaj v Budimpešto, je razvidno, da je Keeskemeth pobegnil najprej v Italijo od tam pa v Buenos Aires v Južno Ameriko, kjer je postal velik bogataš. Keeskemeth sporoča svojim sorodnikom, da bi se rad povrnil v svojo ožjo domovino. Zela se mu bo gotovo tudi kmalu izpolnila, ker je madžarska vlada že začela od argentinske vlade njegovo izsočitev.

× Kako se je oženil Lenin. V Krasnojarsku, kjer se je pokojni Lenin poročil z Nadeždo Krupskaja, je policija pred kratkim izkopala iz arhiva zanimive dokumente, ki se nanašajo na Leninovo poroko in imajo sedaj zgodovinsko vrednost. Lenin je živel blizu Minusinska v političnem pregonstvu. Nekega dne se je pojavila pri njem Nadežda Konstantinovna Krupskaja s svojo prijateljico Križanovsko. Tudi onidve sta bili pregnani v Sibirijo iz političnih razlogov. Krupskaja je po prvem sestanku z Leninom prosila, da jo oblasti premeste v njegovo bližino, na kar je policija pristala, toda samo pod pogojem, da se poročita. Lenin je prvi hip začuden pogledal, potem pa je pristal na poroko, ki se je izvršila tekom enega tedna. Tako se je zgodilo, da so bili prav zadovoljni drug z drugim: Lenin, Krupskaja in carska policija — morda edinkrat v življenju.

× Brezlični koncerti v brzojaku. „Matin“ poroča, da so poskusili v zadnjem času na Angleškem, ali bi bilo mogoče instalirati radiotelegrafične postaje na angleških brzojaki. Poskusi so se kakor poročajo, popolnoma posrečili, tako da je bilo v vlakih popolnoma slišati skladbe, ki jih je igral londonski orkester oddaljen od vlaka 140 — 150 km.

× Nov kip Venere. V Napolju (Museo Nazionale) je razstavljen kip Venere, ki je povzročil med italijanskimi arheologi spor glede njegovega izvora. Kip so našli v več kosih na nekem zasebnem vrtu v Sinnessi pri Mondragoni. Kost so bili zelo prepereli in na videz brez vsake oblike. Imežljivi vrta je mislil, da so to ostanki starih kipov, in jih je prodal starinarju. Italijanska vlada pa jih je zaplenila in jih dala strokovnjakom v preisoj. Ko so kose dobro očistili in zložili, so uvideli da je to kip Venere in eno od najlepših del rimske dobe.

× Pomladitev žrebca. Italijanska medicinska revija poroča o posrečeni pomlajevalni operaciji, ki je bila izvršena po znani metodi dr. Voronovana na nekem žrebcu italijanske kraljeve konjarne v Reggio Emilia. Žrebec je bil star že 19 let in je imel jasne znake starostne osla-

Nikar skrbil

Vaša moška deca bo okusno obločena, da jo boste veselili, ako nabavite obile e pri

konfekcijski industriji

Drago Schwab, Ljubljana.

belosti. Intestinalna žleza, ki so mu jo vcepili, je bila odvzeta 20 mesecev staremu žrebetu. Operacija se je popolnoma posrečila in je njen učinek vnovič potrdil teorijo slavnega ruskega zdravnika.

× Zdravnik ukradel prstan. Dokaj nenavaden slučaj se je nedavno pripetil v Benetkah. K neki plemenitašnji je bil poklican na konsultacijo zdravnik dr. Aldo Calimani. Kmalu po njegovem odhodu je bolnica ugotovila, da ji je izginil dragocen prstan, vreden 14 tisoč lir. Mož okradenke je dogodek prijavil policiji. Calimani je izročil prstan nekemu prijatelju, ta pa zopet svojemu znancu. Slednji je prstan prodal pri nekem draguljarju za 8 tisoč lir. Zdravnik je prišel pred sodišče, kjer je potrdil, da je zagrešil tatvino in je bil obsojen na šest mesecev ječe ter na izgubo svoje časti. Pač žalostno za intelektualca z akademsko izobrazbo!

× Borza v ječi. Budimpeštanska policija je odkrila v času zadnje panike, ki je nastala v dnevi padca madžarske krome neverjetno napravo — borzo v ječi. V mestnih zaporih je bila namreč v preiskavi cela vrsta prijateljev deviz in valut; borzni komisarji, senzali in bančni uradniki. Ti so podkupili čarjare, ki so pustili k aretirancem njihove srečnejše tovariše, s katerimi so sklepali kupčije in

delali račune. Škandal pa je prišel končno na dan in primoral ravnateljstvo letnišnice od tega, da je odstavilo vse nepošteno uslužbenca, ki so pospeševali protizakonita dejanja za zidovi mestnih zaporov.

× Dolžbeviški voditelji pošiljajo svoje družine iz Rusije. Poljski časopisi poročajo, da prihaja v zadnjih dneh v Rigo mnogo rodlin komunističnih dostojanstvenikov. Baje je to v zvezi z važnimi dogodki, ki jih v najbližjem času pričakujejo na Ruskem. Ruski ljudski komisarji hočejo, kakor trdijo varšavski listi, spraviti svoje družine na varno.

× Mamutov zob. V opuščnem rudniku blizu Ustja nad Labo (Česko) so našli v globini enega metra zob mamuta, ki je 1,80 m dolg in tehtal 45 kg. Kost je izvrstno ohranjena. Oddali so ga v muzej v Pragi.

Gospodarstvo

Drž. kmetijska banka

V torku na večer je imel ministrski svet sejo, ki je bila v glavnem posvečena ekspoziciji ministra za poljedelstvo in vode glede zakonitiga projekta o kmetijski banki. Ministrski svet je preseljal ta načrt, po katerem je predvideno osnove Državne kmetijske banke z glavnico v znesku 500 milijonov dinarjev.

Svrha banke je dajanje kreditov poljedelcem, in sicer bi se dajala posojila po 7 odstotnih obrestih. Kakor smo že svoječasno poročali, bi glavnico pridelalo deloma finančno ministrstvo, deloma Državna hipotekarna banka, deloma razredna loterija iz svojih dohodkov. Za prvo leto je predvideno da država na račun glavnice 50 milijonov in razredna loterija 20 milijonov dinarjev. Te svote bi se vplačevale vsako leto dalje, tako da bi ob enem s tem, kar bo še morala dati Državna hipotekarna banka, bila vplačana cela glavnica tekom 4 do 5 let. Večino odhoda in ves nadzorni odbor imenuje država.

Da je dandanes kmetom širom države potreben kredit, o tem ni potrebno razpravljati, vendar pa se z mnogih strani čujejo glasovi proti takšni ustanovi kot državi. V zagrebški „Riječki“ piše neki zadržanec, da so se ideje snovanja državnih kreditnih zavodov že prežvečale. V praksi so se pokazali taki zavodi neuporabni. Kako in na kateri način bo dajal ta zavod posojila kmetom, iz načrta ni povsem jasno. Ako se hoče zadovoljiti potrebam poljedelcev v cel državi, se morajo na vsak način otvoriti podružnice te banke vsaj v glavnih središčih države. Tako bi morala Državna kmetijska banka že v svojem početku otvoriti poleg centrale v Beogradu še podružnice v Zagrebu, Ljubljani, Sarajevu, Splitu, Subotici in na Cetinju. Za otvoritev in organizacijo samih podružnic bi se potrebovali ogromne svote, a še ne bi bilo zadoščeno kmetom.

Kmetu je potrebno ceneno posojilo, izvaja omenj. zadržanec, in sicer dolgo dobo in s pogodbenim odpisovanjem. Kmetijski kredit je bil dobro organiziran pred vojno preko zadrug Rajfajznovega sistema v onih državah, v katerih so vlade dajale osrednjim zadrugam večje kredite za dajanje posojil preko zadrug.

Potom dolgoletne prakse se je ugotovilo, da je to podeljevanje kreditov bilo tako za posojilodajalca (državo) in za posojiljemalca (kmeta) najprej največji, najpraktičnejši in najboljši sistem. Tako so v zadnjih desetletjih pred vojno vse moderne in napredne države (Nemčija, Belgija, Danska, Nizozemska) podeljevale kmetom kredite preko zadržnih central.

Omenjeni zadržanec izvaja dalje, da morejo ceneni kredit posredovati kmetu samo njegove zadrug, katerih poslovanje ima neznatno režijo. Državna kmetijska banka, ki bi financirala zadržne zveze in pri njih vršila kontrolo kreditov, bi popolnoma zadostila svoji nameni. Ridi tega je zadržanec v „Riječki“ misljenja, da bi se ta zakonski načrt o kmetijski banki po teh smernicah modificiral.

Iz načina, kako je dajanje kreditov predvideno v tem zakonskem načrtu, nadaljuje pisec, bi se lahko sklepalo, da sestavlja tega projekta ni imel pred očmi prave potrebe tega kredita, njegovo racionalno razdeljevanje in uporabo temveč da je ta načrt izdelan edino v svrhu agitacije za stranko, ki ga je započela. Projekt je sestavljen tako, da more z njim stranka, ki je na vladi, doseči čim večji upliv na kmete in s pomočjo kredita vezati kmečke glasove nase.

V državi imamo 18 zadržnih zvez, od katerih je 13 včlanjenih v Glavnem zadržnem savezu v Beogradu. Te zadržne zveze se bavi že desetletja in desetletja s podeljevanjem kmetijskih kreditov in s financiranjem zadrug, imajo uvedene organizacije, in kar je glavno veliko prakso v podeljevanju posojil. Pri sestavljanju načrta se ni vzel v obzir zadržništvo. Niti Glavni zadržni savez, niti ena od posameznih osrednjih zvez ni bila vprašana za mišljenje. Pisec je mnenja, da ho usoda tega zavoda takšna, kakršna je mnogih ališnih ustanov, katerim je svrha edino agitacija za gotove stranke. Pisec je prišel do podobnih zaključkov, kakor smo že mi svoječasno pisali.

Nedvomno je, da Državna kmetijska banka ne bo ustregala nadam, ki so se stavile v zavod, ko je bila sprožena misel državnega kmetijskega zavoda.

Vinska pokušnja na Grmu

Delavno vinarsko društvo v Novem mestu je priredilo povodom svojega letnega zborovanja v prostorih državnega kmetijske šole na Grmu dne 24. februarja vinsko pokušnjo, ki je bila od strani vinogradnikov cele Dolenjske, da celo iz Blazelskega, zelo dobro obiskana. Poskušnje se je udeležilo 120 posestnikov.

Namen te prireditve je bil, da se opozna, kakšno vino, koliko vina in po kateri ceni imajo vinogradniki na Dolenjski še na prodaj. Okoli 200 pokušnje vina se je preskusilo, popisalo in se je določil alkohol. Seznan teh vin je vsakemu interesentu kupeu na zavodu na vpogled. Ponujena vina so imela 8 do 10 odst., boljše 11 in več ter sorta vina 12 do 15 odst. alkohola. Izbrla je bila torej prav velika. Žal, da je bila udeležba od strani kupcev prav slaba, dasi se jim je tu nudila lepa prilika upoznati v nekaj urah, kaj jim nudi vinorodna Dolenjska.

Vinsko pokušnjo so posetili okrajni glavni vladni svetnik dr. Svetek v Novem mestu, državni višji kletarski nadzornik g. Gombač iz Ljubljane in več drugih strokovnjakov.

O priliki zborovanja Vinarskega društva je kmetijski svetnik Skalický pojasnil pomen Vinarskega društva kot člena vsedržne velike organizacije Zveze vinogradnikov Jugoslavije, ki se je pravkar ustanovila v Zagrebu. Opozoril je na pretečo nevarnost uvoza italijanskih in drugih vin, potrebo izvoza domačih vin in nujno potrebo, da se pri sklepanju trgovinskih pogodb s tujimi državami upoštevajo potrebe in želje vinogradnikov. Vinogradništvo je važna gospodarska panoga naše države, ki grozi propasti, ako se jej ne utrdijo življenjski pogoji. Najzadostnejše sredstvo za doseg življenjskih ciljev vinogradništva je trdna strokovna organizacija, kateri mora priraditi vank zaveden vinogradnik.

Društvo je pristopilo veliko število vinogradnikov. Končno se je sprejela resolucija, s katero se zahteva, da vlada prepreči uvoz italijanskega vina in da pospešuje izvoz našega vina v tujino.

Narodna banka SHS

Stanje 22. februarja 1924.

Aktiva (v milijonih Din; v oklepajih spremembe napram 15. februarju): kovinska podloga 451,5 (— 6,8); posojila 1465,8 (— 22,9); račun za odkup kronskih novčanic 1208,2; račun začasne razmene 387,8; državni dolg 2961,6; vrednost državnih domen, založenih za izdajanje novčanic 2138,3; saldo raznih računov 218,6. Skupno 8832,2.

Pasiva: vplačani del glavnice 22,3; rezervni fond 5,3; novčaničje v ohtoku 5694,9 (— 101,9); državni račun začasne razmene 387,8; državne terjatve po raznih računih 68,0 (+ 40,7); razne obveznosti 465,1 (+ 3,35); terjatve države za založene domene 2138,3; nadavek za nakup zlata za glavnico in pa fonde 50,0. Skupno 8832,2.

Tržna noročila

Zagrebski tedenski sejem (28. t. m. Na večeršnjem sejmu je bilo prilično dosti živine, povpraševanje pa je bilo slabo. Cene goveji živini so oslabele. — Cene za kg žive teže: domači voli I. 14,50 do 15,50 (prošlo sredo 15 do 16); II. 13 do 14,50 (prošlo sredo 13,50 do 14,50); III. 11,75 do 12,50; mlada živina 13 do 13,75 (prošlo sredo 16 do 17,50); krave I. 13 do 14 (prošlo sredo 13 do 17); II. 11,50 do 12,50; teleta 16,50 do 17,50 do 18; svinje domače debele 27,50 do 29,50; mesnate holiše 25 do 26; slabše 21,50 do 22,50. Krma: seno 75 do 112,50; otava 12,50 do 13,75; detelja 112 do 137 Din za 100 kg. Cene krmi so padle. Dunajski živalski sejem (28. t. m.) — Goveda: Dogon 405 glav; od tega je bilo 83 iz Jugoslavije. Promet je bil prilično živšen. Cene brez značilnih sprememb. — Svinje: Dogon 495 komadov. Notrajo za kg žive teže: debele 23,00 do 28,50 aK, mesnate 23,000 do 26,500 avstr. kron.

— Ustanovitev Zadržne elektrarne v Ptuj. V torku dne 26. februarja se je vršilo v prostorih „Vinarije“ s Ptuj. xpo-

rovanje, na katerem se je obravnavalo vprašanje preskrbe mesta Ptuja z elektrišnim tokom. Zborovanje je bilo iz vseh meščanskih slojev izborno obiskano. Vodil ga je industrijec g. Franjo Čuček. O pripravljanih delih za ustanovitev zadržne elektrarne, ki bo preskrbovala mesto elektriko s Fale, je poročal odvetnik dr. Ivan Fermevo, o ustroju in poslovanju zadržnih elektrarn pa ravnatelj g. Janko Lešničar iz Celja. Po temeljitih razpravi se je sklenilo, ustanoviti zadržno elektrarno tor so bili izvoljeni v načelstvo gg.: industrijec Franjo Čuček, mestni župan Blažek, župan na Bregu Podgorsek, trgovec Hloinig, tovarnar Pavel Pirich, odvetnik dr. Ivan Fermevo, veleposelnik Ignac Vindič, sodarski mojster Ivan Steudte sen., hišni posestnik Ivan Perko, trgovec A. Brenčič, trgovec Ivan Igluš in hotelir Drago Zepančič. S to ustanovitvijo se privede tek s Fale čez celo Dravsko polje v Ptuj. S tem bo omogočena tudi elektrifikacija celega spodnjega Dravskega polja.

— Dovoljenje za nakup deviz. Finančni minister je dne 19. febr. donesel rešenje nastopne vsebine: „Da dovoljenja za nakup deviz za potrebe inozemskih plačil privatnih oseb do 500.000 Din ali odgovarjajoče vrednosti ostalih valut izdaja po mojem pooblaščenju Generalni inspektorat.“

— Plaćanje trošarine na blago na Sušaku. C. št. 8094 iz pisarne Generalne direkcije carin pri finančnem ministrstvu, 22. februarja 1924. v Beogradu: Ministrski svet je na svoji današnji seji rešil, da se iz vzetno od njegovega rešenja št. 4203 z dne 30. julija 1923, plačajo zadržne državne dajatve na vse trošarsko, monopolsko in carinsko blago inozemskega izvora, ki se je našlo v skladiščih v Delti, Bjankinu in ostalih krajih, ki bodo pripadli naši državi.

— Hrvatski trgovci proti ministru za socialno politiko. Iz Zagreba javljajo: Te dni se je vršila plenarna seja osrednjega upravnega odbora Saveza trgovcev v Hrvatski in Slavoniji povodom izjave ministra za socialno politiko, da se bo do proti trgovcem podvzelo gotove mere v svrhu pocenjenja blaga in živežnih potrebščin, češ, da je dinar na zunanjih borznih porasel in da zato današnje cene ne odgovarjajo več vrednosti dinarja. Trgovci so napravljali o merah, ki naj se podvzamejo proti takim neosnovanim izpadom. Soglasno se je sprejela resolucija, ki vsebuje med drugim: Komaj se je dinar začel boljati, je smatral minister za socialno politiko za potrebno, da opozori javnost, naj skrbno pazi na trgovce, ki da bi morali zaradi padca tujih valut blago ceneje prodati. Najboljši odgovor ministru je izjava finančnega ministra, da ne veruje v tako nagli skok dinarja. Pokazalo se je, da je dinar takoj po ministrov opozorilu res zopet padel. Kaj je minister s tem hotel? Ali minister ne ve, da hitro funkcioniranje naših železnic in carinarno traja mnogo tednov, predno vrjeme trgovce narošeno blago in da je zaradi tega blago na skladišču trgovca inkulturno po tečaju dinarja za en do dva meseca prejš? Naj g. minister za socialno politiko izvoli prepustiti reguliranje cen svobodni konkurenci in ga naj ne bo strah, da bodo trgovci preveč obgati. V današnji dobi težke denarne krize in splošne poslovne stagnacije je vsak trgovec zadovoljen, ako sploh more iznajti.

— Valorizacija v Madžarski. Po vseh iz Budimpešte bi morala narediti o valorizaciji že biti objavljena, ker se je te dni že izdelala na pogajanjih v finančnem ministrstvu. Sistem valorizacije sestoji v tem, da se bo dnevno ugovarjala indekna številka, ki bo izračunana glede na tečaj arbitražnih papirjev na Dunaju in v Pragi, madžarske krone (v notranjosti države) in po tečaju dolarja.

— Položaj na češkoslovaškem lesnem trgu. Kakor poroča strokovni list „Carpathia“, so madžarski trgovci zaradi padca madžarske krone večinoma stornirali prej sklenjene kupčije ali pa so se omejili na to, da so dali ustaviti dobavo, da podakajo na razložanje položaja. Novih kupčijah zaključkov s madžarskimi odjemalci seveda iz tega vzroka tudi ni. Holandska je zaključila že nekaj kupčij. Dobri so izgledi za izvoz v Svico. Kupčija z Nemčijo in Francijo je slaba.

— Poslovanje v Beogradu. Danes ob 20. v restavraciji Narodnega doma vzeten sestanek nogometne sekcije. Udeležba posebno prvega moštva, dolžnost. — Sekcijski tajnik.

— Stanje nogometnega prvenstva v Beogradu. Z nedeljsko tekmo Jugoslavija : Vardar se je v Beogradu končal jesenski del nogometnega boja za točko. Jugoslavija je dosegla 8, BSK 6, Concordia 4, Soko 2 točki, Vardar pa je ostal brez njih. Jugoslavija je zmagala v vseh tekmah ter zabil 33, dubila pa 4 gule. Rezultati beograjske prve so: proti Concordiji 6 : 1, proti Vardaru 9 : 2, proti BSK 9 : 1 in proti Soku 9 : 6.

— Češkoslovaški luhkostiški rekord. Češkoslovaška Amaterska Atletična Unie je verificirala nastopne nove češkoslovaške luhkostiške rekorde: Tek na 100 m: Linka (Slavija) 10,9; 200 m: Svoboda (Moravska Slavija) 22,8; 220 jardov: Linka 23,4; 1000 m: Vohraik (Sparta) 2:38,4; 10.000 m: Sinder (Sparta) 34:25; hitra hoja na 3000 m: Plichta (Slavija) 14 min; hitra hoja na 10.000 m: Slehof (Sparta) 50:20,7; skok v daljavo Sobotka (Slavija) 6,75 in pol m, tek z zaprekami na 110 m: Jandera (Slavija) 16,4; tek z zaprekami na 400 m: Kastl (Slavija) 1:03,4; metanje kopja Koczan (Sparta) 54,50 m. Večino luhkostiških rekordov na Češkoslovaškem imajo člani Slavije.

— Sportska tekmovalja med češkoslovaškimi in jugoslovenskimi sportnicami. Sportski dopisnik zagrebških „Novosti“ je imel razgovor z vodjem čeških ženskih sportov Trantinom, ki je izjavil, da se bo letos vršilo več reprezentančnih tekmovalj v ženskih sportih med Jugoslavijo in Češkoslovaško. 28. junija se bo vršila v Beogradu rokometna tekma med Češkoslovaško in jugoslovensko reprezentanco, 29. junija pa med mestna tekma Beograd : Praga. 2. julija se bo vršila rokometna tekma ali Ljubljana : Praga ali pa Karlovac : Praga. 6. julija bodo v Zagrebu luhkostiška ženska tekmovalja med ženskima reprezentancama obeh narodov, isti dan pa tudi medmestna rokometna tekma Zagreb : Praga. 23. avgusta se vrše v Pragi ženska luhkostiška tekmovalja obeh narodov, 24. avgusta pa mednarodna rokometna tekma obeh držav. Koncem avgusta se bo aranzirala turneja jugoslovenskih sportnikov in sportnic, ki bodo poleg Prage posetili tudi Brno, Plzen in Bratislavo.

— Tekme v Holmenkollu. Tudi pri tekmi na 15 km, ki se je vršila 25. t. m., je zmagal Thorleif Haug v 1:04:37. Siedli so Gröttumsbraaten 1:04:41, Haakonson 1:04:55, Knut Strömstadt 1:06:06. Tekmovalo je v treh razredih približno 300 snurjev.

— Avstrija zmagala pri drsanju v parih za svetovno prvenstvo. V sredo se je vršila v Manchesteru na Angleškem drsalna tekma v parih za svetovno prvenstvo. Zmagala sta Dunajčana gđc. Engelmann - g. Berger z mestno številko 3 pred angleško dvojico gđc. Muckelt - g. Page z mestno številko 10.

Domače borze

28. februarja.

ZAGREB. Na elektnem tržišču je tendenca dalje zelo slaba. — Na deviznem tržišču so tečaji dalje popustili. Blaga je bilo dovolj in je bilo celo povpraševanje pokrito s strani privatnih bank. Narodna banka je pod konec pokrila edino nekaj povpraševanja v New-York čeku. Promet je bil precej slab. Notirale so devize: Amsterdam 2040 do 2070, Dunaj 0.11125 do 0.11825, Bruselj 278,5 do 283,5, Budimpešta 0.155 do 0.185, Bukarešta 0 do 42,5. Italija izplačilo 840,75 do 843,75, ček 938,5 do 941,5, London izplačilo 890,5 do 842,5, ček 938,5 do 841,5, New-York ček 78,0 do 79,0, Pariz 82,2 do 827,0, Praga ček 228,5 do 231,5, Svica 1872,5 do 1882,5, ček 1870 do 1890; valute: dolar 77,8 do 78,8, aK 0.115 do 0.1135, Kš 227 do 230, lire 835,5 do 338,5; efekti: Eskomptna 160 do 161, Hipo 85 do 87, Jugo 136 do 142, Ljubljanska kreditna 0 do 236, Pražediona 997,5 do 1006, Sečerana Osijek 1460 do 1475, Strojne 159 do 0, Trbovlje 762,5 do 767,5, Vevče 177,5 do 180, 7 odst. investicijsko 59 do 61.

BEograd. Vse devize so popustile razen Pariza. Blaga dovolj. Narodna banka je intervenirala le v Zenevi. Poslovanje se je vršilo na bazi 7,25 za Beograd v Curihu. Notirale so devize: Amsterdam 2060 — 2075, Dunaj 0.1129 do 0.1129, Bruselj 278 — 282, Budimpešta 0.17 — 0.19, Bukarešta 41,75 — 42, Italija 840,5 — 841,75, London 841 do 841,5, Newyork 79,2 — 79,5, Pariz 826 do 827, Praga 230,5 — 231, Solun 193 do 198, Svica 1875 — 1878; efekti: Narodna banka ponudba 4500.

Sport

Občni zbor „Ljubljanskega sportskega kluba“ se vrši danes 29. februarja v gostilni pri Mraku. Začetek ob 20.30.

Seja poslovnega odbora LNP se vrši danes, v petek zvečer po seji upravnega odbora. Predsednik.

S. K. Primorje v Ljubljani. Danes ob 20. v restavraciji Narodnega doma vzeten sestanek nogometne sekcije. Udeležba posebno prvega moštva, dolžnost. — Sekcijski tajnik.

— Stanje nogometnega prvenstva v Beogradu. Z nedeljsko tekmo Jugoslavija : Vardar se je v Beogradu končal jesenski del nogometnega boja za točko. Jugoslavija je dosegla 8, BSK 6, Concordia 4, Soko 2 točki, Vardar pa je ostal brez njih. Jugoslavija je zmagala v vseh tekmah ter zabil 33, dubila pa 4 gule. Rezultati beograjske prve so: proti Concordiji 6 : 1, proti Vardaru 9 : 2, proti BSK 9 : 1 in proti Soku 9 : 6.

— Češkoslovaški luhkostiški rekord. Češkoslovaška Amaterska Atletična Unie je verificirala nastopne nove češkoslovaške luhkostiške rekorde: Tek na 100 m: Linka (Slavija) 10,9; 200 m: Svoboda (Moravska Slavija) 22,8; 220 jardov: Linka 23,4; 1000 m: Vohraik (Sparta) 2:38,4; 10.000 m: Sinder (Sparta) 34:25; hitra hoja na 3000 m: Plichta (Slavija) 14 min; hitra hoja na 10.000 m: Slehof (Sparta) 50:20,7; skok v daljavo Sobotka (Slavija) 6,75 in pol m, tek z zaprekami na 110 m: Jandera (Slavija) 16,4; tek z zaprekami na 400 m: Kastl (Slavija) 1:03,4; metanje kopja Koczan (Sparta) 54,50 m. Večino luhkostiških rekordov na Češkoslovaškem imajo člani Slavije.

— Sportska tekmovalja med češkoslovaškimi in jugoslovenskimi sportnicami. Sportski dopisnik zagrebških „Novosti“ je imel razgovor z vodjem čeških ženskih sportov Trantinom, ki je izjavil, da se bo letos vršilo več reprezentančnih tekmovalj v ženskih sportih med Jugoslavijo in Češkoslovaško. 28. junija se bo vršila v Beogradu rokometna tekma med Češkoslovaško in jugoslovensko reprezentanco, 29. junija pa med mestna tekma Beograd : Praga. 2. julija se bo vršila rokometna tekma ali Ljubljana : Praga ali pa Karlovac : Praga. 6. julija bodo v Zagrebu luhkostiška ženska tekmovalja med ženskima reprezentancama obeh narodov, isti dan pa tudi medmestna rokometna tekma Zagreb : Praga. 23. avgusta se vrše v Pragi ženska luhkostiška tekmovalja obeh narodov, 24. avgusta pa mednarodna rokometna tekma obeh držav. Koncem avgusta se bo aranzirala turneja jugoslovenskih sportnikov in sportnic, ki bodo poleg Prage posetili tudi Brno, Plzen in Bratislavo.

— Tekme v Holmenkollu. Tudi pri tekmi na 15 km, ki se je vršila 25. t. m., je zmagal Thorleif Haug v 1:04:37. Siedli so Gröttumsbraaten 1:04:41, Haakonson 1:04:55, Knut Strömstadt 1:06:06. Tekmovalo je v treh razredih približno 300 snurjev.

— Avstrija zmagala pri drsanju v parih za svetovno prvenstvo. V sredo se je vršila v Manchesteru na Angleškem drsalna tekma v parih za svetovno prvenstvo. Zmagala sta Dunajčana gđc. Engelmann - g. Berger z mestno številko 3 pred angleško dvojico gđc. Muckelt - g. Page z mestno številko 10.

KNJIGE, leposlovne in znanstvene, literarne vrednosti, v vseh jeziki, kupuje po najvišjih cenah vedno „Ljudska knjižnica“ v Mariboru, Narodni dom I.

Lastnik in izdajatelj Koncortli „Jutra“, odgovorni urednik Fr

Balatka: **Bedrich Smetana**II.
Mojstrova dela

Smetana je bil nenavadno agilen, nemoren delavec, za kar je najboljši dokaz njegovo ogromno delo. Marljiv je bil ne kot komunist, temveč tudi kot organizator, pianist-virtuoz z blesteno tehniko, kritik-referent in kot dirigent. Takoj po svojem povratku iz Švedske je organiziral celotno praško glasbeno življenje. Abonentski koncerti, Umetniška beseda, Hlابل, koncerti njegove šole — tem je pridružil ves svoj čas nesebično in čisto z materijalnimi neuspehi, kajti njegova natura je bila take vrste, da ni nikdar uveljavljala egoističnih namenov, saj je bil mojster v praktičnem življenju vedno bolj plavljivega značaja.

Kot knjižar je vzgojil Smetana celotno imitativno pianstvo, tudi prof. Jirák, znameniti pedagog in interpret Smetanovih kompozicij za klavir je bil njegov učenec. V svojih gojenjih je Smetana razvil vse siljane lastnosti svoje igre; žal jim je mehak in lahak nastavek, tečeno in jasno tehniko. Njegov reproduktivni princip se je glasil: Podajaj vedno kar mogoče markantno, avtorjevo misel in se rini se v osrednje kot virtuoz!

V kritiki in recenziji se je odlikoval Smetana po popolnem znanju stvari in po resničnem interesu v prid dela samega. Njegova parola je bila brezobzirno pobiranje konservativizma in pripravljanje terena za nove, napredne ideje. To vedno strogo objektivno stališče mu je povzročilo marsikatero bridko uro.

Kot dirigent se je v prvi vrsti trudil za to, da bi preoblikoval in dvignil okus občinstva, da bi vzbudil zmisel za vsako stroko dramatične glasbe in da bi se sila sodobnega razvoja operne literature neprestano stopnjevala. Pri tem se ni nikoli dal uplivati od množice, ki je vedno salvalna in spremenljiva, temveč je deloval pogumno na njeni spreobrnitvi. Tudi v koncertni dvorani je vsaka njegova produkcija nosila pečat njegovega duha, vedno po njegovih intencijah. Pred studijem vsakega večjega dela je sodelujoči razlagal pomen skladbe in je v markantnih besedah orisal svoje pojmovanje kompozicije. Na polju dirigiranja in kontakta s orkestrom je pridobil posebno mnogo od svojega prijatelja Fr. Liszta.

Krona Smetanovega delovanja pa so njegove skladateljske tvorbe. S kompozicijo se je bavil že od otroških let. V šestdesetih letih, ko je vse češko življenje dobivalo narodnostno obsežnost in ko je Herderjeva pomlajajoča misel odmevala v vseh evropskih narodih, je pričel svoje nesmrtno delo: ustvarjanje češke narodne glasbe. In to ne kar mnogi nje pri sodobniki s prostim kopiranjem narodne pesni, temveč z genialno intuitivnim spoznanjem narodnega duha, ki se seveda najbolj preizkusi v narodni pesni in narodnem plesu. Teje ideje je posvetil vse svoje moči, pa se rju je zato tudi posrečilo jo izvesti z najboljšim uspehom. Kakor je dal Chopin v mazurki, polonezi in valčku izraza glasbenemu ustvarjanju svojega naroda, tako je porabil Smetana — izhajajoč od temelja glasbe, ritma — polko kot najizrazitejšo predstavilno češkega narodnega glasbenega duha. Genre polke je poslal za Smetano individualni karakteristikon njegove skladbe, posebno instrumentalnih. Vsega moderne simfonije in dramatične tvorbe sta bila Smetana Liszt in Wagner. Smetana je bil odkrit pripadnik Wagnerjeve teorije o glasbeni drami, vendar pa to dejstvo ni niti najmanj oviralo njegove skladateljske putence, kakor so to trdili njegovi sovražniki. Smetanov wagnerizem tvorijo samo principi, ki so tedaj že davno splošna last dramatične koncepcije: razmerje med glasbenimi in pesniškimi delom opere, formalne zahteve, inklinacija k novemu stilu itd.

Smetanova dela so dramatična, komorna, vokalna, klavirska in instrumentalna. Vseke tvorijo dramatična dela, s katerimi je Smetana položil temelje češke narodne opere. Prvi so bili »Braniborci«, za katere je vzel libretist Karl Sabina snov iz časov pustošenja Braniborov na Češkem. Opera na izrecno željo Smetanovega »zaprtih« števil, kakor so jih imeli stari libreti, in je pisana že v znamenju novega stila glasbene drame. Ko so očitali delu wagnerizem in odrekli Smetani sposobnost, da komponira delo, bolj dostopno in manj težko, je mojster odgovoril s »Prodano nevesto«, ki je tip komične opere.

Ko je tak v »Braniborih« uveljavil splošne principe dramatičnega stila, v vedno mladi »Prodani nevesti« pa ustvaril narodno komično opero, si je postavil nalogo, da v novi operi uveljavi specifični slog serijozne narodne opere. Tako je nastal na Wenzigov libreto »Dalibor«, ki ga odlikuje esotnost stila in invencije ter je prepoln s miljejem romantične epohe viterov.

Ze pred dogotovljenim »Daliborjem« je prejel Smetana od Wenziga novo libretto, katerega junakinja je bila češka knežinja Libuša. Smetana se je lotil naloge in rešil s »Libušo« problem češke narodne glasbenosti, ki zahteva glasbo, imponentno z bogatostjo in umetnostjo. V tej operi je prekosil avtor samega sebe, zlasti kar se tiče drzne harmonije in polifonije. Motivna delo je v njej konsekventno izvedeno. Mitični značaj opere, oddaljen od dnevnega ozračja, je inspiriral gubne posebne stilizacije, resue patetizma in veličastnega miru.

Po »Libuši«, ki je bila namenjena za nečeno otvoritev narodnega gledališča, je lakal Smetana — da bi zavrgel odit-

ke, da se je iznevil slogu svoje »Prodane neveste« — libretu komičnega značaja, ampak nasprotnega »Prodani nevesti«. In ustvaril je ono izmed svojih najgenialnejših del »Dve vdovi«, pravo konverzalno, salonsko opero. Značaj opere leži v glavni ideji celote, v eleganci miljeja češke aristokracije, komika dela pa v pikantnosti godbe, ki se harmonično sklada s lahkonou konverzalno glavni osebi.

»Dvema vdovama« sta sledili dve operi s mučeti iz vaškega življenja. Prva je »Ljubica« (Poljub) na tekst Eliška Krasohorske. Opera se imenuje komična, je pa to le po svojem celotnem značaju, došim učinkuje v resnici po trpljenju in delovanju glavnih oseb predvsem nežno in dojmljivo. V formalnem oziru je opera ena najenotnejših, komponirana kot eno edino dolgo dejanje, ki je samo iz tehničnih razlogov razdeljeno na tri slike. Je tudi edina opera, v kateri Smetana direktno porablja citat narodne pesni (uspevanka v prvem dejanju). Novost v njej je tudi ilustriranje prirode romantike: gozd ponudi pri sceni tihotapev, njega šumenje, svitanje, škrlatnokev itd.

Druga opera, komponirana na tekst iste pisateljice, »Tajnost«, je v komiki pravo nasprotje »Ljubici«. Tu so skoraj vse osebe izrecno komične, poezija in drastičnost se v nekaterih scenah naravnost genialno družita. Tudi romantika služi v njej kot sredstvo za komiko.

Zadnja dokončana mojstrova opera je »Čertova stena« (Vražji zid), katere vsebino tvori južno češka legenda o postanku velike skale v strugi Vitave. V glasbenem oziru prinaša nove harmonične kombinacije, ki presenečajo s svojo modernostjo. Smetana je začel nato komponirati še »Violo« po Shakespeareju, ki ga je mojster že od nekdaj oboževal, a že v početku dela ga je prehitela smrt. V fragmentih »Viola« se že vidi kaos, ki je zavladal v zadnjem času v ubogi glavi genija.

Na polju komorne glasbe je ustvaril Smetana krasen trio v G-molu, v katerem je dal duška bolesti nad izgubo svoje ljubljene, čudovito glasbeno nadarjene hčerke Bedriške. V znanem kvartetu »Iz mojega življenja« (E-moll) je naslikal Smetana svoje lastno življenje, njega radosti in bridkosti in naposled pretresljivo tragedijo oglešlosti. Nadaljevanje naj bi tvoril drugi kvartet v D-molu, ki pa je že zastri z meglami bolnega blodečega duha. Med mojstrova komorna dela spadata tudi dva dražestna dua za gosli in klavir »Z domoviny«, ki se prav čisto igrata.

Mate Marn:

Kurent in Nevoljnik

I.

Kurent je vse leto čepel v svoji hribovski bajti. Vse leto je pregledoval svoj instrument, ugaševal struno in se tako pripravljaj na svojo očiščajno pot.

In ko je napel prvo struno in pobrenkal nanjo — mu je dala lep glas in zadovoljen smehljaj mu je šel preko hudomušnega, tenko gubastega lica.

»Ta bo dobra.« Potegnil je z lokom čeznjo in poslušal. Struna mu je pela:

»Mi smo tvoji najzvestejši. Prvi te pozdravimo, zadnji se od tebe poslovimo. Vedno mladi smo. Komaj poudi kri v nas, že ti prispežemo, in tvoji smo, ko že blesti naš obraz v strahu pred smrtjo. Pridi, prijatelj naš, ako te ne bo, pomrjemo mi, ki smo se domaj rodili, in mi, ki nosimo sive lase, umriemo brez tvoje svete tolažbe. Pridi, pridi, ti, naš, ki te ljubimo in smo ti iz srca vdani!«

Kurentu je oko sijalo od veselja in lok se mu ni hotel ločiti od strune.

»Pridem, vi, moji, dragi, ljubljani! Pridem, gotovo pridem!«

In vzel je drugo struno. Napel jo je in nategnil z vijakom in sproti pobrenkal. Poizkušal je njen glas — in ni mu bil všeč. Napel je še malo bolj — glas ni bil še vedno nič lepši — in še enkrat je Kurent zasakal vijak, prav narahlo in previdno — struna se je oglašila zaenkrat — počila je — in dva raztrgana konca sta kakor dve razkačeni kači oplazila Kurenta in ga razkaleli.

Dobremu goden se je sternal pogled in gube na obrazu, navadno tako dobrovoljno zaokrožene in ravne, so se zgostile in postale trile in oglete. Odložil je gosli in lok in nemo zri predse.

»To so oni, ki niso moji.« si je mislil. »Oni, ki niso moji — pa so moji. In lansko leto bili moji najvildnejši — ali pa oni, ki niso nikoli bili moji in nikoli ne bodo.«

Se je poskušal napeti in uglašiti Kurent struno — vselej mu je počila.

»Oni — ki niso nikoli bili moji — tudi letos ne bodo. Živi grobovi so to. Mimo njih pojdem, še z žalostinko jih ne pozdravim! Ali kaj je z onimi, ki so odšli? Ali so odšli iz svoje nevestosti? Ali so pomrli? Če so mi postali nezvesti — jim zaigram najlepšo — in povrnejo se — ako se pomrli — jim zagodem na grobovih in rože požnem goznilah.«

Tako je mislil Kurent, napel samo

Vokalno kompozicijo se je lotil Smetana, ko je postal zborovodja »Hlابل« ni je tako posebno občutil potrebo dobrih čeških zborov. Med najboljša dela te vrste spadajo moški zbori Veno, Trije jezdeci, Pesem na morju, Kmečki, ženski zbori Moja zvezda, Zahod solnce, Pričetele so lastovnice in naposled v formi kantate sestavljeni mešani zbor s spremljevanjem orkestra »Češka pesem«, nekaka oda na narodno pesem.

Kot izborni pianist je Smetana mojstrsko obvladal tudi tehniko klavirske kompozicije. Tudi na tem polju je bil izredno plodovit. Idealiziral je narodne plesne v seriji čeških plesov, napisal šeststo polk salonskih, koncertnih in karakterističnih. Njegova dela Impromptus, Capriccios, Les reveš, Lili v album, Koncertne etude itd. itd. vsebujejo mnogo tehničnih težkoč, so pa zaradi svojega izrecnega in barv bogatega klavirskega značaja, priljubljene točke na repertoarjih svetovnih pianistov. Za potrebo svoje šole je napisal Smetana trebro transkripcij, četvero- in večročnih aranžmanov itd.

Mojstrove instrumentalne kompozicije predstavljajo poleg dramatičnih višev njegove umetnosti. Kakor je v operi znal glasbeno izraziti značaj govorne besede, pogoditi situacijo in duševno razpoloženje oseb, tako je v instrumentalni skladbi ustvaril iz izvoljenih sujetov divne poetične slike, peatre in duhovite ilustracije. V doli svojega bivanja na Švedskem je napisal tri simfonije pesmi: Richard III. (po Shakespeareju: vi drami), Waldsteinov tabor (po Schillerju) in Hakon Jarl (slika iz bojev kršćanstva in poganstva na Švedskem). Edino njegovo samo muzikalno delo je slavna simfonija v E-duru s porabo avstrijske himne, naročena povodom poroke cesarja Franca Jozefa. Celotno orkestralnih kompozicij je napisal ob najrazličnejših prilikah: slavna simfonija ob Študentspejrevem jubileju, koradnica študentske legije narodne garde, uvertura k marionetni igri, godba k dramam itd.

Najveličastnejše delo Smetane v instrumetalni glasbi pa je ciklus »Mla Vlast« (Moja domovina), ki jo tvori šest simfonij: pesnitve: Vilegrad, Vltava, Šarka, iz čeških logov in gajev, Tabor in Blanik. Je to edinstveno delo češke glasbene literature, Smetanov narodni kredo, v katerega je vliil vse svojo gorko ljubezen do rodne grude, o kateri je napisal v tujni v svoj dnevniki: »Kdaj bom zopet videl ti drage hribe, vedno mi je težko pri srcu, ko se od njih ločim. Živl srčno moja nad vse ljubljena, in pa. Vojake, moja edina domovina. V tvoji domaći gudi bi rad počival, v tvoji vrti grudi.«

bajto. Kakor v grobu je bilo vse tiho oboli nje. Še pos ni zalajal. Kurent je složno korajši proti hiši — še nikoli v svojem življenju ni preveč hitel — in nasproti mu priteče črn pes, tenče in kažož zobe. Toda Kurent ga pokliče po imenu in pes izgine brez veselja, da napada, pa tudi brez veselja, da ga kdo po imenu pokliče.

Kurent je žalosten zmajal z glavo, toda z velikim upanjem je prestopil prag, pozdravil in stopil v toplo hišo. Iz kuhinje mu gospodinja, ko je šel skozi vežo, ni odzdravila, v hiši pa je gospodar odzdravil namrtaje.

»Gospodar Nevoljnik.« je junaško začel Kurent, »če dovolite, nocoj ponočim pri vas. Kurent sem, veselje gre z menoj in ne bo vam žal.«

Gospodar je molčal. Niti stal ni od peči, da bi prižgal luč, niti da bi pogledal gosta bolj natanko. Šele čez nekaj časa se mu izvije iz prsi odgovor:

»Popotni človek, kaj bi nosil k nam muziko! Počitek dobiš in večerjo kakor mi, z muziko pa pojdi jutraj, kamor te je volja.«

Nič več ni pomisljal Kurent. Vzel je gosli v roke in spustil lok po prvi struni. Kmalu je gospodar vstal, prižgal svetlo luč, pozdravil gosta, prišla je gospodinja in pozdravila gosta in tudi hlapci. Veselin je prišel in pozdravil gosta in topot pomaknil klobuk, ne več na oči, ampak prav na levo uho, kakor v lepih časih.

Gospodar je stopil h Kurentu in mu rekel:

»Pri nas ostanet, dokler te je volja, kakor gotovo si ti Kurent in jaz Nevoljnik!«

IV.

Kurent je po svoji volji ostal pri Nevoljniku do konca. Črn kruh, ki ga je služil s svojo prvo struno, mu je postal ljub in drag, kisl mleko, ki je hladilo njegovo močno željno grlo, je bilo hladno in sladko dosti, in hrapava tla, po katerih so plesali odslej težki čevlji Nevoljnikovih ljudi, so dajala s svojim ro-

potom nlegovim razvaljenim ušesom najprijetnejši zvok. Tako je živel Kurent pri Nevoljniku od dne do dne, postajal je vedno bolj domač, dokler ni nazadnje zasluhl v lastnem srcu, da mu Nevoljnika hči ni več tako kakor so mu bile dozdaj vse druge že vsa njegova fantovska leta. In Kurent se je nekoliko zamislil.

»Bi — ali ne bi...?«

In mislil je nekaj časa. Preden pa se je do konca domislil, se je še nekaj dogodilo. Zvedeli so namreč v Ravnem solum na prejšnjem Veselinovem gradu, da se Kurent mudil pri Nevoljniku, in pošljejo pošto:

»Pridi, Kurent, na Veselinovo v Ravno soto. Čaka te bela potica, rujno vino in gladka tla in cvet veselega sveta!«

Kurent je poslušal vabilo pomislil na črni Nevoljnikov kruh, kisl mleko in raskava tla, pomislil še na rdečelično Nevoljnikovo Jerico, ni nič odgovoril in — ni šel nikamor.

In ko Kurenta je ni bilo, pride gospodar z Veselinovega gradu sam. V gospodskih sanel in s parom konj je priclingljal po bregu pred Nevoljnikovo hišo in na sanel je sedela kakor zarja lepa grajščakova hči. Vprašali so, če je Kurent doma. Nevoljnik je priklimal. Toda Veselin ni stopil s sani. Zato je Kurent prišel iz hiše, golorok in gologlav in v cokolih, v rokah gosli in lok.

»Pridi, Kurent, pridi k nam!« povabi Veselin.

»Pojdi, Kurent, pojdi takoj z nami!« zagostoli s sani še mlado jutranje solnce.

Kurent je vse to poslušal, pa ni več pomislil. Okoli sebe je videl Nevoljnikove ljudi, tako majhne pred to grajsko opremo in za njim je hitela Jerica.

»Gospodar Veselin, za vas je nimam strune, sem jo že oddal.«

Nič ni rekel Veselin, na lahko so odclinglajle sani.

Kurent je gledal za njimi in ni mu bilo žal.

»Nevoljnik bi umrl, si je mislil.

Kurent se je priženil k Nevoljniku in prav srečno živi še danes.

Tujci v Ljubljani

Od srede na četrtek je prenočilo v Ljubljani 121 tujcev in sicer v hotelu: UNION: Banhegyi Aleks, trgovec, Dunaj; Czechowizka Aleks, trgovec, Heidenheim; Cerny Oldrich, bančni uradnik, Praga; Cencić Franc, trgovec, Beograd; Ehrenfreund Bernard, trg., Dunaj; Funk Edm., ravnatelj, Zagreb; Franz R., industrijalec, Maribor; Fasing Franc, trgovec, Zagreb; Hass Abraham, trgovec, Dunaj; Heller Nikola, tovarnar, Vel. Bečkerek; Kras Josip, direktor, Beograd; Kloss Viljem, direktor, Dunaj; Karakašević Dimitrij, inženjer, Građac, Lika; Lahovnik Franc, trgovec, Prevalje; Leban Rudolf, trg. zastopnik, Konjice; Livoff Konstantin, trgovec, Kranj; dr. Mayer Feliks, trgovec, Gradec; Mittermayer Julij, tehn. uradnik, Dunaj; Fran Majcen, posestnik, Mokronog; May Karol, trgovec, Dunaj; Muvrin Božo, odv. perovodja, Požega; Novak Dominik, trgovski potnik, Zagreb; Perin Gjoko, upravnik zadruga, Sarajevo; Kacić Kolj, direktor mlina, Karlovac; Repper Adolf, uradnik, Leoben; Schick Julij, trgovec, Dunaj; Schafranek Henrik, tovarnar, Dunaj; dr. Tewelo Viktor, trgovec, Dunaj; Ubaldini Vito, uradnik, Trst; Vesel Pola Tinka, operna pevska, Zagreb; K. Weiler, trgovec, Dunaj; Naszizcki Franc, direktor, Dunaj; Jeandel Alojzij, Mirocourt.

SLON: Budak Andrija, trgovec, Zagreb; Bažant Večeslav, trgovec, Zagreb; Beranić Anton, trgovec, Cirkovec; Cermanović Ante, trgovec, Lužani; Andrić Cvetković, ravnatelj, Samobor; Fasal Henrik, direktor, Dunaj; Globočnik Josip, lesotrtič, Zeleznički; Kohn Roza, trg. potnica, Subotica; Kohenter Franc, trgovec, Bled; Keller Adolf, trg. poset., Friedersreuth; Melinz Anton, trg., Građiška; März Oto, potnik, Asch; Mlok Pera, trgovec, Novi Bečaj; Pletersky Franc, posestnika sin, Videm; Ladislav

Pollak, uradnik, Dunaj; Roblek Mila, posestnik, Sv. Katarina; Ratar Kristijan, trgovec, Trilč; Stamenković Vojislav, trgovec, Leskovac; Stolz Oto, trgovec, Novi Sad; Setina Peter, trgovec, Sevnica; Scheschareg Moric, gostilničar, Dolga vas; Steh Ivan, trgovec, Dobropolje; Schauer Tina, žena veleposestnika, Brod; Šostarić Ivan, trgovec, Maribor; Tomić Nujo, zlatar, Skopje; Vanić Adolf, mehaniker, Krško; Veber Josip, trgovec, Škofjaloka; Vrsbi Zinka, zasebnica, Vransko.

JUŽNI KOLODVOR: Arhar Franc, gozdar, Trbovlje; Baum Filip, industrijalec, Zagreb; Friedrich Alfred, potnik, Dunaj; Vi Tsu Tong, trgovec, Kitajsko; Lopac Marija, gostilničarka, Jajce; Mirani Ludvik, trgovec, Boh. Bistrica; Ivo Pertot, trgovec, Bled; Prijatelj Ivan, trg., St. Rupert; Rauch Jurij, obratovodja, Kulstein; Sieuri Jen Phol, trgovec, Kitajsko; Zaar Franc, trg., Grahovo.

LLOYD: Cokada Anton, postajni odpravnik, Beli Monastir; Flesch Bela, trgovec, Dunaj.

SOKA: Gojtan Ivan, car. posrednik, Zagreb; Podkrajšek Anton, trgovec, Zeleniki; Stock Anton, podur. fin. kontr., Maribor; Trstenjak Zorka, učiteljica, Sv. Miklavž; Vesel Anton, trg. pomočnik, Loški potok.

TRATNIK: Beedin Afanasij, trgovec, Subotica; Vodopivec Andrej, trgovec, Logatec.

STRUKEJ: Grosek Ivan, trgovec, Trebnje; Gnušova Stana, ravnateljica hči, Dol; Jenko Mila, učiteljica, Mirna; Kos Valentin, gostilničar, Boh. Bistrica; Fr. Kambič, trgovec, Zagreb; Nedeljković Kosta, trgovski potnik, Klenak; Peček Marta, učiteljica, Ptuj.

Poleg tega v gostilnah: De Schiava 9, Stari tišlar 6, Amerikanec in Možina po 3, Novi svet 2 in Kajfež 1.

Veliki inkvizitor

Zgodovinski roman iz dobe španske inkvizicije

Cena 80 Din, po pošti 1:50 Din več. Naroča se pri upravi »Jutra«, v Ljubljani, Prešernova ul. 54.

je izšel

Jean de Sainclair

181

«Pojde na drug način,» odgovori Romski. «Z letalom se vzdignem ob obrežju, splovam počasi na vodo in postojim ob podmornici... Le eno sekundico... Vi ste pripravljene, stopite na spodnje krilo aeroplana in dospete po njem do kabine. Takoj nato se zopet dvignem in odletim.»

«Zelo dobro! Računam na vas, Romski! Ah, da ne pozabim, vzemite seboj kožuhov... Plašči, ki jih imamo, bodo za polarni mrz pač prehladni.»

«Mislil sem na to. Ali vam je gospodar kaj omenil, kdaj odplovemo?»

«Ne. A pred deveto ali deseto uro gotovo ne. Ob osmih bo vse pripravljeno. Treba pa bo še nekatere stvari urediti... Dovolj je zija bledeti. Bodo pripravljene, Romski!»

«Moje življenje vam je na razpolago.»

«Postreževala se ga bom. Pojdi, Grisyl!»

Dami se napolnila h Lourmelu. Pogovor ni trajal niti minuto. Zunaj se je Jean de Sainclair skrival za ogel barake, odkoder ga nihče ni mogel opaziti, on sam pa je lahko z očmi sledil Laurenci in Lourmelu, kadar pojdi v čoln, da ju prepelje v podmornico.

Kajti Nyctalope je trpel.

Trpel je kakor trpi človek, ki je izgubil svojo oboževanko, pa jo je potem našel lepo in ljubečo kakor kdaj prej, a se zdaj boji, da jo zopet izgubi, morda na veke!

Jean de Sainclair si ne prikriva nevarnosti, ki ga čaka pri njegovem napadu na utrdbo Wartack. Ta boj bo zadnji in odločujoč. Nikakoli zvišala, nobeno izbegavanje in strategični umik ne morejo več preprečiti ali prekiniti tega boja. To pot je treba zmagati ali pa umreti. Ni več ni časa, odločilo zmago ali poraz na ugodnejši čas. Treba je boj končati, končati za vedno. Kajti 4. junij je to, in dan, ki jih ima Nyctalope na razpolago, je le še pet, največ šest... A potem...

Potem je konec... Nazaj ne bo več mogoče, pomoči ne bo od nikoder, upanje v situaciji poraza bo ničeno, a tudi strah bo izgubil, če zmaga on.

A kaj, ko je toliko nevarnosti, znanih in še več neznanih! Toliko smrtnih nevarnosti!... Nemogoče je, primerjati ugodno in neugodno izgleda in izračunati, kateri je več. Kdo, ki ljubi, bi v takih prilikah ne trpel?

Jean de Sainclair trpi. In še enkrat hoče videti Laurence Pailli, edino žensko, ki jo je v resnici ljubil, edino, ki jo še ljubi, njo, ki je živela le zanj in

se ni strašila ne smrti ne sramote, da reši njega!...

In Jean vidi Laurence.

Med Grisyl in Lourmelom koraka mlada žena z varnim, mirnim korakom po kamenitih, zasneženih tleh. Ogrinja je vsa v dolg bel kožuh, na nogah ima bele, s kožuhovino prevlečene čevlje, na glavi čepico iz bele lisice kože. On jo vidi le trenutek od strani. Sredi med Grisyl in Lourmelom je ona najmanjša po postavi...

Sainclair mora zbrati ves svoj pogum, da ne kričijo in ne steče za njo... Ah, da bi smel še enkrat objeti drago telo, da bi ji videl le še enkrat v njene lepe oči in okusil le za hip opojno sladkost njenih ustnic...

A ne! Usoda je izgovorila zadnjo besedo. Jean de Sainclair se ne gane.

Na Grisyl se spomni kefe, ko jo vidi vstopiti v čoln, ki ga dva mornarja z Uherallem urno prepeljeta do podmornice.

«Glej, glej! Ona se misli tudi vkrcaj?... Pametna misel! Jaz je itak ne potrebujem za izvedbo svoje načrta, Lauri pa bo njena družba prijetna... A morda se bo še vrnila in me še enkrat prosila, da jo vzamem s seboj. Seveda ji ne bom mogel dovoliti. Bolje je, da se Laure in Grisyl ne ločita...»

Moško zadržujoč solze, ki jih čuti, da mu lezejo izpod trepalnic, ostane ljubljence Laurence skrit za ogrom,

dokler obe dami ne izginejo s profesorjem v podmornico.

Predno pa Laurence stopi na stopnice, ki vodijo v notranjost podmornice, se obrne proti Elmwoodski naselbini in mahne z roko v pozdrav...

«Ali jo bom še kdaj videl?» zamrmra Sainclair.

Intenja se mu izvije iz grla in nekaj trenutkov se ne gane. A tudi ta slabost ga brzo mine. Nyctalope se vzravna, obraz ima zopet resen in miren, in ko se nameri proti aeroplanom, ki so jih letalci pripravili za polet, bi nikoli ne mogel slutiti, da je v tem resnem, globnem in mirnem možu pravkar vladala težka bolest.

XII.

Laurencina ideja

Kakor čitatelj vó je bila na krovu Oberallea pripravljena posebna kabina, v kateri je bila postavljena kletka za radioaktivne poizkuse.

V to kabino vede Lourmel Laurence in Grisyl.

Rupert VI. je bil neprestano v tej kletki, sedel je udobno v naslanjaču in dremal, nanj pa je pazil neki Chabot.

Ta Chabot je bil zelo razumen dečko tridesetih let, ki ga je profesor pripeljal sedaj iz Pariza. Bil je njegov pomočnik v laboratoriju in mu je tudi pomagal sestaviti in montirati radioaktivno kletko ter pri njegovih poizkusih. Med podmorsko vožnjo mu je profesor razložil natančno vse podrobnosti one kletke

ter se je lahko nanj zanesel kakor na najzvestejšega pomočnika.

«Dober dan, Chabot! Kaj novega?», vpraša Lourmel, ko vstopi v kabino.

«Nič, gospod profesor. Rupert je miren kakor vedno in se ne gane. Dal sem mu jesti. Potem sem ga peljal za četrti ure v oddelek za moštvo, kjer so baš zračili prostore. Ko se je vrnil sem v kletko, je znova začel dremati. Izmeril sem mu temperaturo in potipal žilo; vse v redu.»

«Dobro!»

Povsem naravno, da je profesorja Lourmela predmet njegovih eksperimentov vedno živahno zanimal, in zato ni čudno, da je tudi zdaj ocel dobrih deset minut v kabini in študiral «slučaj Rupert»; opazoval je ujetnika in izpraševal Chabota. Pri tem je, vsaj napoved, popolnoma pozabil na Laurence Pailli, in mlada žena si je brž našla priliko, da je stopila z Grisyl na stran, da se pogovori z njo. Ni ji namreč še vsega povedala, ko je bil navzoč poljski častnik, in bala se je tudi, da ne bi profesor, ki je pazil nanjo, kaj zasluhlil. Takrat si je dejala, da bo na krovu podmornice pač še nanesla prilika, da uvede Grisyl v svojo tajnost. In zdaj je po njenem mnenju bila prilika ugodna.

V kotu kabine si slečeta Grisyl in Laurence svoja plašča in ju obesila na stojalo, ravno tako tudi tam-tista klubka; medtem pa položil Chabot profesorjevo suknjo na stol...

Vaša beseda 50 par

Mali oglasi

Za „Dopisovanje“ in „Zevanje“ vaša beseda 1 Din

Stane vaša beseda 50 par Za „Dopisovanje“ in „Zevanje“ se računa vaša beseda 1 Din. — Priporočajo se le mali oglasi, ki so plačani vnaprej. Plača se lahko tudi v znakih. Na vprašanja odgovarja uprava le, če je vprašanje priložna stvar, ki jo odgovor ter manipulacijske pristojbine (2 Din).

1. marca 1924.

Maškarada središkega Sokola

Bokolod društvo v Središču priredi letos na pustni torek 4. marca v vseh prostorih Bokolodnega doma veliko maškarado. Priprave so v polnem teku in sodeč po letih ter po zanimanju naprednega Središča in okolice za to prireditelje, bo letošnja maškarada prešla vse domene. Nastopijo najrazličnejše maske, posamezniki, kakor tudi v večjih in manjših skupinah. — Novost na Središču: pomni tekmovalni maski; tri najlepše maske dobijo krasno nagrado, vsi pa celokupna sokolska godba. Poslednja vabila se ne bodo razpisala! Vstop dovoljen članom in od njega vpeljanim gostem. Ker je zvečer vikend, upamo, da nas obiščejo tudi Ormožani, Trzinčani in Čakovci in s nami skupaj popevajo „fa-šenka“. — Na videnje! — Zdravo! 4432

Centjene posetnike

«Rudarskega plesa» v Hranjniku v soboto dne 1. marca 1924 obveščamo, da se isti večer v gornjih prostorih dokolodnega doma in ne pri Sokolu, premesta prostoroje se je morala izvesti, vohod vohod, nepredvidljive napreke. — Vosevi od in nazaj li glasom na razpolago. — Društvo ruda, namščenev v Hranjniku. 4424

Sokol v Cerknici

ima dne 2. marca maškaradno veselico. 4462

Za maškarado Sokola v Kranju

dne 1. marca v prostorih smetliščih dvoranah Narodnega doma je povsod veliko zanimanje. Deklan za to so od vseh krajov prišli prijavitelji, katerih se je do zdaj prijavilo čez 160; med njimi številne skupine. Val, ki si želita na pustno soboto nekaj dostojne zabave, odidele se velike maškarade v Kranju. Predprodaja vstopnic v trzinjski Savinji. 4758

Službe (dobe)

Knjigovodja

trgovsko izobražen, se sprejme takoj. Ponudbe na upravo „Jutra“ pod „Reduciran“ 4352

Vzgojiteljico

čemko, inteligentno gospodinjico, ki bi po polnočasno funkcionalno kot članke redno in ki poseduje najboljše reference. Ponudbe, po možnosti s sliko, na upravo „Jutra“ pod „Kinderfräulein“ 4339

Knjigovodja

popolnoma samostojna, obsejati tudi korespondent za knjižničarje in nemščino, ev. tudi za italijansko in francosko, se takoj sprejme. — Ponudbe pod „Ouredni prodajni urad“ na upr. „Jutra“ 4332

Kontoristinja

starejša mod, vešta slovenske in nemške stenografije, korespondence in knjižničarstva, se takoj sprejme. Ostane se le na prevereno mesto. Ponudbe s preložitimi izpisi in doslednim službovanjem na „Apollo“, Ljubljana, Stari trg 19/II. 4426

Prodaja

Znižane cene

za otroške vozičke, ki se dobijo direktno v domači tovarni otroških vozičkov iz dvokoles TRIBUNA, P. B. L. Ljubljana, Karlova cesta 4. Istotam se dobijo po znižani ceni nova dvokolesa, mali pomožni motorčki, šivalni stroji in pneumatika, ter se sprejemajo v popolno popravilo za smetljivanje in ponikljanje dvokolesa, otroški vozički, šivalni in razni drugi stroji. — Prodaja se tudi na obroka. 4297

Prodaja

Lena narodna noša

napredaj. Naslov pove upravo „Jutra“ 4371

Trgovski pomočnik

mešano stroko, smoten slov. in nemščino, išče službo in gre tudi za potnika ali skladiščnika. Ponudbe pod šifro „Vostan“ na upravo „Jutra“ 4286

Izvežban hlapec

in konjem ali ščebem, išče službo takoj. — Naslov pove upravo „Jutra“ pod šifro „Izvežban 123“ 4461

Absolvent

državne dvorane, trg. šole, išče mesta praktikanta. — Ponudbe pod „Praktikan“ na upravo „Jutra“ 4409

Mesarski pomočnik

išče službo. — Naslov pove upravo „Jutra“ 4421

Kot pomožni uradnik

inženir, ev. tudi steno, išče mesto pri kakem privatnem podjetju, dobro izvežban pisarniška mod. — Ponudbe pod „Takojšnji nastop“ na upravo „Jutra“ 4468

Tesarski delovodja

samoizložen, z večletno prakso, absolutno stavbne šole, dober risar, išče mesto. — Dopise pod „Delovodja“ na upravo „Jutra“ 4437

Prodaja

Znižane cene

za otroške vozičke, ki se dobijo direktno v domači tovarni otroških vozičkov iz dvokoles TRIBUNA, P. B. L. Ljubljana, Karlova cesta 4. Istotam se dobijo po znižani ceni nova dvokolesa, mali pomožni motorčki, šivalni stroji in pneumatika, ter se sprejemajo v popolno popravilo za smetljivanje in ponikljanje dvokolesa, otroški vozički, šivalni in razni drugi stroji. — Prodaja se tudi na obroka. 4297

Prodaja

Lena narodna noša

napredaj. Naslov pove upravo „Jutra“ 4371

Trgovski pomočnik

mešano stroko, smoten slov. in nemščino, išče službo in gre tudi za potnika ali skladiščnika. Ponudbe pod šifro „Vostan“ na upravo „Jutra“ 4286

Izvežban hlapec

in konjem ali ščebem, išče službo takoj. — Naslov pove upravo „Jutra“ pod šifro „Izvežban 123“ 4461

Absolvent

državne dvorane, trg. šole, išče mesta praktikanta. — Ponudbe pod „Praktikan“ na upravo „Jutra“ 4409

Brivski pomočnik

samo perfekten, ne izpod 24 let, se išče za takoj. Viskoz, Glavin, Maribor, Jurčičeva 5. 4278

Bolše deklet

se sprejme takoj v dvema otrokoma v dobro bliso. — Naslov pove upravo „Jutra“ 4446

Gaterist

z polnopravnikom, samostojen, provostren in z najboljšimi izpizicvali, se takoj sprejme. Za samra stanovanja. Ljubljana, Prule št. 8. 4423

Akviziter

razveljavil in inteligenten, se sprejme pod zelo ugodnimi pogoji. — Potreba kavelja 2000 Din. Prodajati ali izobeno pri „Apollo“, Ljubljana, Stari trg št. 19/II. 4427

Dekle

za blizna dela poleg kuharice, se takoj sprejme. Naslov pove upravo „Jutra“ 4428

Službe (iščejo)

V službo

želi vstopiti deklet z deklet h kakih boljših družini v mestu ali na deželi. — Večja je blizanja in drugih gospodinjstvih kakor tudi kuhinjskih del in vstopi tudi kot natakarica. — Ponudbe na upravo „Jutra“ pod šifro „Služba“ 4410

Trgovski pomočnik

mešano stroko, smoten slov. in nemščino, išče službo in gre tudi za potnika ali skladiščnika. Ponudbe pod šifro „Vostan“ na upravo „Jutra“ 4286

Izvežban hlapec

in konjem ali ščebem, išče službo takoj. — Naslov pove upravo „Jutra“ pod šifro „Izvežban 123“ 4461

Absolvent

državne dvorane, trg. šole, išče mesta praktikanta. — Ponudbe pod „Praktikan“ na upravo „Jutra“ 4409

Mesarski pomočnik

išče službo. — Naslov pove upravo „Jutra“ 4421

Kot pomožni uradnik

inženir, ev. tudi steno, išče mesto pri kakem privatnem podjetju, dobro izvežban pisarniška mod. — Ponudbe pod „Takojšnji nastop“ na upravo „Jutra“ 4468

Tesarski delovodja

samoizložen, z večletno prakso, absolutno stavbne šole, dober risar, išče mesto. — Dopise pod „Delovodja“ na upravo „Jutra“ 4437

Prodaja

Znižane cene

za otroške vozičke, ki se dobijo direktno v domači tovarni otroških vozičkov iz dvokoles TRIBUNA, P. B. L. Ljubljana, Karlova cesta 4. Istotam se dobijo po znižani ceni nova dvokolesa, mali pomožni motorčki, šivalni stroji in pneumatika, ter se sprejemajo v popolno popravilo za smetljivanje in ponikljanje dvokolesa, otroški vozički, šivalni in razni drugi stroji. — Prodaja se tudi na obroka. 4297

Prodaja

Lena narodna noša

napredaj. Naslov pove upravo „Jutra“ 4371

Trgovski pomočnik

mešano stroko, smoten slov. in nemščino, išče službo in gre tudi za potnika ali skladiščnika. Ponudbe pod šifro „Vostan“ na upravo „Jutra“ 4286

Izvežban hlapec

in konjem ali ščebem, išče službo takoj. — Naslov pove upravo „Jutra“ pod šifro „Izvežban 123“ 4461

Absolvent

državne dvorane, trg. šole, išče mesta praktikanta. — Ponudbe pod „Praktikan“ na upravo „Jutra“ 4409

Mesarski pomočnik

išče službo. — Naslov pove upravo „Jutra“ 4421

Kot pomožni uradnik

inženir, ev. tudi steno, išče mesto pri kakem privatnem podjetju, dobro izvežban pisarniška mod. — Ponudbe pod „Takojšnji nastop“ na upravo „Jutra“ 4468

Tesarski delovodja

samoizložen, z večletno prakso, absolutno stavbne šole, dober risar, išče mesto. — Dopise pod „Delovodja“ na upravo „Jutra“ 4437

Prodaja

Znižane cene

za otroške vozičke, ki se dobijo direktno v domači tovarni otroških vozičkov iz dvokoles TRIBUNA, P. B. L. Ljubljana, Karlova cesta 4. Istotam se dobijo po znižani ceni nova dvokolesa, mali pomožni motorčki, šivalni stroji in pneumatika, ter se sprejemajo v popolno popravilo za smetljivanje in ponikljanje dvokolesa, otroški vozički, šivalni in razni drugi stroji. — Prodaja se tudi na obroka. 4297

Lipove hloče

ali plohe za takojšnje odajanje imam več vagonov. Vprašanja na upravo „Jutra“ pod „Lipe“ 4316

Za mizarje.

Proda se popolnoma nov kombiniran stružni stroj (Hobelmashine) slet. Kirchner (Abricht, Dichten, in Kehl-stroj). — Naslov pove upravo „Jutra“ 4272

Osební automobil

se proda radi odpotovanja po zelo nizki ceni. — Auto „Puch“, nov, še nerahiljen. Tip. VIII., 30 P.S., modernna korekcija s 6 sedeži. — Za voz se jamči Posredovalcem provizija. Naslov pove upravo „Jutra“ 4072

Apno

žive, neuglašeno, provostreno, več vagonov, se proda. Pismena vprašanja na poštni predal št. 7. Kamnik. 3322

Železni štedilnik

dobro ohranjen, imam na prodaj. Cena po dogovoru. Kunovar, Stari trg št. 10. 7431

Moški plašč

tenaki kimonu, športna modaka in tenaki oblika in pohištro: sofa, fotelji, napredaj. Opleta se: Stara pot 1. I. nadstr., vrata 3, od 1-3. 4442

Kopalna banja in peč

se prodaja v Sodni ulici št. 11/I. levo. 4456

Železni štedilnik

(Triumph), dobro ohranjen, se proda za 800 Din. — Trpla Turjaški trg št. 5/II. 4423

Šivalni stroj

(Wheller-Wilson) ceno napredaj. Naslov pove upravo „Jutra“ 4477

Kupine

Mlečne vrče

rabljene, porabljive za export mleka, se kupi. — Ponudbe pod „št. 100“ na upravo „Jutra“ 4420

Obri

Slike za legitimacije

izdeluje najhitreje fotograf Hugo Hibler, Ljubljana, Valvatorjev trg. 304

Tvornica sodavice

za 500 steklenic in 800 polkalke z novimi stroji in 3000 steklenic za kelo vodo, se proda. Stefan Metnar, trgovec, Varazdin. 4275

Popravi klobukov

svilenih in slamenih se sprejemajo v najboljšo izvedbo v sodnem salonu Strahy-Bianche, Ljubljana, Zidneva ulica 3. 4020

Prodaja

Znižane cene

za otroške vozičke, ki se dobijo direktno v domači tovarni otroških vozičkov iz dvokoles TRIBUNA, P. B. L. Ljubljana, Karlova cesta 4. Istotam se dobijo po znižani ceni nova dvokolesa, mali pomožni motorčki, šivalni stroji in pneumatika, ter se sprejemajo v popolno popravilo za smetljivanje in ponikljanje dvokolesa, otroški vozički, šivalni in razni drugi stroji. — Prodaja se tudi na obroka. 4297

Prodaja

Lena narodna noša

napredaj. Naslov pove upravo „Jutra“ 4371

Trgovski pomočnik

mešano stroko, smoten slov. in nemščino, išče službo in gre tudi za potnika ali skladiščnika. Ponudbe pod šifro „Vostan“ na upravo „Jutra“ 4286

Izvežban hlapec

in konjem ali ščebem, išče službo takoj. — Naslov pove upravo „Jutra“ pod šifro „Izvežban 123“ 4461

Absolvent

državne dvorane, trg. šole, išče mesta praktikanta. — Ponudbe pod „Praktikan“ na upravo „Jutra“ 4409

Mesarski pomočnik

išče službo. — Naslov pove upravo „Jutra“ 4421

Kot pomožni uradnik

inženir, ev. tudi steno, išče mesto pri kakem privatnem podjetju, dobro izvežban pisarniška mod. — Ponudbe pod „Takojšnji nastop“ na upravo „Jutra“ 4468

Tesarski delovodja

samoizložen, z večletno prakso, absolutno stavbne šole, dober risar, išče mesto. — Dopise pod „Delovodja“ na upravo „Jutra“ 4437

Kupim vilo

eno-ali dvodruštno s večjim vrtom, s takoj prostim stanovanjem, najraje pred vojno zidano, v centru Ljubljane, proti takojšnemu plačilu v gotovini. — Ponudbe pod „Inozemec“ na upravo „Jutra“ 4450

Proda se hiša

z dobro izdočo trgovino, blizu industrije v Trbovljah. Cena primerna. Kje, se izve pri Francu Šporn, Trbovlje 1. 4165

Željarna

veliko, dobro ohranjeno poslopje s inventarjem vred. za vsako industrijo ali obrt pripravljeno v blizini Ljubljane, tik ob glavni cesti, ugodno napredaj. Dopise pod „štev. 137“ na upravnistivo „Jutra“ 4420

Redka prilika!

Proda se posvetilo, obstoječe iz kase mlina in stope z vodno in parno silo, elektr. razveševanje in več prostora za izboljšanje drugih obrti, pripravno tudi za usnarsko tovarno, zravnno in travniški, nje in gozd (približno 6 orolov) in se nahaja tik glavne ceste in 3 minute oddaljeno od železn. postaje. Poslopje je v najboljšem redu, proda se z najboljšim domačim razmer. Naredi v upravi „Jutra“ 4436

Živali

Doberman

krasen pes, čistokrvn, izobren čuvaj, se proda. — Naslov pove upravo „Jutra“ 4441

Pes, dober čuvaj

je napredaj. Istotam se prodajo tudi dobro ohranjene citre. — Naslov pove upravo „Jutra“ 4472

Lokali

Lepo prazno sobo

kot plearno, se odda v neposredni bližini sodalje. — Naslov pove upravo „Jutra“ 4490

Prostor

primeren za delavnico, v mestu, iščem. Ponudbe pod „Zdrava valuta“ na upravo „Jutra“ 4471

Stanovanje

10.000 kron nemode

dam onem, ki mi polno stanovanje za samu, obstoječe iz dveh neopremljenih sob s skuparbo kopalnice, v središču mesta, če mogoče v novi hiši. Vhod po mostu in v stopnjah. Nagrada plačam ob prevzemu stanovanja. — Ponudbe pod „Udobnost“ na upravo „Jutra“ 3767

Mesečna soba

bres potrebne, se takoj odda gospodini s lastnim peritom. Naslov pove upravo „Jutra“ 4344

5000 K nagrade

onemu, ki preakri stanovalce (soba in kuhinja) v mestu ali okolici za zakonški par brez otrok. Ponudbe na upravo „Jutra“ pod šifro „Nagrada“ 4453

Na stanovanje

eventualna tudi na hrano, se sprejme gospodinja. — Polava se: Stari trg 9/II. 4476

Separirano s-ho

mirno, išče gospodinja v središču mesta. Ponudbe pod šifro „Mirna“ na upravo „Jutra“ 4472

KAMNOSEŠKA INDUSTRIJSKA DRUŽBA

CELJE

Nagrobni spomeniki, nagrobne plošče in okvirji, plošče za umivalnike, nočno omaro in kredence. 15

Volna

za jumperje in obleke v najmodernejših barvah 26 1

Toni Jager-Černis

Dverni trg 1.

KAM, PRIJATELJ?

Da ne zamudim urodnega nakupa pri novovoznični cenah hitim k vr

A. Šinković

most. K. Soza

Ljubljana, Mestni t g št. 19